

IGU INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE
EDVARDA KARDELJA V LJUBLJANI

POROČILO O DELU
ZA LETO 1985

URP USMERJANJE DRUŽBENO RAZVOJNIH PROCESOV
V PROSTORU IN MANJ RAZVITA OBMOČJA V
SR SLOVENIJI

PORS 11 - 5560-506-85

Ljubljana, 1985

REGIONALNO-GEOGRAFSKA
RAZISKAVA RAZVOJNIH
PROBLEMOV SUHE KRAJINE

Nosilec naloge: Drago Kladnik
Avtor teksta: Peter Repolusk
Računalniška obdelava: Marko Krevs
Tatjana Ogrinc
Avtorja kart: Peter Repolusk
Tomislav Vugrin
Analitska obdelava: Bibijana Mihevc
Peter Repolusk
Dora Černe

VSEBINA

1. UVOD	1
2. TEORETSKA IZHODISCA	4
3. ELEMENTI SPREMINJANJA GEOGRAFSKEGA OKOLJA V SUHI KRAJINI	8
3.1. <u>Dinamika in struktura prebivalstva</u>	8
3.1.1. Spreminjanje števila in razporeditve	8
3.1.2. Starostna struktura	16
3.1.3. Izobrazbena struktura	19
3.1.4. Spremembe v ekonomski strukturi prebivalstva	20
3.2. <u>Nekatere značilnosti agrarnega sektorja gospodarstva</u>	25
3.2.1. Spremembe v izrabi tal	25
3.2.2. Posestne razmere, mehanizacija, perspektive kmetovanja	26
3.3. <u>Dnevna migracija delovne sile</u>	30
3.4. <u>Suha Krajina kot rekreacijsko območje</u>	34
3.5. <u>Prometna povezanost in gravitacija</u>	36
4. NASELBINSKO OMREŽJE	39
4.1. <u>Metodologija</u>	39
4.2. <u>Omrežje naselij</u>	41
5. ZAKLJUČKI	56
6. UPORABLJENA LITERATURA IN VIRI	58
7. SEZNAM TABEL	60
8. SEZNAM KART MED TEKSTOM	61
9. SEZNAM KART V PRILOGI	61

1. UVOD

Regionalno-geografska raskava razvojnih problemov Suhe Krajine je študija, ki temelji predvsem na analizi družbeno-geografskih dejavnikov spreminjanja in razvoja. Regija seveda po naravno-geografskih značilnostih ni tako homogena, da bi sklop družba - fizično okolje ne imel nekaterih odločilnih vzvodov mikroregionalnih razlik. Vendarle se zdi, da so ekonomski in socialni vidiki v zadnjih desetletjih postali temelj negativnih procesov v pokrajini. Fizični elementi okolja (kraški relief in hidrologija, razgibanost sveta, specifične mikroklimatske razmere) so bili že v preteklosti s svojimi relativno manj ugodnimi svojstvi vzrok drugačne gospodarske usmeritve prebivalstva in z ozirom na nekatere druge dele Slovenije manjšega eksistenčnega pomena kmetovanja. Naravno-geografski elementi pokrajine so upoštevani predvsem pri širši geografski regionalizaciji Suhe Krajine.

Nivo obdelave je temeljil predvsem na naseljih in katastrskih občinah. Krajevne skupnosti, ki so sicer temelj razmejitev manj razvitih območij v SR Sloveniji, v analizi v glavnem nismo upoštevali, saj je naloga namenjena predvsem študiji posameznih pokrajnotvornih dejavnikov in manj konkretnemu usmerjanju razvoja prebivalstva, gospodarstva in infrastrukture v posameznih upravno-administrativnih enotah.

Točna opredelitev območja Suhe Krajine je, kakor ugotavlja že Melik, dokaj problematična. Kot Suho Krajino v splošnem imenujemo pokrajino levo in desno od doline zgornje Krke in dolino zgornje Krke samo. Ljudsko poimenovanje izhaja iz razlike med kraškim in normalno-vodnatim območjem Dolenjske. V ljudskem poimenovanju se ime vedno bolj krči in se omejuje na desni breg in zaledje zgornje Krke, predvsem na vasi iz okolice Hinj. Po Meliku (Melik, 1959, str. 407) šteje k Suhi Krajini ozemlje od Dobrepolj do spodnje Temenice, od Višnjanskega potoka in Šentviške kotline do Soteske in do Roga ter do severnega konca Kočevske Male gore. V geografski literaturi so avtorji te omejitve več ali manj drži.

Konec sedemdesetih let je bila na pobudo občin Grosuplje, Kočevje, Novo mesto in Trebnje ustanovljena skupnost krajevnih skupnosti Suhe Krajine s sedežem v Žužemberku. Skupnost združuje krajevne skupnosti, ki imajo po Zakonu o pospeševanju skladnejšega regionalnega razvoja v SR Sloveniji (Ur.l.SRS 1975) status manj razvitih območij. Na osnovi tega je podana tudi omejitev Suhe Krajine, ki vključuje še KS Videm v občini

Grosuplje in KS Struge v občini Kočevje, to je suho kraško polje Dobrepolje, ki glede na fizično-geografska in zgodovinska dejstva ne sodi v Suho Krajino. Pri naši omejitvi obravnavanega območja smo se oprli na Melika. Meje smo naslonili na meje katastrskih občin, saj se le-te bolj ali manj drže naravno-geografskih meja v pokrajini, poleg tega pa so katastrske občine zaradi manjše površine bolj občutljiv kazalec regionalne diferenciacije. Meje v naši raziskavi zato niso istovetne mejam Suhe Krajine kot zakonsko opredeljenega manj razvitega območja. K Suhi Krajini nismo šteli Dobrepolja, dodali pa smo nekatera območja (katastrske občine), ki so po temeljnih značilnostih pokrajine še vedno del nizkega dolenjskega krasa, kar je pravzaprav sinonim za Suho Krajino. To so k.o. Kriška vas in k.o. Dob v občini Grosuplje, k.o. Vrhtrebnje v občini Trebnje ter k.o. Globodol in k.o. Golobinjek v občini Novo mesto, predeli, ki morfološko, demografsko in gospodarsko sodijo zraven.

V raziskavi je obravnavano naslednje območje:

- katastrske občine Brus, Dob pri Sentvidu, Kriška vas, Krka, Muljava, Podbukovje, Sušica, Valična vas, Veliko Globoko, Višnje in Zagradec v občini Grosuplje,
- Polom, Smuka in Stari log v občini Kočevje,
- Ajdovec, Dvor, Brezova reber, Globodol, Golobinjek, Gornji Križ, Hinje, Reber, Sela pri Hinjah, Stavča vas, Šmihel pri Žužemberku, Veliko Lipje, Žvirče in Žužemberk v občini Novo mesto,
- Dobrnič, Knežja vas, Korita, Sela pri Šumberku in Vrhtrebnje v občini Trebnje.

Pri raziskavi demografskih, gospodarskih in prostorskih procesov smo se odločili za detajlno analizo po posameznih naseljih. Taka drobitev se zaradi dokaj sorodnih razvojnih silnic na prvi pogled zdi neprimerna. Toda tekom raziskave je bilo vse bolj očitno, da so razlike med sorazmerno bližnjimi naselbinskimi enotami dokaj velike ter da so vplivi naselij z nekoliko boljšimi razvojnimi znaki ozko omejeni in najverjetneje pogojeni predvsem z ugodnejšo prometno lego. Naselja vseh velikostnih kategorij imajo tudi pomembno vlogo v urbanističnem in prostorskem planiranju na nivoju občin.

SUHA KRAJINA - situacijska skica območja preučevanja

M 1:200000

Podatke za analizo smo črpali iz treh virov:

- podatki povojnih popisov prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj,
- analize in študije, ki se posredno ali neposredno dotikajo problemov regije,
- vzorčno anketiranje v naseljih Sela pri Šumberku, Luža, Šmihel pri Žužemberku in Zagradec - Fužina. V omenjenih naseljih smo zajeli skupno 166 prebivalcev v 45 gospodinjstvih, kar znaša približno 31 odstotkov od celotne populacije.

2. TEORETSKA IZHODISCA

Gospodarski razvoj je zlasti v zadnjih dvajsetih letih prinesel do občutnih gospodarskih, prostorskih in socialnih premikov v Sloveniji. Predvsem močna kvantitativna in kvalitativna rast industrijske proizvodnje je v povojnem obdobju posredno ali neposredno segla skoraj v vsak kotiček Slovenije. Prav gotovo je bila osilec številnih pozitivnih sprememb v pokrajini, povzročila pa je tudi mnoge negativne procese, zlasti prehitro deagrarnizacijo podeželja, spremembe v funkcionalnosti naselbinskega sistema in poselitvi. Potrebe po delovni sili in vsaj od začetka relativno močna polarizacija neagrarnih dejavnosti sta poglobili razlike med mestom in podeželjem, med urbaniziranimi in ruralnimi območji. Multiplikativni učinki centrov v prvi fazi zaradi preslabo razvite prometne infrastrukture niso segli daleč na podeželje. Neustrezna kmetijska politika je bila dodaten faktor pri vse močnejši depopulaciji podeželja. Predvsem so seveda v mesta odhajali mladi ljudje. Temu procesu so bila v prvi vrsti izpostavljena območja z izrazito slabo strukturo elementov agrarne pokrajine (naravni pogoji, socialno-posesstne razmere, slabe možnosti modernizacije kmetijske proizvodnje) in območja, ki so bila bolj oddaljena od zaposlitvenih centrov. Kasnejša dopolnitev komunikacijskega omrežja in namestitvev manjših industrijskih obratov je le delno ublažila negativne razvojne tendence v pokrajini, pozitivni učinki pa so v večini primerov prostorsko le ozko omejeni.

Suha Krajina je nedvomno tipičen primer nerazvitega območja. Slabi naravni pogoji (pomanjkanje vode, neugodna reliefna izoblikovanost), propad starih neagrarnih dejavnosti in prometna odmaknjenost so že zgodaj povzročili odseljevanje prebivalstva in s tem še vrsto pojavov, ki so vodili k današnji podobi pokrajine. Območje gospodarsko nazaduje in se v zadnjih desetletjih niso izkazale izrazitejše možnosti razvoja niti za kmetijstvo niti za industrijo. Odseljevanje, ki je značilno za skoraj vsa agrarna območja v Sloveniji, ni izključno negativen pojav. Močne spremembe na podeželju so namreč pričele razkrajati in prostorsko ožiti območja klasične agrarne populacijske in ekonomske strukture, ki je temeljila na polikulturi in avtartičnosti. Vsi ti elementi so bili poleg izrazito neugodnih socialno-posesstnih razmer močna ovira za modernizacijo kmetijstva. Vendar je kriza agrarnih območij zaradi ne dovolj prožne agrarne politike preseгла nekatere kritične meje.

Proces depopulacije ni le odraz številnih negativnih razvojnih trendov v pokrajini, ampak je istočasno zelo močna ovira

za oživitev vseh gospodarskih in negospodarskih dejavnosti, ki bi pospeševale oživljanje tovrstnih območij. Razvojna strategija Slovenije za dolgoročno obdobje poleg ostalega močno poudarja tudi izrabo vseh možnosti za proizvodnjo hrane, ki v Sloveniji navkljub sorazmerno redki poseljenosti niso idealne in kontinuiteto v poseljenosti pokrajine. Treba je torej vzpodbuditi tiste minimalne dejavnike in pobude, ki bodo vzdrževali kulturno pokrajino. Predvsem so mišljene produktivne in potencialno produktivne kmetijske površine in kmetijska infrastruktura, elementi tehnične in institucionalne infrastrukture in naselbinsko omrežje. Nujno bi bilo seveda tudi vzdrževati in dopolnjevati opremljenost omrežja subcentralnih vasi, ki bi dvigala življenski nivo prebivalstva in racionalno (zaradi ekoloških pogojev) vodenje politike širjenja manjših industrijskih obratov. Pri manjših centrih v agrarnih območjih bi morali v bodoče veliko več razmišljati o njihovi posredniški vlogi v uveljavljanju in dostopnosti kmetijske infrastrukture.

Problem nižje stopnje razvitosti ni le problem manj razvitih območij, ampak celotne administrativno-upravne regije oziroma funkcijske regije. Praznjenje nekaterih območij je po drugi strani povzročilo kopičenje prebivalstva, stanovanj, proizvodnih in servisnih dejavnosti v conah intenzivnejšega razvoja. Izredno intenzivno širjenje teh dejavnosti je pripeljalo do kolizije ali izključevanja posameznih potencialnih uporabnikov površin. Pospeševanje številnih dejavnosti nosi s seboj mnoge multiplikativne učinke, istočasno pa tudi kali problemov, ki utegnejo v bodoče postati zelo pereči, kar je vidno iz primera v gospodarsko razvitejših deželah, pa tudi iz nekaterih domačih primerov. Predvsem gre za probleme ekološke narave, za različne anomalije v socialni strukturi, izgubo obdelovalnih površin itd. V občini Novo mesto, na katero površinsko odpade slaba polovica Suhe Krajine, je območje največjega zgoščevanja spodnja dolina Krke, kjer je naprimer istočasno tudi velika večina kvalitetnih obdelovalnih površin (Ravbar, 1984, str. 221).

Dihotomija vas - mesto se je v času pospešene industrializacije pričela rušiti. Vas je sicer v dobršnji meri ostala proizvajalec hrane, vendar je skoraj docela izgubila svoj samooskrbni značaj. Obenem se je mesto ne le po urbanistični temveč tudi po funkcijski plati razširilo in razraslo v agrarno okolico. Vas je sprejela mnoge oblike mestnega življenja. Mesto je po drugi strani prevzelo številne izseljence s podeželja, mnogi vaščani pa so se naselili na podeželju. Vse to je pripeljalo k tvorbi ruralno-urbanega kontinuuma, ki združuje dva pojavi v novo, kvalitetno višje stoječo in razvitejšo pokrajinsko celoto (Vrišer, 1974, str. 108). Ta trditev seveda velja za tista pode-

željska območja bliže urbanim centrom, kjer se je industrializacija uveljavila istočasno ali ne veliko kasneje kot v mestih. Za Suho Krajino kot tipično podeželsko območje pa to velja le v izjemnih primerih, za posamezno prometno bolj dostopna in povezana naselja.

Vsaj osrednja Suha Krajina je bila zaradi nerazvite komunikacijske mreže preveč oddaljena od Ljubljane, Novega mesta in občinskih središč, manjših zaposlitvenih središč pa ni bilo. Zato je prišlo do demografskih gibanj, ki jim po pravici lahko damo ime eksodus podeželskega prebivalstva. Nazadovanje Suhe Krajine je pospešila tudi administrativna razmejitev, saj je le-to območje razdeljeno med občine Novo mesto, Trebnje, Grosuplje in Kočevje. V vseh štirih občinah tvori periferni predel, v času socialistične izgradnje in gospodarskega razvoja manj zanimiv in je služil predvsem kot rezervoar delovne sile in demografske pozitivne. Povratni efekt centrov je bil skromen, mestnemu prebivalstvu to območje služi predvsem kot cona izrabe prostega časa (izletništvo, sekundarna počitniška bivališča). Suha Krajina je nekako obvisela med osrednjo slovensko razvojno osjo in razvijajočim se osrednjim delom južne Dolenjske.

Nerazvitost regije nam potrjuje tudi prisotnost vseh temeljnih znakov nerazvitosti (Vrišer, 1978, str. 119):

- nerazvitost proizvodnih sil in nizek proizvodni potencial,
- pomanjkanje kvalificirane delovne sile,
- nizka akumulativnost gospodarstva in s tem v zvezi nezmožnost financiranja gospodarskega razvoja,
- nezadostno oziroma nefunkcionalno industrijsko omrežje,
- slaba družbena infrastruktura.

Namen študije je, da poleg analize vzrokov negativnih razvojnih tendenc ugotovi bistvene razlike med posameznimi predeli, da torej vse proučevane elemente opredeli ne le problemsko, ampak tudi regionalno. Za ponazoritev notranje diferenciacije smo izbrali sklope kazalcev, ki omogočajo primerjavo med posameznimi predeli regije ter odnos Suhe Krajine do ostalih delov občin, med katere je razdeljena, in do Slovenije kot celote:

- populacijska dinamika,
- spremembe v ekonomski strukturi regije in prebivalstva,

- spremembe v izrabi tal,
- gravitacijska obeležja,
- prometna povezanost in dostopnost.

Suha Krajina je bila predmet raziskav že večkrat. Širše zasnovane geografske raziskave, katerih avtorji so A. Melik, A. Rus, M. Pak in I. Furlan, so obravnavale območje s svojega zornega kota, predvsem s področja demografije in problematike agrarnega sektorja. V naši študiji smo poleg standardnih socialno-geografskih metod več pozornosti namenili proučevanju naselbinskega omrežja ter njegove spreminjajoče se funkcije.

3. ELEMENTI SPREMINJANJA GEOGRAFSKEGA OKOLJA V SUHI KRAJINI

3.1. Dinamika in struktura prebivalstva

3.1.1. Spreminjanje števila in razporeditve

Suha Krajina je že tradicionalno območje izseljevanja. Močna emigracija je pojav, star že dobro stoletje. Domačini se niso selili samo znotraj Slovenije, ampak so množično odhajali v Ameriko in Zahodno Evropo. Za posamezna območja lahko ugotovimo konstanten padec za celih sto let nazaj. Večje število naselij se zaradi velikega števila odseljenih demografsko ni nikdar več opomoglo. Sorazmerno mačan padec je pri prebivalstvu povzročila tudi II. svetovna vojna.

Relativno najmočnejše demografsko odseljevanje je Suha Krajina doživela po II. svetovni vojni. Še vse do začetka vojne je bilo slovensko podeželje populacijsko homogeno in agrarno prenaseljeno. Prehod v neagrarni dejavnosti je otežkočalo dejstvo, da ni bilo možnosti za močan kvalitativni in kvantitativni skok v prostorski in socialni mobilnosti. Klasična socialna in ekonomska struktura prebivalstva se je zato vzdrževala, neposredno pa je zadrževala tudi poseljenost ruralnih območij, specifično izrabo tal, zastarelo kmetijsko tehnologijo in socialno-posestne razmere. Stari socialni in gospodarski odnosi na vasi so se razbili šele z vse večjimi družbenimi potrebami po delovni sili, malo kasneje tudi po kvalificirani delovni sili. Vse to je povzročilo izrazit beg iz dežele v mesta, kar je povzročilo zelo močne demografske spremembe, spremembe v ekonomski strukturi pa so bile manj občutne in vidne v pokrajini.

Gibanje števila prebivalstva smo proučili po katastrskih občinah in po naseljih. Glede na indeks med leti 1981 in 1971 (tabela 1), smo območje razdelili na 5 con:

- a) močna depopulacija (indeks znaša 80,0 ali manj). Sem sodijo k.o. Polom, Stari log, Smuka, Hinje, Sela pri Hinjah in Brezova reber.
- b) zmerna depopulacija (indeks 80,1 do 95,0), ki zajema večino k.o.: Zvirče, Veliko Lipje, Stavča vas, Ajdovec, Šmihel pri Žužemberku, Gornji Križ, Reber, Globodol, Golobinjek, Korita, Vrhtrébneje, Dobrnič, Knežja vas, Sela pri Šumberku, Vavlična vas, Sušice, Veliko Globoko, Krka, Vrhe in Kriška vas,

4. Tabela: Gibanje števila prebivalstva po K.O. Suhe krajine

K.O. Občina	Število prebivalcev				indeks 1981/ 1953	indeks 1981/ 1971
	1953	1961	1971	1981		
Ambrus	471	428	420	428	90,9	101,9
Dob	613	423	410	408	66,6	99,5
Kriška vas	143	145	136	126	88,1	92,6
Krka	415	380	369	324	78,1	87,8
Muljava	371	378	354	366	98,7	103,4
Podbukovje	470	439	417	417	88,7	100,0
Sušica	252	204	159	142	56,3	89,3
Valična vas	337	311	283	263	78,0	92,9
Veliko Globoko	410	355	341	319	77,8	93,5
Vrhe	456	415	403	379	83,1	94,0
Višnje	530	452	427	400	75,5	93,7
Zagradec	492	492	450	436	88,6	96,9
GROSUPLJE	4960	4422	4169	4008	80,8	96,1
Polom	113	113	106	60	53,1	56,6
Smuka	50	32	27	18	36,0	66,7
Stari log	93	125	107	55	59,1	51,4
KOČEVJE	256	270	240	133	52,0	55,4
Ajdovec	661	575	501	440	66,6	87,8
Dvor	759	694	685	748	98,6	109,2
Brezova reber	102	111	109	80	78,4	73,4
Globodol	359	306	283	263	73,3	92,9
Golobinjek	821	790	719	639	77,8	88,9
Gornji križ	291	242	214	195	67,0	91,1
Hinje	333	285	235	199	59,8	84,7
Reber	227	208	210	174	76,7	82,9
Sela pri Hinjah	528	414	413	329	62,3	79,7
Stavča vas	522	465	437	399	76,4	91,3
Šmihel pri Ž.	822	668	699	650	79,1	93,0
Zvirče	688	552	504	448	65,1	88,9
Žužemberk	877	867	1006	1066	121,6	106,0
Veliko Lipje	333	301	241	197	59,2	81,7
NOVO MESTO	7323	6478	6256	5827	79,6	93,1
Dobrnič	699	653	580	519	74,2	89,5
Knežja vas	635	558	523	466	73,4	89,1
Karita	711	562	544	477	67,1	87,7
Sela pri Šumb.	488	464	379	343	70,3	90,5
Vrhtrebnje	239	225	206	183	76,6	88,8
TREBNJE	2772	2462	2232	1988	71,7	89,1
SUHA KRAJINA	15311	13632	12897	11956	78,1	92,7

Vir: Popisi prebivalstva v letih 1953, 1961, 1971 in 1981
Zavod SRS za statistiko

- c) stagnacija z značilnostmi depopulacije (indeks 95,1 do 100,0) s k.o. Dob, Zagradec in Podbukovje,
- d) stagnacija z značilnostmi koncentracije (indeks 100,1 do 105,0) s k.o. Muljava in Ambrus,
- e) zmerna koncentracija (indeks 105,1 do 120,0) s k.o. Žužemberk in Dvor.

Prvo območje lahko po klasifikaciji demografskih območij (Klemenčič V., 1972, str. 139) označimo kot cono odmiranja prebivalstva, drugo in tretje kot cono praznjenja prebivalstva ter četrto in peto kot cono zmerne koncentracije.

Indeks med leti 1981 in 1953 kaže sorazmerno slabšo sliko, saj vključuje tudi obdobje najmočnejše deagrarizacije in depopulacije. Prebivalstvo rahlo narašča v Žužemberku in okolici, stagnira pa v k.o. Dvor, Ambrus, Zagradec, Podbukovje, Muljava, Vrhe in Kriška vas. V grobem je potemtakem situacija podobna tisti iz zadnjih desetih let. Pozitivni učinki gospodarskega razvoja se kažejo v manjših območjih, ki so funkcijsko in gravitacijsko med seboj dokaj ločena.

Podatek za posamezne predele glede na občinsko pripadnost nam predoči nekoliko ugodnejšo sliko v občini Grosuplje z indeksom 96,1 (torej stagnacija), nekoliko nižje vrednosti na Novo mesto in Trebnje (indeks 93,1 oziroma 89,1), najbolj pereč pa je položaj v občini Kočevje (indeks 55,4), kjer se je število prebivalstva v zadnjih desetih letih zmanjšalo skoraj za polovico.

Najmanj ugoden položaj je na jugu (kočevski del, širša okolica Hinj), na Ajdovski planoti (nekoliko dvignjen JV del v občini Novo mesto) in v naseljih na levi strani Krke, med Žužemberkom in Trebnjem. Kočevskemu delu je pravzaprav potreben poseben pristop zaradi specifičnih prebivalstvenih sprememb v polpreteklem obdobju. Vasi Smuka, Stari log in druge so bile naseljene s Kočevarji nemškega rodu. Le-ti so se odselili in današnje prebivalstvo so kolonisti oziroma njihovi potomci. Pri močnem padcu števila vaščanov moramo vendarle upoštevati, da gre za zelo majhno število (leta 1981 samo 133). Nihanje prebivalstva pojasnjuje tudi to, da je bilo med vaščani veliko delavcev v gozdarskih podjetjih. Okolica Hinj pa je utrpela močne izgube za časa vojne. Kljub temu pa sta slaba prometna dostopnost in slabi naravni pogoji za kmetovanje osnovni oviri za oživljanje demografskega in gospodarskega razvoja.

GIBANJE ŠTEVILA PREBIVALSTVA INDEKS 81/71

M 1 : 200 000

ZMERNNA KONCENTRACIJA

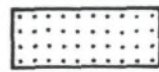
STAGNACIJA Z ZNAČILNOSTMI KONCENTRACIJE

STAGNACIJA Z ZNAČILNOSTMI DEPOPULACIJE

ZMERNNA DEPOPULACIJA

MOČNA DEPOPULACIJA

močna koncentracija — NI POJAVA

IGU E. KARDELJA V LJUBLJANI
TEMA : REGIONALNO GEOGRAFSKA
RAZISKAVA RAZVOJNIH PRO-
BLEMŌV SUHE KRAJINE
NOSILEC NALOGE : D. KLADNIK
VSEBINA : P. REPOLUSK
AVTOR KARTE : T. VUGRIN

Koncentracijo oziroma manj izrazito depopulacijo je opaziti ob Krki, na severnem robu v bližini regionalne ceste Ljubljana Zagreb in v okolici Ambrusa. Zgostitveno območje ob Krki kljub bližini in dobri cestni povezavi gravitacijsko ni tako enotno. V južnem, novomeškem delu doline je k zgostitvi pripomogla predvsem namestitvev industrije oziroma večjega števila delovnih mest izven agrarnega sektorja in bližina starega podoželskega centra Žužemberka. Nasprotno se je severni obrobni del prej in intenzivneje vključil v gospodarski razvoj zaradi dobre prometne povezave z Ljubljano in drugimi centri v smeri proti osrednji slovenski razvojni osi. V dokajšnji meri je k oživitvi pripomogla tudi lokacija manjših industrijskih obratov v Krki in Ambrusu. Trebnje, ki sicer leže v primerjavi z ostalimi občinskimi centri bliže območju Suhe Krajine, so gospodarsko prešibak center do nedavnega v celoti manj razvitega območja, kar se odraža tudi v nižji stopnji razvitosti okolice Dobrniča in Sel pri Šumberku. V primerjavi z občino Novo mesto je v grosupeljskem predelu ni večjih sklenjenih con odmiranja ali praznjenja prebivalstva, ampak je ta pojav v večji meri vezan na posamezna naselja.

Nekoliko drugačna slika se pojavi pri naseljih (tabela 2). Po podatkih za katastrske občine živi največ prebivalcev v območju zmerne depopulacije (63,1 %). Enako velja za naselja (delež je 45,6 %), le da je razpršenost večja, kar je seveda razumljivo. Opazen pa je pri naseljih precej večji delež prebivalstva v območjih stagnacije in zmerne koncentracije. Razlika znaša dobrih 8 %. Podatek kaže na izrazito točkasto lokacijo ugodnejše strukture, kar je v neposredni zvezi z lokacijo naselij ob prometnicah. Boljša prometna povezanost in dostopnost je že relativno zgodaj zamenjala odseljevanje z močno dnevno migracijo delovne sile, s tem pa tudi večje perspektive za nadaljevanje kmetovanja v obliki mešane delavsko-kmečke strukture. Nekatera od teh naselij pa že v dokajšnji meri vršijo funkcijo con bivanja dnevnih migrantov.

Sorazmerno precej dobro oblikovane demografske cone na nivoju katastrskih občin se razprše in so komaj še zaznavne pri naselbinskem omrežju (karta 1 v prilogi). Da so vplivi območij zgoščevanja ozko omejeni, kažejo naslednji podatki. V okolici Ambrusa je rahel dvig ali stagnacija prebivalstva prisotna le pri treh od devetih naselij. V neposredni bližini Muljave sta dve naselji s precej močno depopulacijo. V okolici Dvora in Žužemberka rastejo tri naselja, štiri stagnirajo in tri upadajo.

Proces depopulacije ni v vseh naseljih potekal istočasno in enako intenzivno. Ob naseljih, ki ves čas izgubljajo prebival-

2. Tabela: Delež (v %) prebivalcev in naselij v različnih demografskih conah leta 1981

	MD	ZD	SD	SK	ZK	MK
% prebivalcev po K.O.	4,5	63,1	10,5	6,6	15,2	-
% prebivalcev po naseljih	13,5	45,6	14,4	5,3	19,7	1,5
% naselij	21,8	44,7	15,3	4,7	11,8	1,8

Vir: Popis prebivalstva 1971 in 1981

3. Tabela: Razporeditev naselij Suhe krajine po velikostnih razredih leta 1953 in 1981

Velikostni razred naselja (št. preb.)		0	1-50	51-100	101-200	201-500	nad 500	Skupaj
Grosuplje	1953	-	19	22	13	4	-	58
	1981	-	27	20	9	2	-	58
Kočevje	1953	2	4	2	-	-	-	8
	1981	4	3	1	-	-	-	8
Novo mesto	1953	-	12	26	23	3	1	65
	1981	-	21	24	17	2	1	65
Trebnje	1953	-	21	14	9	-	-	44
	1981	-	26	15	2	-	-	44
SUHA	1953	2	56	64	45	7	1	175
KRAJINA	1981	5	77	60	28	4	1	175

Vir: Popis prebivalstva 1953 in 1981

stvo so tudi naselja, kjer se je ta trend v zadnjih desetih letih ustalil. Vendar je tovrstna stagnacija dvosmeren pojav, kar se pokaže ob konkretni študiji posameznih primerov. Del naselij ne kaže ustaljenega razvoja zaradi vplivov rasti od zunaj ali znotraj, ampak se je prebivalstvo, ki je nihalo med premikom v urbana področja in nadaljnjim životarjenjem, že odselilo.

Odseljevanje je bilo usmerjeno večinoma ven iz Suhe Krajine, v večja mesta in v tujino. Izseljevanje iz sondno izbranih naselij Sela, Luža, Šmihel in Zagradec - Fužina (anketirano je bilo 31 % prebivalstva) je kazalo naslednja obeležja: od 44 odseljenih se jih je 20 odselilo v Ljubljano, 4 v tujino, 10 v večje ali manjše urbane centre v bližini, 3 v ostala območja Slovenije in samo 7 v okoliška podeželska naselja. Dominantni faktor pri odseljevanju je vsekakor zaposlovanje v neagrarnih dejavnostih, kar je povezano tudi s siceršnjim dvigom življenjskega standarda. Izseljevanje je bilo dokaj šibko v prvih povojnih letih, saj se je do leta 1955 odselilo le 4,5 % od 44 odseljenih. V periodi 1956-1965 in 1966-1975 se je odseljevanje okrepilo (27,3 % oziroma 22,7 %), kulminacijo pa je saj za omenjena štiri naselja doseglo v zadnjih desetih letih (45,5 %). Občutne razlike nastopajo med posameznimi naselji, saj je bilo odseljevanje iz Zagradca kot subcentralne vasi mnogo manj intenzivno.

Poglavitna kriza odseljevanja ni samo v populacijskem stagniranju ali nazadovanju, ampak v strukturi odseljenih. Odseljujejo se razumljivo predvsem mladi, pri katerih premik iz domačega kraja ne pomeni samo zaposlitev daleč od doma, ampak tudi spremembo celotnega življenjskega ciklusa, od drugačnega (urbanega) načina življenja, do spremembe vsakodnevnih navad, odnosa do izobraževanja, preživljanja prostega časa, oskrbe itd. Zato je dokaj iluzorno razmišljanje, da bi se bil v perspektivno nekoliko boljših razmerah večji del mladih pripravljen vrniti v rojstni kraj. Odseljenci niso samo mladi, ampak so (vsaj s stališča emigracijskega območja) tudi bolj strokovno izobraženi, kar seveda pomeni, da podeželje izgublja znanje, potencialne možnosti inovativne dejavnosti in strokovni kader, ki je bil vse prevečkrat prezrt kot bistven faktor krepitve produkcijskih sil. Kot primer naj navedemo izobrazbeno strukturo odseljenih iz omenjenih štirih naselij:

- nepopolna osnovna šola	2	4,5 %
- osnovna šola	18	40,9 %
- srednja šola	24	54,5 %
- višja in visoka šola	0	0,0 %

Struktura je z ozirom na Suho Krajino izrazito boljša, navedena pa je izobrazba v času odselitve, ne pa dokončna šolska izobrazba.

Največ naselij je v conah zmerne in močne depopulacije, močnejše so se v zadnjih desetih letih povečala samo 3 naselja. Naselja so izključno manjša, z manj kot 300 prebivalci, izjema je le Žužemberk. Število naselij je 175, od tega jih je 5 že izgubilo stalno prebivalstvo. Zaradi depopulacije številčno najbolj naraščata velikostni kategoriji 1-50 in 51-100 prebivalcev s skupno 80 % naselij (tabela 3). Vloga in pomen malih naselij v SR Sloveniji sicer ni dovolj opredeljena. Potrebno je poudariti, da je relativno visok delež zasebnih kmetijskih zemljišč vezan prav na mala naselja, ki so praviloma bolj agrarna.

Med naselji po različnih velikostnih kategorijah pravzaprav ni bistvenih razlik v spreminjanju števila prebivalstva. Korelacija med številom prebivalstva ter indeksom gibanja prebivalstva med leti 1981 in 1971 je pozitivna, vendar nizka (0,21). Več o korelacijskih izračunih oziroma faktorski analizi je v poglavju o naselbinskem sistemu. Korelacija z obdobjem 1981-1953 je nekoliko višja, 0,38. Nizka stopnja povezave pravzaprav ni tako presenetljiva in nepričakovana, saj so v analizo vključena naselja, med katerimi ni bistvenih razlik po velikosti, ker vsa sodijo med mala podeželska naselja.

Tabela 4: Razporeditev naselij po demografskih karakteristikah in velikostnih razredih l. 1981

Demogr. kar. ----- št. preb.	Depopulacija		Stagnacija		Koncentr.		SKUPAJ	
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
1 - 50	51	66,2	11	14,3	15	19,5	77	100,0
51 - 100	37	61,7	18	30,0	5	8,3	60	100,0
nad 100	20	60,6	6	18,2	7	21,2	33	100,0
SKUPAJ	108	63,5	35	20,6	27	15,8	170	100,0

Vir: Zavod SRS za statistiko, Popis prebivalstva l. 1981

Opazen je relativen presežek majhnih naselij na območju depopulacije, podobno kot se večja naselja nekoliko bolj pogosto pojavijo v coni koncentracije.

Podatek je do neke mere varljiv, saj prav proces depopulacije "koncentrirana" naselja v nižjih velikostnih razredih. Bolj izrazite kot med naselji, so razlike med občinami. V grosupeljskem delu se krepi četrtna naselij, dobra polovica pa se prazni, v trebanjskem pa narašča le 14 % naselij, 76,8 % pa se prazni. Novomeški predel se podobno kot v nekaterih drugih indikatorjih nahaja med obema skrajnima primeroma.

Pač pa je nekoliko bolj očitno praznjenje bolj agrarnih območij. Naselja z večjim deležem kmečkega prebivalstva so predvsem tista, ki se iz različnih vzrokov, predvsem oddaljenosti, niso tako zgodaj in intenzivno vključila v procese industrijskega prestrukturiranja prebivalstva in so permanentno izgubljala naravni prirastek. Zlasti močno se praznijo vasi z nad polovico kmečkega prebivalstva, kar pa podobno kot v prejšnjem primeru ni samo vzrok, ampak tudi posledica. Izrazito veliko naselij s celo več kot 60 % kmečkega prebivalstva je na trebanjskem območju (20,9 %), najmanj in istočasno največ v kategoriji z manj kot 20 % kmečkega prebivalstva pa grosupeljski del.

Tabela 5: Razporeditev naselij po demografskih karakteristikah in po deležu kmečkega prebivalstva l. 1981

% kmeč.preb. ----- demogr.kar.	do 20 %		21-40 %		41-60 %		nad 60 %		SKUPAJ	
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
depopulacija	12	44,4	48	63,2	30	68,2	18	78,3	108	63,5
stagnacija	5	18,5	20	26,3	8	18,2	2	8,7	35	20,6
koncentrac.	10	37,0	8	10,5	6	13,6	3	13,0	27	15,8
SKUPAJ	27	100,0	76	100,0	44	100,0	23	100,0	170	100,0

Vir: Zavod SRS za statistiko, Popis prebivalstva l. 1981

Fizična rast naselij, predvsem rast števila stanovanj (v našem primeru zlasti novogradenj), kar je prikazano na karti št. 5 v prilogi, je sicer povezana z demografskimi premiki v regiji, vendar veliko bolj razpršena in ne kaže bistvene koncentracije v nobenem primeru. Kot pomemben vzrok lahko navedemo načrtno omejevanje zazidave zemljišč na osnovi urbanistične dokumentacije. V nekaterih predelih je bila kot edina gradnja dovoljena gradnja nadomestnih kmečkih hiš.

3.1.2. Starostna struktura prebivalstva

Starost prebivalstva je v neposredni zvezi z gibanjem celotne populacije. Je odraz dosedanjih sprememb pa tudi eden od pomembnih indikatorjev nadaljnjega razvoja. Temeljna faktorja, ki sta oblikovala današnjo starostno strukturo, sta:

- tradicionalno velike družine z velikim številom otrok,
- odseljevanje mladega prebivalstva v kraje izven Suhe Krajine.

Suha Krajina ima v odnosu do občin, katerim pripada, in do celotne Slovenije staro prebivalstvo. V odseljevanju v gospodarsko bolj razvita območja so praviloma bolj sodelovali mlajši ljudje, s čimer se je začel proces staranja vaškega prebivalstva in zmanjševanja njegove reprodukcijske sposobnosti. Najbolj ilustrativna kazalca sta starostni grupi od 0 do 14 let in nad 64 let. Za republiko ugotavljajo raziskave (Gosar L., 1976, str. 19), da ima 45 % površine Slovenije (na nivoju mačnih okolišev) delež prebivalstva starega od 0 do 14 let od 25,4 - 29,6 %.

Odstotek je v Suhi Krajini precej nižji, le 23,1 %. Bistvenih razlik med občinami ni, nekoliko boljše razmere so v grosupeljskem in trebanjskem delu. Isti vir navaja za večji del Slovenije delež starejših od 64 let 9,3-13,3 %, za Suho Krajino pa znaša 14,9 %, največ v novomeškem in najmanj v kočevskem delu.

Regionalne razlike v starostni strukturi smo analizirali na osnovi indeksa staranja, ki odraža razmerje med starim in mladim prebivalstvom. Računamo ga po formuli:

$$\text{indeks staranja} = \frac{\text{prebivalstvo staro 65 in več let}}{\text{prebivalstvo staro do 14 let}} \times 100$$

Starostna struktura je tem ugodnejša, čim nižja je vrednost indeksa, ki znaša za normalno populacijo okrog 33 (Gosar L., 1976, str. 21). Za SR Slovenijo je indeks leta 1981 znašal 48,1, občine, katerim Suha Krajina pripada, pa so imele z izjemo občine Trebnje, še nekoliko ugodnejšo ali enako strukturo. Rezultati po katastrskih občinah (tabela 6) kažejo ugodno strukturo le v k.o. Ambrus, Dob, Zagradec, Smuka, Stari log, Dvor, Golobinjek in Zužemberk. V večini primerov se indeks staranja suče med 50 in 100, na območju Kriške vasi, Sušice, Hinj in Velikega Lipja pa presega vrednost 100.

6. Tabela: Indeks staranja in delež fertilnega prebivalstva po K.O. Suhe krajine leta 1981

K.O. Občina	Starejši od 64 let	Mlajši od 15 let	Indeks stara- nja	% fertil- nega prebivalstva
Ambrus	46	131	35,1	20,8
Dob	50	106	47,2	22,3
Kriška vas	30	28	107,1	20,6
Krka	45	74	60,8	21,6
Muljava	63	79	79,7	21,9
Podbukovje	53	91	58,2	19,9
Sušica	30	25	120,0	17,6
Valična vas	33	59	55,9	23,6
Veliko Globoko	51	76	67,1	21,6
Vrhe	52	89	58,4	22,2
Višnje	64	112	57,1	18,3
Zagradec	51	105	48,6	21,1
GROSUPLJE	568	975	58,3	21,1
Polom	8	12	66,7	20,0
Smuka	2	5	40,0	16,7
Stari log	1	8	12,5	14,5
KOČEVJE	11	28	39,3	17,3
Ajdovec	78	80	97,5	18,6
Dvor	87	183	47,5	22,6
Brezova Reber	11	11	100,0	21,3
Globodol	42	63	66,7	20,2
Golobinjek	76	151	50,3	21,4
Gornji Križ	43	44	97,7	15,9
Hinje	46	30	153,3	16,6
Reber	27	47	57,4	20,1
Sela pri Hinjah	53	65	81,5	20,7
Stavča vas	70	86	81,4	24,1
Šmihel pri Ž.	121	136	89,0	19,7
Žvirče	77	82	93,9	21,4
Žužemberk	127	282	45,0	23,1
Veliko Lipje	40	30	133,3	13,2
NOVO MESTO	898	1290	69,6	20,9
Dobrnič	85	114	74,6	22,4
Knežja vas	68	111	61,3	23,2
Korita	63	105	60,0	21,0
Sela pri Šumb.	52	90	57,8	19,5
Vrhtrebnje	28	39	71,8	23,5
TREBNJE	296	459	64,5	21,8
SUHA KRAJINA	1773	2752	64,4	21,1

Vir: Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v SR Sloveniji 1981
Zavod SR Slovenije za statistiko

Indeks gibanja števila prebivalstva ter indeks staranja pa zaradi specifičnih razmer nista najtesneje povezana. Medsebojna korelacijska vrednost je sicer relevantna in znaša -0,30, vendar je na nekaterih območjih upadanje števila prebivalstva indeks staranja še vedno zadovoljiv, na primer v okolici Dobrniča, v nekaterih naseljih okrog Ambrusa in drugje (karta 2 v prilogi). Vzrok lahko iščemo v še vedno nadpovprečno velikih družinah. Mnoga naselja so navkljub izgubljenemu prebivalstvu obdržala dokaj normalno biološko populacijsko strukturo. Pač pa se je v pretekli dobi v nekaterih območjih pojavil problem nepravilne spolne strukture mlajših generacij, kjer so močno prevladovali moški (Furlan I., 1972, str. 252).

Kar v 24 naseljih znaša indeks staranja prek 150, 6 od teh naselij ima indeks prek 300, v 3 vaseh pa sploh ni več otrok. Oglejmo si nekaj primerov indeksov staranja in števila prebivalstva v teh naseljih:

Hinje	176,	107 prebivalcev
Lazina	275,	30 prebivalcev
Grmada	225,	27 prebivalcev
M.Lipje	300,	45 prebivalcev
D. Ajdovec	400,	50 prebivalcev
Mevce	brez otrok,	16 prebivalcev
Zavrtače	brez otrok,	14 prebivalcev

Tabela 7: Primerjava različnih velikostnih kategorij naselij z indeksom staranja l. 1981

indeks star.	do 60		61 - 100		101 in več		SKUPAJ	
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
št.preb.								
1 - 50	31	40,3	21	27,3	25	32,5	77	100,0
51 - 100	31	51,6	19	31,7	10	16,7	60	100,0
101 in več	14	42,4	15	45,5	4	12,1	33	100,0
SKUPAJ	76	44,7	55	32,4	39	22,9	170	100,0

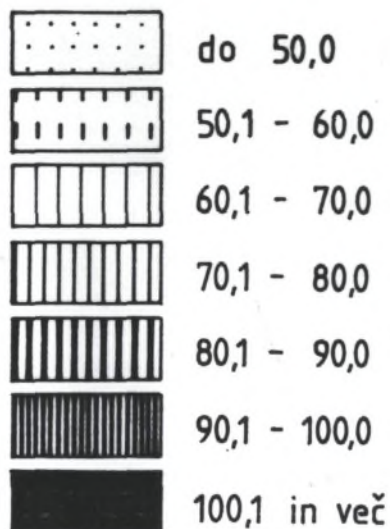
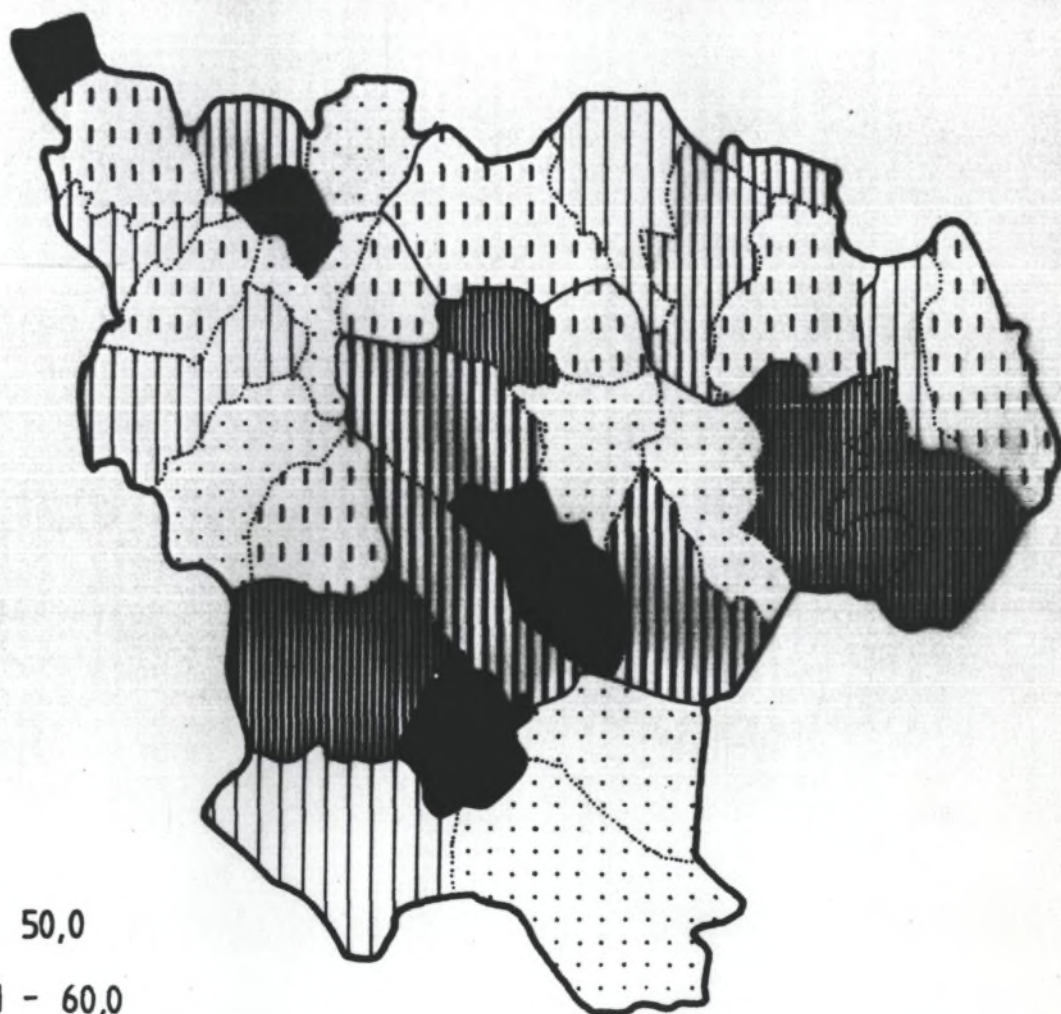
Vir: Zavod SRS statistiko, Popis prebivalstva l. 1981

Naselja z zelo visokim indeksom staranja so v večini primerov manjša, glede na njihovo neugodno prostorsko lokacijo pa lahko trdimo, da so prišla v kritično fazo nadaljnjega obstoja. To še posebej velja za naselja, kjer ni nizek le delež otrok, ampak tudi prebivalstva starega od 15 do 64 let. Mednje lahko štejemo naselja v k.o. Sušica, Hinje in Veliko Lipje. Največ naselij z vrednostjo indeksa staranja nad 100 je v občini Novo mesto, kar dobra četrtina.

INDEKS STARANJA PO KO LETA 1981

$$\frac{\text{št. starejših od 64 let}}{\text{št. mlajših od 15 let}} \times 100$$

M 1 : 200 000

IGU E. KARDELJA V LJUBLJANI
TEMA : REGIONALNO GEOGRAFSKA
RAZISKAVA RAZVOJNIH PRO-
BLEMOV SUHE KRAJINE
NOSILEC NALOGE : D. KLADNIK
VSEBINA : P. REPOLUSK
AVTOR KARTE : T. VUGRIN

3.1.3. Izobrazbena struktura

Pri regionalni analizi območja, še zlasti manj razvitega, ne moremo mimo vprašanj izobraževanja. Iluzorno je razmišljati o reševanju kadrovskih in gospodarskih problemov nerazvitih regij brez ustrezne šolske in strokovne izobrazbe domačega prebivalstva. Zaradi vse močnejše vloge faktorja znanja v sodobni družbi in tudi vse večjih zahtev po permanentnem izobraževanju pri vsakem posamezniku, verjetno ni pretirano, če zelo nizko izobrazbeno stopnjo v Suhi Krajini označimo kot enega ključnih problemov. Vzrokov za tako stanje je več, vsi pa so bolj ali manj povezani s splošnim socialno-ekonomskim razvojem:

- oddaljenost izobraževalnih inštitucij,
- odseljevanje kvalificiranih in šolanih ljudi,
- negativen vpliv dnevne migracije in dvojne aktivnosti na izobraževanje,
- manjša vzpodbuda in drugačen psihološki odnos do izobraževanja v takem okolju.

Za nekoliko ožje območje (Rus, 1977, str. 41) je bilo ugotovljeno, da je bilo okrog 2 % prebivalstva še nepismenega, nedokončano osnovno šolo pa je imelo 15 % prebivalcev. Morda najkritičnejše območje je v trebanjskem delu, kjer v 13 od 43 naselij več kot 3/4 odraslih nima končane osnovne šole. V sondnih anketiranih naseljih smo ugotovili okrog 15 % vaščanov brez osemletne osnovne izobrazbe, 64 % ima osnovno šolo, 21 % srednjo, višje ali visoke pa nismo zasledili (v okviru vzorca). Kot v številnih drugih primerih širjenja pozitivnih inovacij v pokrajini je tudi stopnja izobraženosti večja v območjih zmerne rasti ali stagnacije prebivalstva.

Tabela 8: Razporeditev naselij Suhe Krajine glede na delež prebivalstva s srednjo, višjo ali visoko šolo in glede na delež študentov in dijakov (od prebivalstva starega 15 let ali več)

		št.	%
	0	14	8,3
delež preb. s sred.,	1 - 5	23	13,6
višjo ali visoko	6 - 10	33	19,4
šolo (v %)	11 - 15	37	21,7
	nad 15	63	36,9

Tabela 8 (nadaljevanje)

	0	26	15,3
delež študentov	1 - 5	36	21,2
in dijakov	6 - 10	68	40,0
	nad 10	40	23,5

Vir: Zavod SRS za statistiko, Popis prebivalstva 1. 1981

Med občinami so občutne razlike, zlasti med grosupeljskim in trebanjskim delom. V občini Trebnje je 11 naselij, kjer nima noben prebivalec več kot končano osnovno šolo, samo v 7 naseljih je več kot 15 % prebivalstva s srednjo ali višjo izobrazbo. Naselja v grosupeljskem delu so veliko na boljšem, še zlasti, kar se tiče števila učencev usmerjenega izobraževanja in študentov. Suha Krajina kot celota pa v omenjenih kazalcih daleč zaostaja za republiškim povprečkom in povprečkom občin, med katere je razdeljena.

3.1.4. Spremembe v ekonomski strukturi prebivalstva

Industrializacija kot nosilec korenitih sprememb v ekonomski strukturi prebivalstva se je v večjem obsegu podobno kot drugje na Dolenjskem pričela dokaj pozno, po letu 1955. Tudi v predvojnem obdobju je bilo to eno najmanj industrializiranih območij Slovenije (Vrišer, 1984, str. 183). Stari predhodniki industrije v Suhi Krajini, fužine, ki so imele relativno velik pomen tudi za širše območje, so zaradi nekonkurenčnosti in prometne odmaknjenosti propadle. Poleg fužinarstva so obstajale še nekatere druge neagrarne dejavnosti, zlasti kovaštvo in prevoznništvo. Iz podobnih razlogov kot fužine, pa so tudi te dejavnosti zamrle, prebivalstvo, ki se je z njimi ukvarjalo, pa odselilo. Industrializacija je prodirala ne toliko v obliki lokacij novih industrijskih obratov, kot v vse večjem deležu industrijskih delavcev in dnevnih migrantov iz vrst kmečkega prebivalstva. Največji delež zaposlenih v sekundarnem sektorju imata trebanjski in novomeški del (tabela 9). V grosupeljskem delu je nižji, vzrok je verjetno v zgodnejši industrializaciji in v bližini večjega števila centrov (poleg Ljubljane še Grosuplje, Šentvid pri Stični, Ivančna gorica), ki nudijo širše možnosti zaposlovanja. Krepitev nadaljnje vloge industrije pri zaposlovanju so pomenile tudi lokacije manjših industrijskih obratov v sami Suhi Krajini. Delež zaposlenih v sekundarnem sektorju v Suhi Krajini je za približno 11 % nižji od slovenskega povprečja. Za kočevski del je značilen višek zaposlenih v primarnem sektorju, ki ga tvorijo delavci, zaposleni v gozdarstvu.

9. Tabela: Delež (v %) zaposlenih po sektorjih dejavnosti v K.O. Suhe krajine leta 1981

Občina K.O.	Pri- marni	Sekun- darni	Terciar- ni	Kvar- tarni	Neznano
Ambrus	1,4	63,8	24,6	8,7	1,4
Dob	5,0	41,7	41,7	9,2	2,5
Kriška vas	-	43,8	46,9	9,4	-
Krka	3,3	52,2	25,6	18,9	-
Muljava	9,3	44,9	26,2	19,6	-
Podbukovje	1,4	60,9	25,4	12,3	-
Sušica	5,4	48,6	29,7	10,8	5,4
Valična vas	1,4	56,8	24,3	12,2	5,4
Veliko Globoko	-	52,3	41,9	5,8	-
Vrhe	5,6	49,5	32,7	12,1	-
Višnje	-	79,6	16,3	2,0	2,0
Zagradec	5,4	50,3	30,9	12,8	0,7
GROSUPLJE	3,4	54,6	29,5	11,3	1,2
Polom	64,7	23,5	11,8	-	-
Smuka	100,0	-	-	-	-
Stari log	61,9	14,3	23,8	-	-
KOČEVJE	66,7	16,7	16,7	-	-
Ajdovec	22,1	52,2	15,0	9,7	0,9
Dvor	3,0	68,8	20,9	7,2	-
Brezova Reber	33,3	28,6	23,8	14,3	-
Globodol	12,9	57,1	22,9	7,1	-
Golobinjek	0,5	58,4	30,6	10,5	-
Gornji Križ	-	64,7	29,4	5,9	-
Hinje	2,1	47,9	33,3	14,6	2,1
Reber	-	81,0	7,1	7,1	4,8
Sela pri Hinjah	6,5	56,5	34,8	2,2	-
Stavča vas	6,2	75,4	12,3	6,2	-
Šmihel pri ž.	2,4	72,3	14,6	10,2	0,5
Žvirče	1,8	52,2	25,7	17,7	2,7
Žužemberk	1,2	70,7	13,6	14,5	-
Veliko Lipje	4,4	57,8	17,8	20,0	-
NOVO MESTO	4,3	64,9	19,5	10,9	0,5
Dobrnič	5,3	76,0	14,0	4,7	-
Knežja vas	-	63,2	34,2	2,6	-
Korita	4,8	71,4	19,0	4,8	-
Sela pri Šumb.	1,4	63,9	23,6	9,7	1,4
Vrhtrebnje	1,9	67,3	23,1	5,8	1,9
TREBNJE	3,2	69,5	21,9	5,0	0,4
SUHA KRAJINA	4,6	61,6	23,1	10,0	0,7

Vir: Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v SR Sloveniji leta 1981
Zavod SR Slovenije za statistiko

Močna industrializacija je povzročila predvsem visok relativni in absolutni padec števila kmečkega prebivalstva. Od 69,4 % leta 1961 na padel na 31,5 % leta 1981. Padec je sicer šibkejši kot v celotni Sloveniji, vendar ne gre pozabiti, da je Suha Krajina plačala davek z močnim izseljevanjem. V veliki meri se je deagrariziralo tudi prebivalstvo, ki je ostalo. Zaposlitev v industriji je nudila višji življenjski nivo, zato se v mestih ni zaposlil samo višek delovne sile na podeželju, ampak tudi večina ostalega podeželskega, zlasti mlajšega prebivalstva. Ker pa večanje števila delovnih mest in gradnja stanovanj nista potekala sinhrono, je prišlo do izrednega porasta števila dnevnih migrantov. Dnevni migranti s podeželja so se še naprej bolj ali manj intenzivno ukvarjali s kmetovanjem, kar je pripeljalo kot v drugih slovenskih podeželskih območjih do formiranja mešane delavsko-kmečke strukture.

Najbolj agrarni predeli v Suhi Krajini so v demografsko šibkih conah, kjer prebivalstvo zaradi izoliranosti ali ostarelosti ni moglo več ali vsaj ne v tolikšni meri preiti v neagrarne poklice (tabela 11, karti 3 in 4 v prilogi). V posameznih predelih (Pristava pri Višnji gori, Trebež, Vitni vrh, Podšumberk, Križ, okolica Hinj, Ajdovška planota in drugje), je bil delež kmečkega prebivalstva tudi leta 1981 prek 60 %, ponekod celo prek 80 %. Kot celota je še vedno najbolj agraren trebanjski del, najmanj pa grosupeljski.

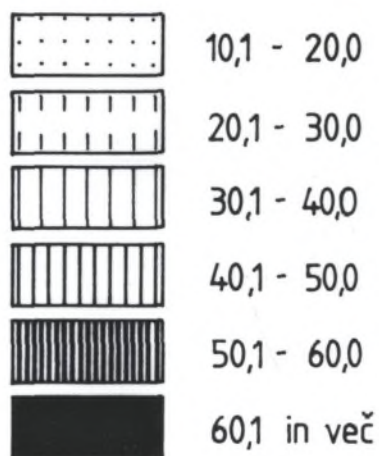
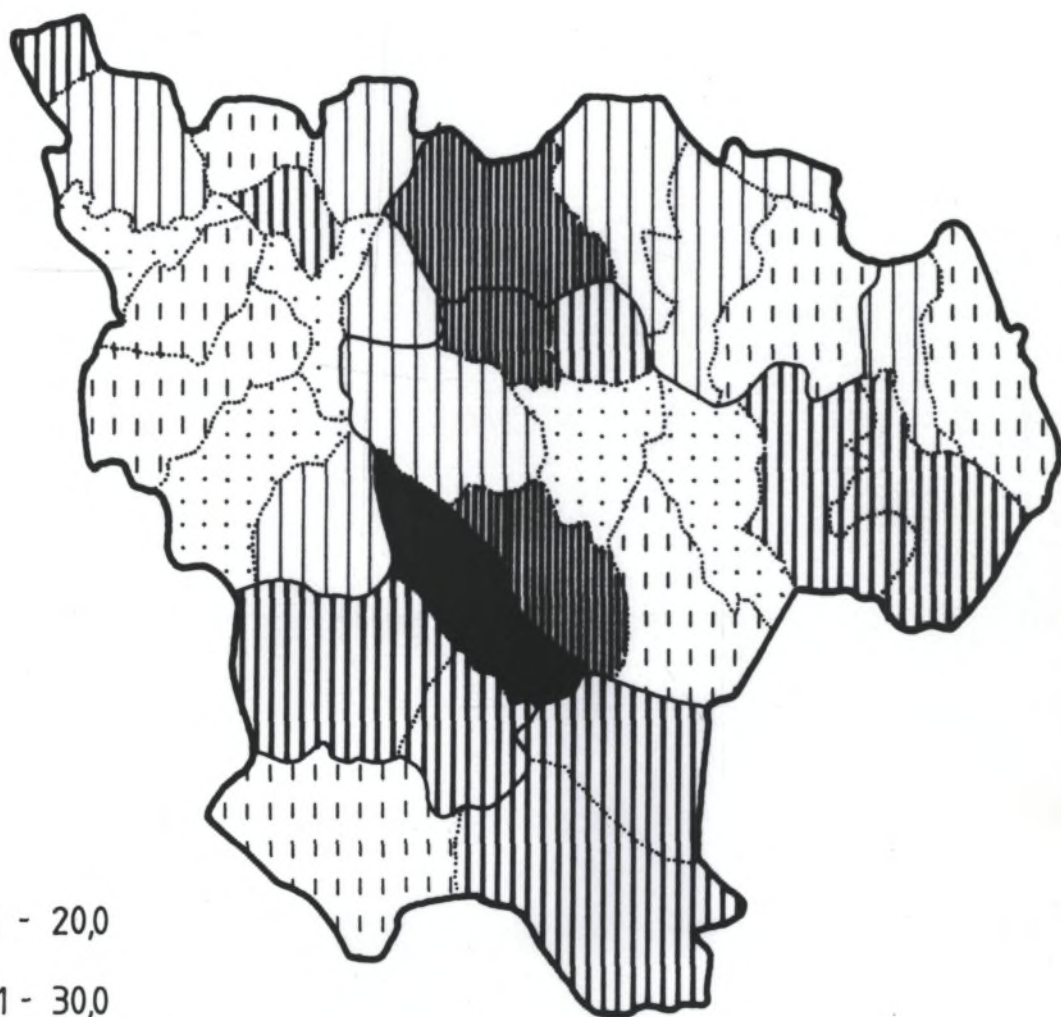
Deagrarizacija je bila močna tudi v zadnjih desetih letih. V devetih katastrskih občinah je delež kmečkega prebivalstva upadel za več kot 50 %, v nadaljnjih 11 pa za več kot 40 %. Najbolj se je deagrariziral grosupeljski del. Medtem ko je bilo leta 1971 še naselij pretežno agrarnih (z ozirom na delež kmečkega prebivalstva), se je situacija zdaj obrnila in kaže, da se bo deagrarizacija še stopnjevala.

Tabela 10: Indeks gibanja kmečkega prebivalstva 1981 - 1971 po različnih conah demografskega razvoja (po naseljih)

indeks gibanja ----- tip demog.raz.	do 50		51 - 70		71 in več		SKUPAJ	
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
depopulacija	45	41,7	43	39,8	20	18,5	108	100,0
stagnacija	17	48,6	11	31,4	7	20,0	35	100,0
koncentracija	6	22,0	14	51,9	7	25,9	27	100,0
SKUPAJ	68	40,0	68	40,0	34	20,0	170	100,0
=====								

DELEŽ KMEČKEGA PREBIVALSTVA LETA 1981

M 1 : 200 000

IGU E. KARDELJA V LJUBLJANI

TEMA : REGIONALNO GEOGRAFSKA
RAZISKAVA RAZVOJNIH PRO-
BLEMŌV SUHE KRAJINE

NOSILEC NALOGE : D. KLADNIK

VSEBINA : P. REPOLUSK

AVTOR KARTE : T. VUGRIN

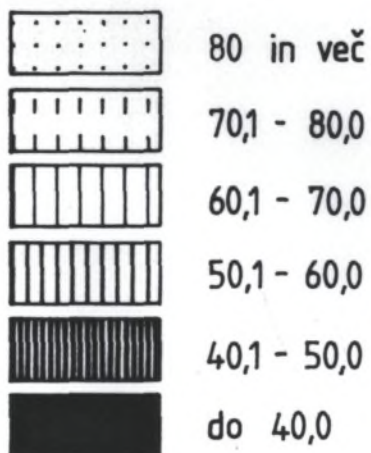
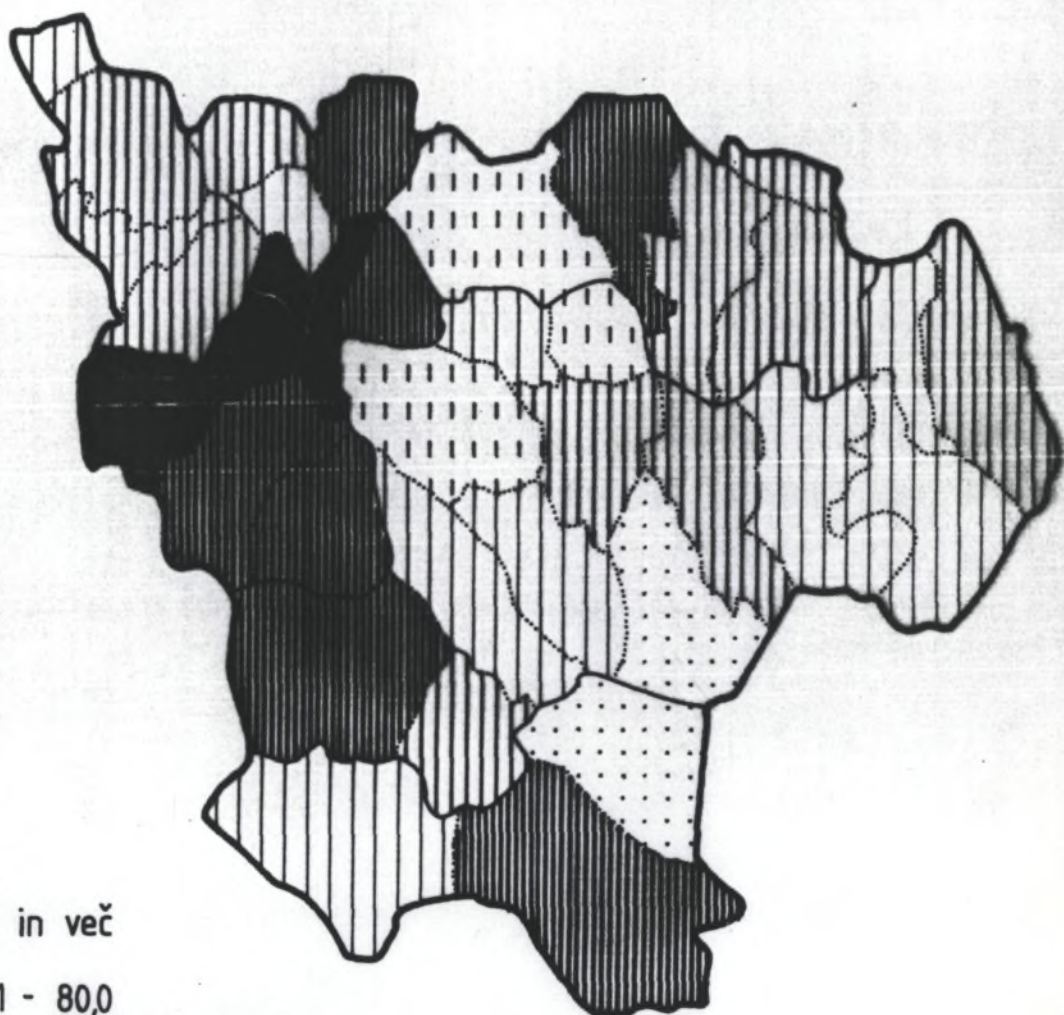
11. Tabela: Delež aktivnih in kmečkega prebivalstva leta 1961 in 1981 ter indeks gibanja kmečkega prebivalstva v zadnjem desetletju po K.O. Suhe krajine

K.O. Občina	% akt. leta 1961	% akt. leta 1981	% kmeč. preb. l. 1961	% kmeč. preb. l. 1981	Indeks gibanja kmeč. preb. 1981/71
Ambrus	70,6	49,1	63,6	18,7	42,8
Dob	60,5	53,2	73,5	33,8	49,5
Kriška vas	56,6	51,6	82,2	42,9	67,5
Krka	66,1	42,9	47,4	19,8	50,8
Muljava	63,0	49,5	57,1	27,3	59,9
Podbukovje	64,5	52,5	60,8	21,8	56,2
Sušica	66,7	61,3	69,1	44,4	61,8
Valična vas	59,5	53,2	79,1	32,7	49,7
Veliko Globoko	69,3	47,3	66,5	23,5	35,4
Vrhe	64,8	55,1	72,8	31,9	52,6
Višnje	69,7	47,5	75,7	32,0	45,5
Zagradec	62,0	51,6	43,3	17,0	37,6
GROSUPLJE	64,9	50,7	64,4	26,8	48,9
Polom	31,9	30,0	69,0	21,7	65,0
Smuka	46,9	27,8	81,3	44,4	88,9
Stari log	47,2	43,6	73,6	47,3	47,3
KOČEVJE	40,7	35,3	72,6	35,3	56,0
Ajdovec	61,0	60,5	80,7	48,4	65,5
Dvor	52,3	51,3	54,6	17,0	55,0
Brezova Reber	63,7	56,3	89,2	48,8	65,0
Globodol	67,0	50,6	84,0	39,5	63,8
Golobinjek	59,0	53,8	57,3	21,9	52,0
Gornji križ	67,4	63,1	83,1	53,8	69,5
Hinje	62,5	63,3	73,3	43,2	57,3
Reber	63,9	63,2	82,2	49,4	71,1
Sela pri Hinjah	60,6	59,6	87,9	70,5	66,6
Stavča vas	60,0	57,6	61,1	28,1	80,6
Šmihel pri Ž.	69,8	62,0	79,0	35,7	72,5
Žvirče	60,1	59,6	88,2	42,2	46,1
Žužemberk	55,9	52,3	46,3	12,0	55,4
Veliko Lipje	70,4	70,6	88,7	53,8	65,4
NOVO MESTO	61,0	57,0	70,5	32,6	61,7
Dobrnič	64,6	55,9	72,4	35,1	58,1
Knežja vas	67,7	51,3	74,7	38,4	50,0
Korita	66,2	49,3	73,8	29,6	51,1
Sela pri Šum.	62,5	59,2	80,8	55,7	75,8
Vrhtrebnje	69,3	53,6	77,3	30,6	50,5
TREBNJE	65,7	53,6	75,3	37,7	57,2
SUHA KRAJINA	62,7	54,1	69,4	31,5	56,5

Vir: Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v SR Sloveniji 1981
Zavod SR Slovenije za statistiko

GIBANJE ŠTEVILA KMEČKEGA PREBIVALSTVA INDEKS 81/71

M 1 : 200 000

IGU E. KARDELJA V LJUBLJANI
TEMA : REGIONALNO GEOGRAFSKA
RAZISKAVA RAZVOJNIH PRO-
BLEMOV SUHE KRAJINE
NOSILEC NALOGE : D. KLADNIK
VSEBINA : P. REPOLUSK
AVTOR KARTE : T. VUGRIN

Proces upadanja števila kmečkega prebivalstva je nekoliko močnejši v demografsko slabših območjih.

Opazen je tudi precejšen relativen padec aktivnega prebivalstva med leti 1971 in 1981 (za slabih 9 %), kar je v neposredni povezavi z odseljevanjem in staranjem tistega dela prebivalstva, ki je ostalo v naselju. Tovrstni trendi za regijo seveda niso preveč vzpodbudni in terjajo najverjetneje natančno analizo najbolj prizadetih območij.

Nasledni kazalec spreminjanja ekonomske usmerjenosti prebivalstva je močno povečan delež mešanih delavsko-kmečkih gospodinjstev. Mešana gospodinjstva doživljajo razcvet v najbolj odročnih predelih, kjer je tudi najmočnejša deagrarizacija, obenem pa niso v tolikšni meri bivalno zanimivi, da bi postali spalna naselja in privabili tudi nekmečko prebivalstvo. Mešana gospodinjstva so samo prehodna faza v deagrarizaciji podeželja. V prihodnosti je pričakovati nadaljnje upadanje števila mešanih delavsko-kmečkih gospodinjstev. Stalno upadanje lahko prekinijo samo krizna obdobja, v kakršnem smo zdaj, saj postaja delo na zemlji ponovno ekonomsko zanimivo. Kljub velikim naporom in skoraj izključno samooskrbni proizvodnji, so prihranki veliki, saj se znižujejo stroški za nabavo hrane, zemlja pa ostaja kultivirana in je odtegnjena procesom ozelenjevanja in ogozdovanja tako značilnim za kraška območja v Sloveniji (Kladnik, 1982, str. 22-23).

Mešana delavsko-kmečka gospodinjstva so v suhi Krajini v večini. V 73 % naselij predstavljajo več kot polovico vseh gospodinjstev, manj kot četrtina pa jih je le v 5 naseljih (3 %). Precejšen delež mešanih gospodinjstev imajo tudi bolj urbanizirana naselja, saj jih je na primer v Žužemberku kar tretjina. Čisto nekmečka gospodinjstva so v prevladi v centralnih naseljih in v nekaterih naseljih ob prometnicah.

Število kmečkih gospodinjstev je v šibki korelacijski povezavi z elementi agrarnega značaja prebivalstva, v negativni a enako močni pa je z nekaterimi pozitivnimi elementi v pokrajini, s stopnjo izobraževanja, z boljšo prometno povezanostjo ali modernizacijo kmetijske proizvodnje.

Ena od karakteristik naselij s slabšimi razvojnimi znaki je tudi število zdomcev. Zdomce ima 72 naselij, pojav pa kaže nizke korelacijske zveze z indeksom gibanja aktivnega prebivalstva (-0,25) in z mehanizacijo kmetijstva (-0,21).

3.2. Nekatere značilnosti agrarnega sektorja gospodarstva

3.2.1. Spremembe v izrabi tal

Za celo Suho Krajino sta značilna procesa ogozdovanja in oze-lenjevanja. Ob istočasnem večanju površin travnišč in gozdnega sveta se močno zmanjšuje delež njivskih površin (tabela 12). Delež njiv se zmanjšuje predvsem na račun travnikov, gozdovi pa se širijo na območja nekdanjih pašnikov in senožeti, ki so jih vzporedno z ekstenzifikacijo kmetijske proizvodnje pa tudi zaradi precejšnje oddaljenosti in ostarevanja delovne sile pričeli opuščati (Rus, 1977, str. 20). Delež pašnikov se je na račun gozdov zmanjšal za okrog 70 %.

Upadanje površin njiv je v vseh katastrskih občinah razen v Ambrusu najbrž najbolj pereč problem izrabe tal v Suhi Krajini. Največ njivskega sveta je na levi strani Krke, zlasti v dolini sami in na severnem obrobju, kjer so tudi naravni pogoji za večje njivske komplekse ugodnejši (ravnica ob Krki, svet uval na SV obrobju). Upadanje deleža njivskih površin je tukaj tudi najmanjše, če izvzamemo kočevski del, kjer pa so podatki katastra verjetno zastareli. Poleg tega so v južnem in zahodnem delu Suhe Krajine njivske površine majhne, večinoma pod 10 % od skupne površine. Najmanjši padec deleža njiv med leti 1953 in 1979 je bil zabeležen (če izvzamemo k.o. Smuka, Stari lo, Polom in Stavčo vas, kjer so površine zelo majhne) v k.o. Muljava, Valična vas, Sušica, Vrhtrebnje in Korita.

Delež travnikov narašča skoraj povsod, delen padec ali počasnejša rast je le v južni in zahodni Suhi Krajini. Gozdne površine se povečujejo povsod, zlasti v novomeškem delu. Leta 1979 je bilo 57,2 % gozda (po podatkih katastra, verjetno pa še nekoliko več), kar je nad republiškim povprečjem, vendar je les slabe kvalitete in ekonomsko manj zanimiv. Omeniti pa velja pozitivno vlogo "vikendarjev", ki v določeni meri vzdržujejo vinograde.

Glavni dejavniki, ki vplivajo in bodo vplivali na spreminjanje izrabe zemlje, so (Medved, 1970, str. 24):

- neustrezne naravne razmere,
- strukturne pomanjkljivosti (posestna in parcelna razdrobljenost),
- socialno-ekonomske razmere.

12. Tabela: Delež (v %) njivskih, travniških in gozdnih površin po K.O. v letih 1953, 1961, 1979 in tipologija spreminjanja izrabe tal med leti 1979 in 1953 ter 1979 in 1971

Občina K.O.	Njive			Travniki			Gozdovi			79/53	79/71
	53	71	79	53	71	79	53	71	79		
Kriška vas	22,1	18,7	12,3	23,1	25,6	30,7	41,1	42,6	50,6	2	2
Vrhe	16,3	14,0	9,8	16,5	17,7	21,3	59,2	60,5	63,0	5	5
Muljava	32,6	28,8	27,7	16,7	19,8	21,1	43,3	44,2	44,0	6	6
Dob	34,1	27,9	24,0	3,9	7,3	10,2	51,4	54,7	56,7	5	5
Valična vas	27,3	21,5	21,3	13,1	18,8	18,9	21,9	34,5	34,5	2	6
Zagradec	25,9	19,1	19,1	13,8	19,8	19,8	36,8	52,5	52,5	2	11
Sušica	18,6	14,4	14,4	9,6	12,5	12,5	45,3	67,5	67,5	3	5
Krka	23,4	16,2	15,6	15,9	21,4	21,8	30,7	46,8	47,4	2	2
Podbukovje	16,1	12,3	12,2	15,0	15,9	16,1	53,6	61,9	61,9	3	6
Vel.Globoko	9,5	6,5	6,5	30,1	26,1	26,1	44,5	53,4	53,4	3	3
Amrus	12,6	7,0	9,4	32,6	33,9	22,4	37,3	51,4	56,1	2	11
Višnje	16,4	8,7	8,6	31,4	37,1	37,1	43,5	49,9	49,8	2	6
GROSUPLJE	19,6	14,7	13,7	20,3	22,5	22,2	46,0	50,7	52,2		
Polom	5,9	5,9	5,9	38,5	38,5	38,5	21,7	21,7	21,7	6	6
Stari log	7,3	7,3	7,3	26,6	26,5	26,6	21,6	22,1	22,0	3	6
Smuka	7,9	7,7	7,7	41,9	42,3	42,3	23,4	23,4	23,4	6	4
KOČEVJE	6,9	6,8	6,8	33,5	33,5	33,5	21,9	22,1	22,1		
Gornji križ	24,1	21,5	16,4	16,3	22,0	27,1	19,1	43,6	44,3	2	6
Reber	19,3	17,5	13,7	13,7	14,8	18,5	54,0	57,5	58,1	5	6
Žužemberk	27,0	22,3	20,2	17,4	22,2	24,0	38,8	43,7	44,0	5	6
Šmihel	18,3	17,3	11,7	15,7	16,4	21,0	27,7	53,2	54,7	3	6
Žvirče	12,5	9,1	5,1	40,5	42,5	44,4	10,3	23,8	26,9	3	2
Hinje	11,1	7,5	4,1	44,8	41,6	39,2	6,9	34,2	43,9	3	3
Sela pri Hinjah	14,3	13,5	9,5	40,6	39,1	40,4	17,9	28,6	31,8	3	2
Veliko Lipje	10,9	9,8	5,8	33,2	31,9	35,0	28,8	42,9	45,9	3	5
Stavča vas	7,9	7,6	7,0	11,5	11,6	12,2	68,8	74,3	74,3	3	6
Dvor	20,0	19,3	14,3	19,6	19,5	22,9	27,4	32,5	44,9	3	3
Ajdovec	16,1	14,6	10,2	19,8	20,1	21,5	28,7	48,2	52,1	3	2
Brezova Reber	5,2	4,0	2,7	4,9	5,6	6,6	78,1	78,9	86,6	3	3
Globodol	37,5	31,2	28,2	3,5	8,3	11,2	47,6	51,1	51,1	5	6
Golobinjek	14,1	11,3	10,8	6,1	7,1	7,5	67,5	70,9	70,9	2	6
NOVO MESTO	15,3	13,2	10,0	21,5	22,3	24,2	37,4	48,9	52,3		
Vrhtrebnje	59,5	47,9	47,7	3,4	4,1	4,1	24,4	29,7	29,9	3	3
Knežja vas	38,2	27,9	27,9	3,1	15,3	15,3	30,4	42,3	42,3	5	12
Dobrnič	33,9	25,1	25,0	3,2	7,5	7,6	26,6	59,2	59,2	3	5
Korita	25,0	19,9	19,4	6,4	9,0	9,4	41,8	60,6	60,6	3	6
Sela pri Šumb.	16,6	12,7	12,3	8,4	10,4	10,8	62,8	68,7	68,7	2	6
TREBNJE	29,1	22,1	21,9	5,4	10,1	10,4	57,2	57,2			
SUHA KRAJINA	17,2	14,0	12,2	20,6	22,2	23,0	37,9	46,7	48,6		

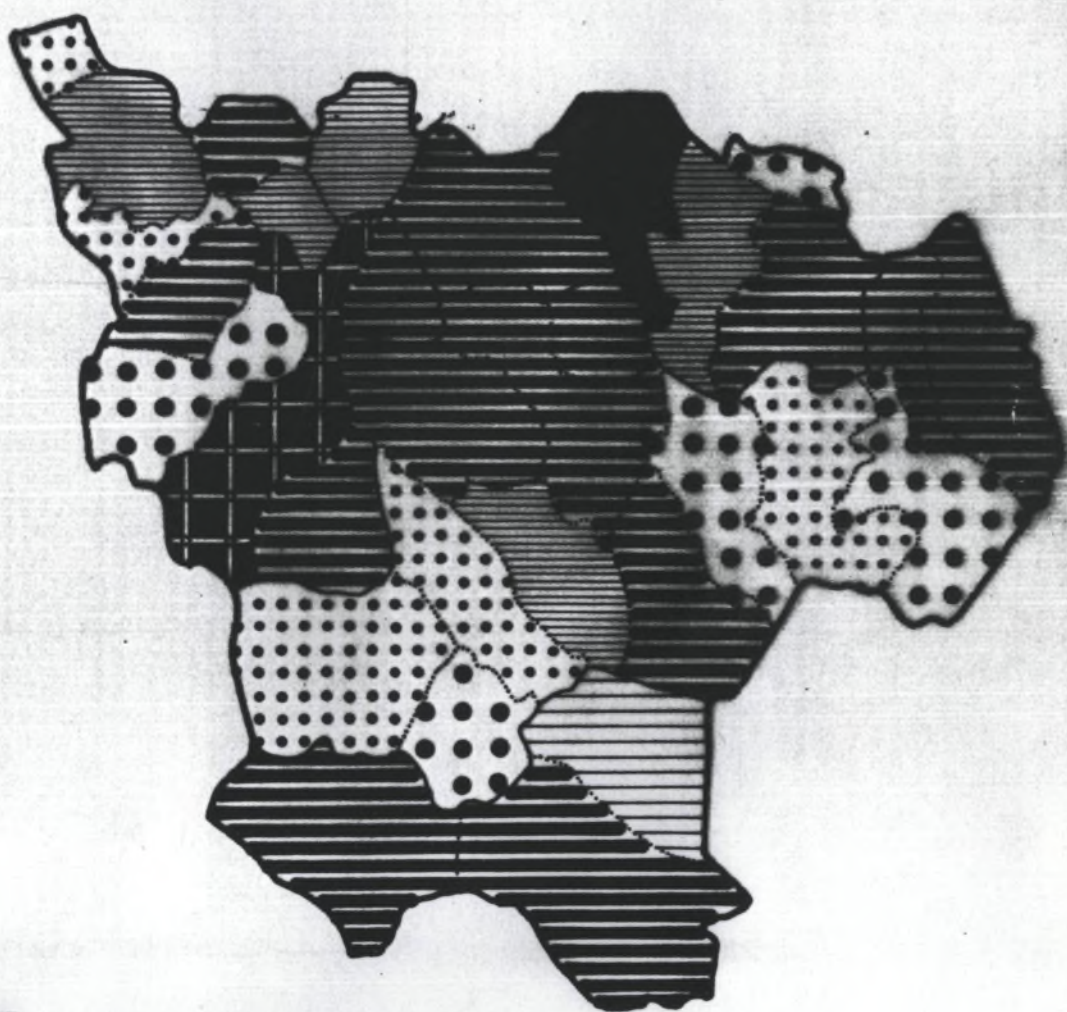
Vir: Podatki občinskih geodetskih uprav

Legenda: 2 - močno ogozdovanje
3 - izrazito ogozdovanje
4 - omiljeno ozelenjevanje
5 - močno ozelenjevanje
6 - izrazito ozelenjevanje
11 - močna urbanizacija
12 - izrazita urbanizacija

SPREMINJANJE IZRABE TAL V OBDOBJU 1971 - 79

M : 200 000

omiljena urbanizacija, intenzifikacija,
omiljeno ogozdovanje - NI POJAVA

IGU E. KARDELJA V LJUBLJANI
TEMA : REGIONALNO GEOGRAFSKA
RAZISKAVA RAZVOJNIH PRO-
BLEMOM SUHE KRAJINE
NOSILEC NALOGE : D. KLADNIK
VSEBINA : P. REPOLUSK
AVTOR KARTE : T. VUGRIN

Tretji dejavnik se je močno uveljavil v času industrializacije. Manj delovne sile in manjša ekonomska odvisnost od kmetovanja sta povzročila ekstenzifikacijo obdelave tal, opuščanje bolj oddaljenih in slabših, kasneje pa tudi boljših površin. Določeno težo so imeli tudi psihološki faktorji, predvsem podcenjevanje kmetijstva. Na 63 % površine Suhe Krajine prevladuje ozelenjevanje, na 29 % ogozdovanje in na 8 % urbanizacija (najverjetneje zaradi dokaj številne gradnje sekundarnih počitniških bivališč).

Pri anketiranem prebivalstvu smo zasledili delno opuščanje obdelave pri približno četrtini gospodinjstev. V večini primerov je to opuščanje obdelave zemljišč, ki so bolj oddaljena, samo v dveh primerih smo ugotovili druge načine oziroma oddajanje zemlje v najem. Nekoliko bolj opaznejše so tendence opuščenja pri mešanih kot pri čistih kmečkih gospodinjstvih, pri čemer pa gre verjetno bolj za racionalizacijo obdelave. Vzroki opuščanja so predvsem v staranju ali pomanjkanju delovne sile, veliki oddaljenosti parcel in neugodnih naravnih pogojih.

3.2.2. Posestne razmere, mehanizacija in perspektive kmetovanja

Posest v Suhi Krajini je sorazmerno velika, več kot polovica gospodinjstev ima več kot 10 ha zemlje. Povprečna velikost je okrog 7 do 8 ha, vendar pa predstavljajo njive nizek delež okrog 15 % (Rus, 1977, str. 81). Naselja, ki smo jih anketirali, leže v območjih z nekoliko ugodnejšimi naravnimi pogoji za kmetovanje, zato je obdelovalnih površin nekaj več.

Tabela 13: Socioekonomska in posestna struktura gospodinjstev

obdel.povr. v ha	0,00-1,00		1,01-2,00		2,01-5,00		nad 5,00		SKUPAJ št. %
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	
tip gosp.									
kmečko	1	14,3	2	28,6	3	42,9	1	14,3	7 100,0
mešano	3	11,5	7	26,9	13	50,0	3	11,5	26 100,0
nekmečko	8	66,7	3	25,0	1	8,3	-	-	12 100,0
SKUPAJ	12	26,7	12	26,7	17	37,8	4	8,9	45 100,0

Vir: Anketa v naseljih Sela, Luža, Šmihel in Zagravec - Fužina, november 1985

Večina gospodinjstev sodi v kategorijo od 2 do 5 ha, med čistimi kmečkimi in mešanimi pa ni bistvenih razlik. Očitnejše pa so razlike med obema tipoma gospodinjstev v starostni in izobrazbeni strukturi. Kmečka gospodinjstva so starejša, v našem primeru so imela samo 3 od 7 otroke, pri mešanih gospodinjstvih pa so bili otroci v družini v 70 % primerih. Zaradi večjega števila mladih ter večje navezanosti mešanih gospodinjstev na nekoliko bolj urban način življenja so mešana gospodinjstva v povprečju tudi bolj izobrazena. Vse to je navkljub že omenjeni vprašljivi perspektivi mešane ekonomske strukture povzročilo, da so mešana gospodinjstva zlasti pri vpeljevanju inovacij v kmetijski proizvodnji uspešnejša. Pri analizi investicij anketiranih gospodinjstev smo zasledili investicije v nakup kmetijske mehanizacije samo pri mešanih gospodinjstvih.

Sodelovanje gospodinjstev z zadrugo je prisotno zlasti v bolj agrarnem okolju, saj pozitivno kolerira z deležem kmečkega prebivalstva (+0,42) in indeksom gibanja kmečkega prebivalstva v zadnjih desetih letih (+0,32). Negativne korelacije je moč opaziti z nekaterimi elementi, ki kažejo na posamezne urbanizacijske tokove v naseljih (povečan delež nekmečkega prebivalstva, širjenje sekundarnih počitniških bivališč).

Mehanizacija kmečkih gospodarstev kaže na nekatere zanimive korelacijske povezave (vrednosti pearsonovih koeficientov korelacije so praviloma zelo nizke, vzrok pa je verjetno v precejšnji homogenosti socioekonomskih in prostorskih pojavov v regiji):

- + 0,33 stopnja prometne povezanosti
- + 0,26 izobrazbena struktura
- + 0,21 GNŽ/ha
- 0,21 delež zdomcev
- 0,21 delež kmečkega prebivalstva
- 0,23 indeks staranja
- 0,31 površina obdelovalnega zemljišča na aktivnega kmečkega prebivalca

Iz navedenih vrednosti spearmanovih koeficientov je razviden trend boljšega opremljanja gospodarstev s kmečko mehanizacijo v bolj urbaniziranih naseljih, pretežno pri mešanih gospodinjstvih, ki s pomočjo zaslужka v neagrarnih dejavnostih laže investirajo. Večji delež naselij (41,4 %) z najvišjo stopnjo kmetijske mehanizacije (nad 5kwh na ha) je v občini Grosuplje. Rahla je tudi pozitivna povezava s številom živine, kar verjetno že kaže na uveljavljanje živinoreje kot najperspektivnejše kmetijske dejavnosti v Suhi Krajini. Tudi razvoj živinoreje same je nekoliko bolj vezan na naselja z manj značilno agrarno strukturo.

Zaradi omejitvenih dejavnikov v razvoju kmetijstva je večja agrarnost še vedno znak nižje stopnje razvoja produkcijskih sil.

Tabela 14: Delež dohodka od kmetijstva po gospodinjstvih

delež dohodka v %	število	%
0	15	33,3
1 - 25	16	35,6
26 - 50	5	11,1
51 - 75	1	2,2
76 - 100	8	17,8
SKUPAJ	45	100,0

Vir: Anketa v naseljih Sela, Luža, Šmihel in Zagradec - Fužina, november 1985

Delež prodanih kmetijskih pridelkov pri kmečkih gospodinjstvih (rezultati ankete) je večji kot pri mešanih. Več kot polovica pridelkov proda 43 % kmečkih gospodinjstev in samo 8 % mešanih, ki so torej v veliko večji meri usmerjena k samooskrbi.

Tabela 15: Nadaljevanje kmetovanja po socioekonomski strukturi gospodinjstev (v %)

tip gospodinjstev	kmečka	mešana	nekmečka	SKUPAJ
način nadaljevanja				
kot čisti kmet	42,8	7,7	-	11,1
kot polkmet	-	57,7	25,0	40,0
ne	28,6	7,7	50,0	22,2
še ne vedo	28,6	26,9	25,0	26,7
SKUPAJ	100,0	100,0	100,0	100,0

Vir: Anketa v naseljih Sela, Luža, Šmihel in Zagradec - Fužina, november 1985

Kar se tiče nadaljevanja z delom na kmetiji, so razmere podobne v vseh štirih naseljih. Opazna je tendenca nadaljevanja kmetovanja v mešanih gospodinjstvih v polkmečki obliki, pri kmečkih gospodinjstvih pa v obliki čistega kmetovanja. Bolj pereče je vprašanje zemljišč v lasti nekmečkih gospodinjstev in možnosti njihove reorganizacije za proizvodnjo. Zanimiva je tudi veliko večja pripravljenost za nadaljevanje kmetovanja pri mešanih kot pri čistih kmečkih gospodinjstvih. Analiza rezultatov ankete je pokazala, da so veliko bolj pripravljena na nadaljevanje kmetovanja gospodinjstva z večjimi površinami obdelovalnih zemljišč (v 75 % primerih) kot tista z manjšim posestvom (v 31 % primerih).

Pri podatkih iz ankete je treba opozoriti, da so zaradi majhnega vzorca bolj namenjeni primerjavam med posameznimi tipi gospodinjstev glede na izvor dohodka, posestne razmere ali starost kot pa generalizaciji ugotovitev za območje cele Suhe Krajine.

3.3. DNEVNA MIGRACIJA DELOVNE SILE

Suha Krajina je brez večjih zaposlitvenih središč, zato je delovna sila v veliki večini usmerjena izven nje. Dnevna migracija delovne sile je zelo intenzivna in vključuje vsa naselja. V večini naselij, kar v 133, je celotno aktivno prebivalstvo zaposleno izven kraja stalnega bivanja.

Od 3743 aktivnih izven kmetijstva v Suhi Krajini je 78 % dnevnih migrantov. V Novem mestu je ta delež 72 %, v Grosupljah 82 %, v Trebnjem 87 % in v Kočevju 100 %.

Zelo nizek delež od teh se vrača domov čez konec tedna, ostali pa se dnevno vozijo na delo. Dnevna migracija znotraj Suhe Krajine je usmerjena v male industrijske centre Žužemberk, Ambrus, Krka in Dvor, zelo majhno število dnevnih migrantov pa je zaposlenih v terciarnem in kvartarnem sektorju (šola, trgovina in drugo). Dnevna migracija (ki pomeni v nekaterih delih skoraj celodnevno odsotnost z doma) je bila ne samo v Suhi Krajini, ampak po številnih delih Slovenije edina možnost zaposlitve v neindustrijski dejavnosti, v mnogih primerih pa tudi za nadaljevanje kmetovanja. S stališča vzdrževanja kulturne pokrajine in permanentne poselitve je dnevna migracija pozitiven pojav, redkeje pa se razmišlja o njenih senčnih platih. Coni dnevne migracije sta po svoji vlogi in obliki vsaj dve:

- cona dnevne migracije v urbanih območjih, kjer vozaštvo poteka med posameznimi centri ali centrom in zaledjem v obeh smereh zaradi visoko razvite prostorske delitve dela,
- cona enosmerne dnevne migracije med manj razvitim podeželjem in centri, kamor po vseh značilnostih sodi tudi Suha Krajina.

Z gospodarskega vidika so vozači zanimivi predvsem zato, ker imajo navadno lastno bivališče in ne terjajo stanovanja za svojo družino ter prinašajo v manj razvita območja zaslužek in tem krajem pomagajo napredovati. Vendar pa dnevni migranti zaradi daljše časovne odsotnosti niso dovolj zainteresirani za reševanje problemov niti na delovnem mestu, niti doma, niso dovolj tvorni pri nadaljnjem razvoju tovarne, imajo slabšo storilnost, pogosto izostajajo z dela, opravka imamo z močno delovno fluktuacijo, vozači pa v mnogih primerih tudi nimajo smisla za izobraževanje in kulturno udejstvovanje (Vrišer, 1978, str. 211).

Tabela 16: Število centrov zaposlitve, v katere dnevno migrirajo delavci iz posameznih naselij (po občinah)

št.zaposl.centrov na naselje	1	2	3	4	5	6	7 in več	SKUPAJ
občina								
Grosuplje	4	7	7	17	7	8	8	58
Kočevje	1	1	-	1	1	-	-	4
Novo mesto	1	8	13	14	8	9	12	65
Trebnje	5	5	12	8	4	6	3	43
SKUPAJ	11	21	32	40	20	23	23	170

Vir: Zavod SRS za statistiko, Popis prebivalstva l. 1981

Največ naselij daje delovno silo 4 ali 3 centrom, občutno pa je tudi število naselij, kjer dnevno migrirajo zelo razpršeno. Dnevna migracija v eno ali dve naselji je neredko vezna na manjša naselja. Tipična je tudi usmerjenost v ista podjetja. Za dnevno migracijo v Ljubljano je na primer značilna zaposlitev v podjetju "Litostroj" in "Varnost" (Rus, 1977, str. 54). Kvalifikacijska struktura je nizka, prevladujejo delavci v neposredni proizvodnji oziroma nekvalificirani delavci. Kvalificiranih delavcev je bolj malo, v glavnem so to trgovci, šoferji ali delavci v gostinstvu (Rus, 1977, str. 65).

V literaturi (Klemenčič V., 1971, str. 189-190) zasledimo tipologijo disperzitete dnevne migracije, ki opredeljuje tri tipe območij:

- monocentrična,
- hierarhično centrirana,
- policentrična.

To tipologijo smo priredili lokalnim razmeram. Korigirali smo prvi tip in sicer smo kot monocentrična označili naselja, ki oddajajo vsaj dve tretjini delovne sile enemu centru. V drugi tip (imenovali smo ga policentrični) sodijo naselja, ki oddajajo dvem najmočnejšim centrom vsaj dve tretjini delovne sile, v tretji tip (policentrični disperzni) pa tista, kjer ni zagotovljen ne prvi in ne drugi pogoj.

Tabela 17: Razvrstitev naselij glede na disperznost dnevne migracije (po občinah)

občina	monocentrična	policentrična	pol.disperzna	SKUPAJ
Grosuplje	13	28	17	58
Kočevje	1	3	-	4
Novo mesto	13	31	21	65
Trebnje	8	21	14	43
SKUPAJ	35	83	52	170

Vir: Zavod SRS za statistiko, Popis prebivalstva l. 1981

V prvi tip sodi 21 %, v drugi 49 % in v tretji tip 31 % naselij. Struktura je v vseh občinah dokaj podobna. Priča smo torej močni policentričnosti ali disperznosti dnevne migracije. Vzrok je iskati v tem, da poteka nekako po sredini Suhe Krajine gravitacijska meja med Ljubljano in Novim mestom, vmes pa je lociranih še nekaj močnejših industrijskih naselij.

Delež dnevnih migrantov kaže nekatere visoke (negativne) korelacije povezane z ostalimi pojavi: $-0,55$ z velikostjo naselja, $-0,52$ s številom aktivnih prebivalcev v naselju, $-0,52$ s številom zaposlenih v terciarnem in kvartarnem sektorju, $-0,25$ s stopnjo izobrazbe, $-0,67$ s stopnjo opremljenosti naselja.

Smeri dnevne migracije v groben lahko delimo v štiri skupine:

- dnevna migracija znotraj Suhe Krajine,
- dnevna migracija v smeri proti Novemu mestu (Novo mesto, Straža),
- dnevna migracija proti centrom osrednje slovenske razvojne osi (Ljubljana, centri v občini Grosuplje),

- dnevna migracija proti nekaterim bolj izoliranim centrom (Kočevje, Trebnje, Mirna peč).

Očitno je močna dominacija Ljubljane in okoliških naselij, saj se močan tok delavcev vsak dan vozi v Ljubljano že iz okolice Šmihela in Hinj (karta 7 v prilogi). Najdominantnejši centri zaposlovanja (po številu naselij, za katere so primarni ali sekundarni) so naslednji:

Ljubljana	95	Trebnje	23
Žužemberk	38	Grosuplje	21
Ivančna gorica	37	Dvor	10
Novo mesto	31	Ambrus	10
G. Straža	24	Krka	8

Tabela 18: Smeri dnevne migracije po območjih

območje, kjer se nahaja center	število dnevni migrantov	%
Suha Krajina	634	21,8
-Grosuplje	172	
-Kočevje	8	
-Novo mesto	447	
-Trebnje	7	
Grosuplje	544	18,7
Kočevje	32	1,1
Novo mesto	699	24,0
Trebnje	168	5,8
Ljubljana	819	28,1
Drugo	17	0,6
SKUPAJ	2913	100,0

Vir: Zavod SRS za statistiko, Popis prebivalstva 1. 1981

3.4. SUHA KRAJINA KOT REKREACIJSKO OBMOČJE

Do bolj funkcionalne delitve dela med gravitacijskimi centri in Suho Krajino ni prišlo zaradi šibkosti demografske in gospodarske strukture območja in njegove slabe opremljenosti. Eden redkih v pokrajini bolj vidnih povratnih sklopov je bilo širjenje območja rekreacije in oddiha precej daleč ven iz mesta. Proces je zajel domala celo Suho Krajino. Rekreativna funkcija se odraža v dveh oblikah: izletništvo in širjenje sekundarnih počitniških bivališč po večini naselij. V rekreaciji sodeluje predvsem prebivalstvo urbanih naselij, zlasti Ljubljane in Novega mesta. Rast števila sekundarnih počitniških bivališč je zajela 69 % naselij, pojav pa je po vsej verjetnosti še bolj razširjen, kot ga je zajela statistika. Velik del lastnikov počitniških hišic ali v ta namen adaptiranih stanovanj posredno ali neposredno izvira iz Suhe Krajine.

Dominantni dejavniki, ki so povzročili tako masovno širjenje sekundarnih počitniških bivališč so bili poleg bližine urbanih jeder še nizka cena nakupa zemljišča ali objekta, odsostnost ekološko motečih dejavnikov v pokrajini, atraktivnost doline Krke in možnosti ukvarjanja z vinogradništvom in vrtničkarstvom.

V Suhi Krajini zavzemajo počitniške hišice dobrih 15 % celotnega stanovanjskega fonda. V 23 naseljih (od tega jih je 15 v dolini Krke) predstavljajo počitniške hišice več kot četrtnino vseh stanovanj. Zlasti močna je koncentracija v grosupeljskem delu doline Krke, močnejša jedra pa so še v okolici Dvora, na Ajdovski planoti, v okolici Svetinj in Kriške vasi (karta 8 v prilogi). Opaziti je rahlo povezanost med številom sekundarnih počitniških bivališč in agrarnostjo naselij (korelacija -0,24 z deležem kmečkega prebivalstva). Verjetno pa gre bolj za vzporednost kot pa neposredno povezanost obeh pojavov, saj so agrarna naselja odročnejša, s slabo oskrbo in s tem tudi manj privlačna. Izstopajo nekatera naselja z izjemno visokim deležem počitniških hišic od vseh stanovanj:

Kriška vas	77	Mali Lipovec	63
Boršt pri Dvoru	73	Češnjice pri Z.	56
Dolnji Kot	69	Male Rebrce	53
Šmaver	69	Poljane pri Žuž.	50
Ravni dol	64	Svetinja	50

Avtorji (Plut, 1977, str. 175) ugotavljajo za del Suhe Krajine, da je bilo na novo zgrajenih 63 % počitniških bivališč, iz preurejenih gospodarskih poslopij ali stanovanjskih hiš jih je bilo 5 %, iz preurejenih zidanic pa 32 %. Počitniške hišice,

zgrajene v vinogradih, zaradi tega ne ogrožajo obdelovalnih zemljišč. Isti vir pa ugotavlja, da je bilo na travniku zgrajenih 21,8 % vikendov in na njivi 8,2 %. Tovrstna gradnja ni le uničila omenjenih zemljišč, ampak je onemogočila nekatere ukrepe (npr. komasacijo) in s tem dejansko prizadela večje površine. Zadnje čase je sicer pri izrabi zemljišč ob počitniških hišicah opaziti ekonomičnejšo izrabo (vrtičkartsvo). Naselja počitniških hišic, ki se sicer urejajo z ustrezno prostorsko dokumentacijo, v nekaterih primerih grobo kazijo morfološko enotnost podeželskih naselij. Učinki tovrstnega turizma vsaj s stališča domačega prebivalstva v pokrajino niso prinesli velikih koristi. Domače prebivalstvo sekundarnih počitniških naselij v svojem okolju v dobršnji meri ne šteje za negativen pojav, pogost pa je očitek, da so lastniki premalo ali nič povezani z naseljem. Oglejmo si rezultate ankete v naseljih Šmihel, Zagradec - Fužina in Sela v vlogi sekundarnih počitniških bivališč v njihovem naselju:

- ne motijo, 44,9 %,
- "vikendaši" se ne menijo kaj dosti za naselje, tu preživljajo prosti čas, 22,4 %,
- pozitiven pojav, saj je precej lastnikov domačinov, ki tako vzdržujejo stike, 12,2 %,
- pozitiven pojav, ker lastniki vzdržujejo kulturno pokrajino, 12,2 %,
- lastniki bi morali v okviru naselja več materialno prispevati, 6,1 %,
- drugo, 2,0 %.

3.5. PROMETNA POVEZANOST IN GRAVITACIJA

Eden boljših kazalcev merjenja prometne povezanosti in dostopnosti je razvitost avtobusnega prometa v regiji. Analizo cestnega omrežja je druga možnost, vendar je za manjša območja manj primerna. Poleg tega je v času ekonomske krize individualni motorni promet v dokajšnji meri odstopil svoje mesto cenenu javnemu avtobusnemu prometu, ki je, vkolikor je dobro razvit, primernejši za povezovanje sfer bivanja, dela, oskrbe in šolanja za vse socialne grupe prebivalstva.

Analiza avtobusne povezanosti in dostopnosti smo naslonili na podatke avtobusnih vozni redov in sicer predvsem na dva dejavnika:

- število dnevni avtobusni zvez s posameznimi centri,
- časovna oddaljenost naselij od centrov.

Neposredno povezavo (avtobusno postajo) ima le 45 naselij. Frekvenca dnevni prihodov avtobusov je pri 18 naseljih izrazito nizka, imajo le 5 ali manj zvez. Samo 8 naselij je bolje povezanih z več kot 20 avtobusi na dan. Najboljši je položaj v Žužemberku, ki ima 34 zvez, kar 9 od 10 najbolj povezanih naselij pa je v dolini Krke (karta 6 v prilogi). Neposredno povezavo z Grosupljem ima 33 naselij, z Ljubljano 31, z Novim mestom 25, z Žužemberkom 24, s Trebnjim 10 in s Kočevjem 6 naselij.

Pri časovni oddaljenosti smo za naselja s postajami upoštevali minutno oddaljenost od centra po vozni redih, naseljem brez postaje (A) pa smo oddaljenost ocenili tako, da smo najbližjemu naselju s postajo (B) prišteli še oddaljenost od A ali B s predpostavko, da pešec prehodi na uro povprečno 3 km. Hitrost peš hoje smo nekoliko zmanjšali zato, da bi posredno vključili še efekt reliefa oziroma višinske razlike.

časovna oddaljenost naselja A = čas.odd. nas. B + (R * 20 min)

R - razdalja med naselji A in B

V okviru boljše časovne dostopnosti (izohrona 45 minut ali manj) so samo centri Žužemberk, Trebnje ter deloma Kočevje in Grosuplje. Za centre višjega ranga, Ljubljano in Novo mesto, je oddaljenost že za naselja z avtobusno postajo neredko uro in pol, za naselja brez postaje pa tudi tri ure ali več. Najdostopnejša je Ljubljana za prebivalce Muljave (49 minut).

Frekvenca dnevnih prihodov in odhodov avtobusov in časovna oddaljenost sta bila tudi temelja klasifikacije prometnega položaja naselij. Na osnovi kombinacije obeh faktorjev smo naselja razdelili v štiri kategorije (karta 6):

- dobra povezanost 16 naselij
- zadovoljiva povezanost 29 naselij
- slaba povezanost 20 naselij
- zelo slaba povezanost 105 naselij.

Naselja prve in druge kategorije so skoraj brez izjeme locirana v dolini Krke ali pa v okolici Mulave. Koncentracija najbolj odmaknjenih krajev je okolica Hinj, kočevski del, Ajdovška planota, trebanjski del in okolica Ambrusa.

Pojav, ki je v dokaj močni zvezi z dostopnostjo naselij je demografski razvoj.

Tabela 19: Razporeditev naselij Suhe Krajine z ozirom na demografski razvoj in prometno povezanost

prom.pov. ----- dem.razvoj	zelo slaba		slaba		zadovolj.		dobra		SKUPAJ	
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
depupulacija	79	73,1	12	11,1	11	10,2	6	5,6	108	100,0
stagnacija	16	45,7	6	17,1	11	31,4	2	5,7	35	100,0
koncentrac.	10	37,0	2	7,4	7	25,9	8	29,6	27	100,0
SKUPAJ	105	61,8	20	11,8	28	17,1	16	9,4	170	100,0

Vir: Avtobusni vozni redi za leto 1984/85

Glavna prometna žila ob Krki ni kdo ve koliko vplivala na izboljšanje socialno-ekonomskih razmer. Paradoksalno je, da Suha Krajina vrši funkcijo prehodne pokrajine med Ljubljano in Novim mestom, neugodni razvojni trendi pa so bili pospešeni prav zaradi odmaknjenosti od prometnic (ko so gradili železnico, so jo speljali po dolini Temenice in ne po dolini Krke).

Gravitacije naselij smo se delno dotaknili že pri analizi dnevne migracije. Zaradi zelo slabe opremljenosti naselij Suhe Krajine se sfere dela, oskrbe in izobraževanja med seboj prepletajo, domače naselje pa ostaja sfera bivanja in eventualnega ukvarjanja s kmetovanjem. Edini element oskrbe, pri katerem domačini niso vezani na potovanje v večja centralna

naselja, je nakup hrane. Vse ostale dejavnosti, nakup obleke in gospodinjskih aparatov, pohištva, obisk zdravnika ali storitvene dejavnosti so vezane vsaj na občinski center, v precejšnji meri pa tudi na Novo mesto in Ljubljano.

Edino centralno naselje v pravem pomenu besede je Žužemberk, ki je po klasifikaciji centrov nadpovprečno opremljena centralna vas. Dvor, Krka in Zagradec - Fužina so subcentralne vasi, Hinje, Dobrnič, Ambrus in Muljava pa slabše opremljene subcentralne vasi. Določene centralne funkcije imajo še naselja Dolnji Ajdovec, Prevole in Šmihel (v vseh treh vaseh je osnovna šola). Omenjena naselja s prostorskim načrtovanjem na nivoju občin dobivajo tudi bolj konkretno vlogo kot središča podeželskih mikro regij.

4. NASELBINSKO OMREŽJE

4.1. Metodologija

Pri analizi naselbinskega sistema smo zaradi številnih spremenljivk, ki naselje opisujejo, in zavrlo sorazmerno široke podatkovne baze, s katero smo razpolagali, uporabili metodo faktorjske analize. Metoda, ki smo jo uporabili, je precej podobna postopku za klasifikacijo naselij, ki so jo pred leti uporabili na UI SRS (Gosar L., P. Mihevc, 1979, str. 70-109). S faktorjsko analizo smo poizkušali namesto nekaterih posameznih spremenljivk uporabiti vrednosti faktorjev, ki reprezentirajo vrednosti večjega števila sorodnih spremenljivk. Za faktorjsko analizo smo za vsako naselje uporabili 46 spremenljivk (navedene so v nadaljnjem tekstu), ki jih lahko razporedimo v nekaj skupin:

- demografske značilnosti prebivalstva,
- ekonomska in izobrazbena struktura prebivalstva,
- opremljenost naselij in stanje stavbnega fonda,
- gravitacijska in prometna obeležja,
- elementi prostorskega širjenja rekreacije,
- nekateri elementi agrarne proizvodnje.

Namen analize ni bila klasifikacija naselij v bolj ali manj statične kategorije (čeprav smo naselja grupirali v 4 razrede), ampak ugotoviti stadij širjenja prostorskih efektov urbanizacije v širšem pomenu besede po posameznih naseljih. Klasifikacija naselij bi bila zaradi homogenosti območja dokaj nesmiselna.

Prvi trije faktorji pojasnjujejo 39,6 % celotne variance, pri opisu posameznih faktorjev pa smo uporabili korelacijske vrednosti faktorja s spremenljivkami, ki ga določajo, ki dosega vsaj vrednost 0,30 oziroma -0,30.

Faktor 1 (F1) se pomembno korelira z naslednjimi spremenljivkami: število prebivalcev 1981, število prebivalcev 1953, število aktivnih prebivalcev, število zaposlenih v sekundarnem sektorju, število zaposlenih v terciarnem in kvartarnem sektorju, število aktivnih izven kmetijstva, število aktivnih izven kraja, opremljenost naselja, število nekmečkih gospodinjstev, število kmečkega prebivalstva 1981, število zdomcev 1981, število mešanih gospodinjstev, delež aktivnih zaposlenih izven kraja (zadnji negativno). F1 je udeležen predvsem z absolutnimi šte-

vili, vezanimi na število prebivalstva. Reprezentira predvsem velikost, kar je v večini primerov v tesni zvezi z boljšo opremljenostjo naselja, manjšim relativnim številom kmečkega prebivalstva in boljšo prometno povezanostjo. Velikost naselja samega sicer ne moremo neposredno povezovati s stopnjo urbaniziranosti, kaže pa na možnost intenzivnejšega širjenja inovacij. Poudariti je treba, da imajo visoko vrednost prvega faktorja tudi nekatera (v naših razmerah) srednje velika ali manjša naselja.

Faktor 2 (F2) se pomembno korelira z deležem aktivnih izven kmetijstva (negativno), deležem kmečkega prebivalstva, indeksom gibanja kmečkega prebivalstva, deležem kmečkih gospodinjstev, deležem aktivnega prebivalstva, številom kmečkih gospodinjstev, deležem nekmečkih gospodinjstev (negativno), številom kmečkega prebivalstva 1981, deležem gospodinjstev, ki sodelujejo z zadružno, površino obdelovalnih zemljišč na aktivnega kmečkega prebivalca (negativno). F2 je izrazito agraren faktor, ki se kolerira zlasti s spremenljivkami, neposredno vezanimi na kmečko prebivalstvo in delno tudi na kmetijsko proizvodnjo.

F3 združuje demografske spremenljivke in kaže povsem podobno sliko kot analiza naselij po conah demografskega razvoja. Zavrlo tega F3 pri raziskavi omrežja nismo uporabili.

Naselja smo glede na vrednosti F1 in F2 razdelili v štiri skupine:

vrednost F1	vrednost F2	
1,00 in več 0,01 do 0,99	0,99 ali manj -1,00 ali manj	I Naselja v fazi urbanizacije
1,00 in več 0,01 do 0,99	1,00 ali več -0,99 do 0,99	II Naselja v fazi zmerne urbanizacije
-0,99 do 0,00 -1,00 in manj	0,99 ali manj -0,99 do 0,00	III Pretežno agrarna naselja
-1,00 in manj 0,99 in manj	0,01 do 0,99 1,00 in več	IV Agrarna naselja

4.2. Omrežje naselij

Omrežje naselij, ki smo ga oblikovali na osnovi vrednosti F1 in F2 je predloženo na karti 9 v prilogi. Ne moremo govoriti o klasifikaciji podeželskih naselij, saj je podoba v veliki večini naselij zelo sorodna. Z drugimi besedami, naselbinski sistem Suhe Krajine zaradi upravno-administrativne razkovanosti ne kaže dovolj izrazite hierarhično zasnovane strukture. Vrednosti spremenljivk se zaradi tega niso grupirale na način, kot bi se, če bi v obdelavo vključili širši sistem naselij, na primer vsa naselja občin Grosuplje, Kočevje, Novo mesto in Trebnje. Prvi vidni znak je neizrazita vloga nekaterih dejavnikov, ki so sicer značilni za podeželje. Pojavi agrarna struktura prebivalstva, navezanost na zemljo kot produkcijsko sredstvo, slabša prometna povezanost, vloga dnevne migracije, odsotnost gravitacijskih centrov, izobrazbena struktura in drugi so merljivi zgolj s stališča Suhe Krajine in kažejo intenzivnost urbanizacije kot kompleksnega dejavnika spreminjanja pokrajine. Karta zato bolj kot funkcijo naselij kaže stopnjo procesa razkroja klasične vaške strukture in spreminjanja sistema poselitve na našem podeželju.

Tabela 20: Značilnosti naselij po posameznih skupinah, ugotovljenih s pomočjo faktorjske analize

tip naselja		I (16 nas.)	II (37)	III (92)	IV (25)
število	0 - 50	2	2	59	14
preb. v	51 - 100	3	18	33	6
naselju	101 in več	11	17	-	5
demogr.	močna depopulacija	-	5	24	10
razvoj	depopulacija	8	18	36	7
v naselju	stagnacija	3	11	17	4
	koncentracija	5	3	15	4
delež	0 - 20	9	4	14	-
kmečkega	21 - 40	5	24	47	-
prebival.	41 - 60	2	9	26	7
	61 in več	-	-	5	18

Tip I: Tovrstnih naselij je najmanj, samo 16. Mednje sodijo skoraj vsi podeželski centri: Žužemberk, Dvor, Zagradec - Fužina, Muljava, Ambrus in Krka ter nekatera

manjša naselja. Naselja so pretežno v kategoriji z nad 100 prebivalci, polovica jih je v zadnjih desetih letih rahlo naraščala ali stagnirala, druga polovica pa upadala. Naselja so manj agrarna, v večini primerov imajo pod 20 % kmečkega prebivalstva.

Tip II: Naselje štejejo med 50 in 150 prebivalci, del naselij pa v demografskem razvoju že označuje močna depopulacija. V veliki večini primerov znaša delež kmečkega prebivalstva od 21 do 40 %. Sem sodi tudi več starih agrarnih centrov, ki svoje vloge v nasprotju z naselji I. kategorije niso okrepili: Ajdovec, Sela pri Šumberku, Dobrnič in Prevole.

Tip III: Je najbolj pogost in zajem dobro polovico naselij Suhe Krajine. Kraji so manjši, večinoma imajo manj kot 50 prebivalcev, depopulacija ali močna depopulacija pa je značilna za 2/3 naselij. Naselja so že bolj agrarna z 21 do 60 % kmečkega prebivalstva (največ 81 %).

Tip IV: 25 krajev, ki jih lahko označimo za agrarne, kaže vrsto negativnih značilnosti. 68 % jih sodi v območje depopulacije, večina od teh je v fazi odmiranja prebivalstva. Kraji so izrazito agrarni z odstotkom od 41 do 88. Sem sodi tudi nekaj večjih naselij, predvsem je treba omeniti agrarni center JZ Suhe Krajine Hinje, ki predvsem zaradi prometne odmaknjenosti niso ujela koraka s sodobnim razvojem.

1. Variable list

Variables:	Labels:
STPR81	stevilo preb. 81
STPR53	stevilo preb. 53
INPR8171	indeks preb. 81-71
INPR8153	indeks preb. 81-53
INSTAR	indeks staranja
FERTZ	delez zensk v fertilni dobi
STKMFR81	stev. kmeckesa preb. 81
KMPRX	delez kmeckesa preb.
INGIKMFR	indeks sibanja kmeck.pr.
STAKPR	stev. aktivnesa preb.
AKPRZ	delez aktiv. preb.
INAP8171	indeks akt.preb.81-71
SE1_81	stev. zaposlenih v 1. sektorju 81
SE1_81%	delez zaposlenih v 1. sekt. 81
SE2_81	stev.zaposlenih v 2. sektorju 81
SE2_81%	delez zaposlenih v 2. sekt. 81
SE3&4	stev. zaposlenih v 3.in 4.sektorju 81
SE3&4%	delez zaposlenih v 3.in 4.sekt. 81
STAKIZKM	stev.aktiv. izven kmet.
AKIZKMZ	delez akt.izven kmet.
STAKIZKR	stev.akt.izven domac.kraja
AKIZKRZ	delez akt.izven dom.kraja
ST&UCZ	delez studentov in ucencev usm.iz.
SRVIVISZ	delez s sred.visjo ali visoko izobr.
STZDOM81	stev.zdomcev 81
ZDOMZ	delez zdomcev
STADQ45Z	stanovanja do 45 - delez
STA7181Z	stanovanja 71-81 - delez
KANALZ	delez stanovanj s kanalizacijo
VODZ	delez stanovanj z vodovodom
ELEKZ	delez stanovanj z elektriko
STFOCHI	stev.pocitniskih his
POCHIZ	delez pocitn. his
NASOPR	oprema.naselja s centralnimi fun.
PRFOV	Prometna povezanost
GOZADZ	delez posejki sodel. z zdruzami
RELAPFZE	razmerje med uporabljeno in lastno obdel
KWH_LHA	KWh na hektar-mehenizacije kmetijske
GNZ_LHA	GNZ na hektar
OSZ_LAKMF	obdelane zemlje na akt.ka.preb.
STKMSO	stevilo kmeckih gospodarstev
KMGKZ	delez kmeckih gospodarstev
STNECC	stevilo mesenih posej.
MEGKZ	delez mesenih posej.
STREKCO	stevilo kmeckih posej.
REKCOZ	delez kmeckih posej.

OF READ INPUT DATA

(Creation date = 7-Aug-85)

Correlation coefficients:

	STFRS1	STFRS3	INFRS171	INFRS183	INSTAR	FERTX	STWFRS1	KNFRX	INDKFR	STKFR
STFRS1	1.00000	0.90224	0.20591	0.37929	-0.18855	0.17302	0.56906	-0.29766	-0.06309	0.98771
STFRS3	0.90224	1.00000	0.07336	0.09460	-0.15430	0.09089	0.71994	-0.22116	-0.06357	0.90633
INFRS171	0.20591	0.07336	1.00000	0.31417	-0.29555	0.15070	-0.00525	-0.26602	0.09596	0.16948
INFRS183	0.37929	0.09460	0.31417	1.00000	-0.31294	0.37393	0.05320	-0.26651	0.04108	0.31495
INSTAR	-0.18855	-0.15430	-0.29555	-0.31294	1.00000	-0.13132	-0.13188	0.25338	0.13344	-0.15948
FERTX	0.17302	0.09089	0.15070	0.37393	-0.13132	1.00000	0.03950	-0.19086	-0.03875	0.16387
STWFRS1	0.56906	0.71994	-0.00525	0.05320	-0.13188	0.03950	1.00000	0.27111	0.22799	0.61638
KNFRX	-0.29766	-0.22116	-0.26602	-0.26651	0.25338	-0.19086	0.27111	1.00000	0.54804	-0.24280
INDKFR	-0.06309	-0.06357	0.09596	0.04108	0.13344	-0.03875	0.22799	0.54804	1.00000	-0.02967
STKFR	0.98771	0.90633	0.16948	0.31495	-0.15948	0.16387	0.61638	-0.24280	-0.02967	1.00000
STFRS1	-0.10897	-0.04927	-0.24246	-0.19352	0.37491	-0.12940	0.15845	0.43061	0.25860	0.01447
STFRS3	0.11181	-0.04472	0.33874	0.39895	-0.12734	0.22049	-0.05006	-0.02214	0.22253	0.10195
INFRS171	0.30208	0.29116	-0.17280	0.06087	-0.04823	0.04262	0.25892	-0.07488	0.01656	0.28806
INFRS183	-0.06839	-0.04094	-0.31058	-0.13831	0.14746	-0.06904	0.01480	0.01038	0.17693	-0.07388
INSTAR	0.95182	0.79212	0.19292	0.35148	-0.17078	0.16381	0.39254	-0.32709	-0.06874	0.94994
FERTX	0.12249	0.12354	0.13236	0.02933	-0.19016	0.04992	0.15577	-0.02933	-0.01180	0.14921
STWFRS1	0.67026	0.73640	0.13551	0.37357	-0.08405	0.16500	0.34439	-0.34931	-0.14162	0.85348
KNFRX	0.13030	-0.09831	0.03566	0.00706	0.13967	-0.04187	-0.17359	-0.00421	-0.11559	-0.10573
INDKFR	0.97435	0.81735	0.20395	0.40473	-0.16013	0.18799	0.39964	-0.36150	-0.10374	0.96345
STKFR	0.30817	0.21769	0.27070	0.33979	-0.19225	0.28029	-0.24350	-0.87316	-0.38108	0.27137
STFRS1	0.89990	0.82829	0.25741	0.45171	-0.23433	0.26418	0.19269	-0.47087	-0.13886	0.89571
STFRS3	-0.03116	-0.44890	0.04321	-0.16040	-0.00453	-0.11436	-0.17604	0.18924	-0.00305	-0.52216
INFRS171	0.07819	0.03005	0.00536	0.14870	-0.04244	0.19984	0.03561	0.00487	0.19343	0.05691
INFRS183	0.33336	0.22084	0.18412	0.44799	-0.05879	0.24943	-0.04511	-0.44013	-0.23317	0.31769
INSTAR	0.46341	0.57930	-0.00528	0.03095	-0.05550	-0.06319	0.50309	-0.04021	-0.07426	0.45471
FERTX	0.02813	0.09701	-0.10022	-0.10892	0.06681	-0.14805	0.08639	0.07454	-0.14069	0.02465
STWFRS1	-0.17942	-0.16044	-0.11485	-0.19655	0.08770	-0.02837	-0.16407	0.21913	0.03284	-0.17341
KNFRX	0.10371	0.08424	0.32421	0.14214	-0.23058	0.06114	0.01348	-0.26711	-0.04410	0.11792
INDKFR	0.38830	0.37800	0.16123	0.31412	-0.16620	0.10310	0.28568	-0.27427	-0.05826	0.36165
STKFR	0.03940	0.33236	0.17243	0.34031	-0.21401	0.18003	0.23122	-0.32058	-0.14954	0.32248
STFRS1	0.14851	0.13548	-0.17400	0.20062	-0.05837	0.12416	0.13547	0.00277	0.07279	0.15020
STFRS3	0.20028	0.18735	0.18782	0.09849	-0.05773	0.00378	-0.05827	-0.31862	-0.21027	0.18916
INFRS171	-0.11632	-0.12088	0.12031	-0.01192	0.03491	-0.04480	-0.28416	-0.23521	-0.13348	-0.14582
INFRS183	0.77036	0.63033	0.12880	0.29137	-0.04652	0.08131	0.26392	-0.22697	-0.05730	0.74602
INSTAR	0.29405	0.20249	0.25518	0.32767	-0.06930	0.43004	0.03079	-0.29173	-0.02762	0.28016
FERTX	-0.10881	-0.08841	0.00308	-0.05432	-0.00002	0.04903	0.15612	0.11714	0.31847	-0.07913
STWFRS1	0.03482	0.02429	-0.00881	0.08184	-0.04971	0.10691	0.01182	-0.07423	0.02512	0.02384
KNFRX	0.01028	-0.02620	0.08529	0.19278	-0.22952	0.14317	-0.08224	-0.21136	0.02073	-0.00091
INDKFR	-0.03883	-0.07937	-0.07727	0.03913	-0.06523	0.08793	-0.10214	-0.30342	0.02981	-0.08187
STKFR	0.07049	0.09171	0.06610	0.04728	-0.05688	0.07909	-0.05897	-0.22941	-0.30360	0.04297
STFRS1	0.23984	0.29784	-0.00499	0.04794	0.03758	0.04815	0.38897	0.17472	0.21246	0.27390
STFRS3	0.45384	-0.10677	-0.02920	-0.17427	0.12350	-0.15048	0.11307	0.53834	0.44586	-0.10432
INFRS171	0.47885	0.46137	0.08925	0.24631	0.02831	0.23542	0.28846	-0.18874	-0.05505	0.48572
INFRS183	-0.01333	-0.14779	-0.00750	-0.13888	-0.00434	-0.10988	0.04201	0.15973	0.00642	-0.17277
INSTAR	0.72386	0.55213	0.08283	0.33358	-0.02095	0.18916	0.14487	-0.29134	-0.08940	0.69251
FERTX	0.21410	0.13175	0.02304	0.24312	-0.03339	0.24891	-0.26004	-0.54260	-0.28829	0.17722

	AKFRX	INAFB171	SE1_81	SE1_81X	SE2_81	SE2_81X	SE314	SE314X	STAKIZKH	AKIZKMX
BTFR81	-0.10347	0.06161	0.30238	-0.06529	0.95182	0.12619	0.87026	-0.08520	0.97405	0.32817
BTFR82	-0.04927	-0.04473	0.29116	-0.04594	0.79212	0.12554	0.73640	-0.09831	0.81755	0.21769
INFR8171	-0.21243	0.33874	-0.17280	-0.31058	0.19292	0.13236	0.18551	0.03566	0.20385	0.27070
INFR8182	-0.19382	0.39895	0.06087	-0.13831	0.38148	0.02933	0.37357	0.00706	0.40473	0.38789
INSTAR	0.37481	-0.12734	-0.04823	0.14746	-0.17078	-0.19016	-0.08405	0.13967	-0.16013	-0.19225
PERTX	-0.12940	0.22049	0.04282	-0.06904	0.16381	0.04992	0.16500	-0.04187	0.18799	0.28029
BTWFR81	0.15345	-0.05006	0.25892	0.01480	0.39254	0.15577	0.34439	-0.17559	0.39964	-0.24350
KWFRX	0.43081	-0.02214	-0.07498	0.01038	-0.32709	-0.02933	-0.34931	-0.00421	-0.36150	-0.87316
INSEKFR	0.28820	0.22253	0.01656	0.17493	-0.06874	-0.01180	-0.14162	-0.11559	-0.10374	-0.58108
STWFR	0.01447	0.10195	0.28806	-0.07536	0.94996	0.14921	0.85348	-0.10523	0.96388	0.27157
AKFRX	1.00000	0.24509	-0.08984	-0.09850	-0.04894	0.11997	-0.05796	-0.08392	-0.07675	-0.39781
INAFB171	0.24509	1.00000	-0.13339	-0.20468	0.13856	0.10930	0.09244	-0.04139	0.12284	0.09160
SE1_81	-0.08984	-0.13339	1.00000	0.71797	0.21649	-0.24809	0.25401	-0.16997	0.27865	0.11677
SE1_81X	-0.09850	-0.20468	0.71797	1.00000	-0.10286	-0.39407	-0.07525	-0.19057	-0.07306	-0.08500
SE2_81	-0.04894	0.13856	0.21649	-0.10286	1.00000	0.21195	0.82390	-0.15484	0.98204	0.36266
SE2_81X	0.11997	0.10930	-0.24809	-0.39407	0.21195	1.00000	-0.06591	-0.80080	0.10763	0.02477
SE314	-0.05796	0.09244	0.25401	-0.07525	0.82390	-0.06591	1.00000	0.13370	0.88915	0.38808
SE314X	-0.08392	-0.04139	-0.16997	-0.19057	-0.15484	-0.80080	0.13370	1.00000	-0.06058	0.05364
STAKIZKH	-0.07675	0.12284	0.27865	-0.07306	0.98204	0.10763	0.88915	-0.06058	1.00000	0.40537
AKIZKMX	-0.39781	0.09160	0.11677	-0.08500	0.36266	0.02477	0.38808	0.05364	0.40537	1.00000
STAKIZKR	-0.07618	0.15072	0.32102	-0.09334	0.65264	0.15724	0.79868	-0.09510	0.88268	0.50917
AKIZKMR	0.17280	0.09994	-0.39526	-0.35400	-0.53827	0.13782	-0.52212	0.07129	-0.57408	-0.20571
STALON	-0.14304	0.06069	0.03907	0.10362	0.04304	-0.07321	0.12682	0.00860	0.06766	-0.03611
SRVIVIX	-0.12377	0.06758	0.13431	-0.11153	0.31493	-0.24051	0.43797	0.34072	0.39859	0.53694
BTZOH81	-0.01486	-0.18330	0.14870	0.00304	0.34507	0.06855	0.35187	-0.06720	0.35723	0.09317
ZIOMX	-0.02804	-0.24575	0.07626	0.07352	-0.01070	-0.00914	0.17694	-0.02519	-0.00945	-0.06242
STADON8X	0.11487	-0.04734	-0.02107	-0.05237	-0.12997	-0.00488	-0.14081	0.03222	-0.14441	-0.14904
STAF181X	-0.26069	0.04809	0.02293	-0.01319	0.13300	0.13763	0.12556	-0.12501	0.13638	0.22339
KANALX	-0.11782	-0.06581	0.15585	0.01953	0.30376	0.00688	0.31129	-0.05382	0.33761	0.21977
VOBX	-0.16323	-0.03507	0.12647	-0.02411	0.28098	0.09040	0.27528	-0.10724	0.31160	0.27021
ELENX	0.30874	0.09276	0.09200	-0.02229	0.13175	-0.03196	0.04369	0.05817	0.13572	0.04728
BTFOCHI	-0.19011	-0.08791	-0.02344	-0.10557	0.24591	0.04153	0.24615	0.03314	0.25277	0.32748
FOCHIX	-0.16028	-0.11577	-0.13856	-0.06846	-0.08208	-0.12381	-0.02561	0.19615	-0.07812	0.24618
KASOPR	-0.07927	0.06424	0.29480	-0.00318	0.74750	-0.02742	0.75053	0.03065	0.80141	0.27138
TRPOV	-0.01013	-0.00724	0.06111	-0.10808	0.27180	0.00585	0.34743	0.06184	0.31627	0.28384
SOZAIN	0.02460	0.17741	-0.08761	-0.06776	-0.11271	0.08026	-0.12743	-0.01790	-0.12923	-0.39912
RELAUFZE	-0.03661	0.00575	0.03405	0.01729	0.00833	-0.05620	0.08392	0.05419	0.03229	0.01363
KWALHA	-0.08981	0.00254	0.11753	0.05163	0.00260	-0.06481	0.04197	0.02954	0.03168	0.15274
SHLHA	-0.12241	0.04355	0.29499	0.32705	-0.06007	-0.11933	-0.07031	-0.08211	-0.04972	-0.01160
OBELANWF	-0.28514	-0.13592	-0.11986	-0.15991	0.07052	0.02438	0.10100	0.06508	0.09066	0.26902
BTW82	0.18534	-0.02237	0.09562	-0.00812	0.17963	0.08805	0.18546	-0.10684	0.18077	-0.18225
KW80X	0.20882	0.03696	-0.06319	-0.02263	-0.15301	-0.02186	-0.19231	0.02202	-0.17321	-0.51446
BTW82	-0.02175	-0.03234	0.05009	-0.09031	0.47977	0.12672	0.45187	-0.07633	0.47281	0.21613
W80X	0.20688	-0.02091	-0.23146	-0.17564	-0.17170	0.09143	-0.25037	0.01554	-0.20896	-0.15969
BTW82	-0.12882	0.03784	0.21470	-0.00736	0.75266	0.02942	0.73245	-0.01720	0.76855	0.32261
W80X	-0.42977	0.01414	0.27407	0.19942	0.26605	-0.05703	0.32789	-0.05833	0.30119	0.53698

STATYSTYKA ANALIZA

Tytuł: NEMANE (Creation date = 7-Aug-85)

	STAKIZNR	AKIZKRZ	ST&UCZ	SRVIVISZ	STZDOMB1	ZDOMX	STAD045Z	STA7181Z	KANALZ	VODZ
STFRB1	0.89990	-0.55116	0.07849	0.35386	0.46341	0.02813	-0.17942	0.13571	0.38835	0.35740
STFRB3	0.82829	-0.44890	0.03905	0.22084	0.57930	0.09701	-0.18044	0.08424	0.37800	0.33236
INFRB171	0.25741	0.04521	0.00536	0.18412	-0.00528	-0.10022	-0.14485	0.32424	0.16123	0.17243
INFRB153	0.45171	-0.16040	0.14870	0.44799	0.03295	-0.10592	-0.19655	0.16214	0.31412	0.34031
INSTAR	-0.28433	-0.00653	-0.01244	-0.05879	-0.05550	0.06681	0.08770	-0.23058	-0.16620	-0.21401
FERTX	0.26418	-0.11436	0.19986	0.24943	-0.05319	-0.14805	-0.02837	0.06114	0.10110	0.18003
STNFRB1	0.49269	-0.17604	0.05561	-0.04544	0.50309	0.08639	-0.16407	0.01348	0.28588	0.23122
INFRX	-0.47097	0.18924	0.00487	-0.44013	-0.04021	0.07454	0.21913	-0.26711	-0.27127	-0.32058
INIKNFR	-0.13688	-0.00305	0.19343	-0.23217	-0.07426	-0.14069	0.03264	-0.04410	-0.05826	-0.14954
STNFR	0.87574	-0.52216	0.05691	0.31749	0.45470	0.02465	-0.17346	0.11792	0.36165	0.32248
AKFRX	-0.57818	0.17280	-0.16304	-0.12377	-0.01456	-0.02604	0.11487	-0.26069	-0.11782	-0.16323
INFRB171	0.18072	0.09994	0.06069	0.06758	-0.18330	-0.24575	-0.04734	0.04809	-0.06381	-0.03507
BE1B1	0.32102	-0.39526	0.03907	0.13431	0.14870	0.07626	-0.02107	0.02293	0.15385	0.12647
BE1B1X	-0.39334	-0.35400	0.10362	-0.11453	0.00304	0.07052	-0.05237	-0.01319	0.01953	-0.02411
BE2B1	0.85264	-0.53827	0.04304	0.31493	0.34507	-0.01070	-0.12997	0.13300	0.30176	0.28098
BE2B1X	0.15724	0.13782	-0.07321	-0.24051	0.06855	-0.00914	-0.00488	0.13763	0.00688	0.09040
BE3B1	0.79868	-0.52212	0.12682	0.43797	0.35187	0.17694	-0.14081	0.12556	0.31129	0.27528
BE3B1X	-0.09510	0.07129	0.00860	0.34072	-0.06720	-0.02519	0.03222	-0.12501	-0.05382	-0.10724
STAKIZNH	0.88268	-0.57408	0.06266	0.39859	0.35723	-0.00945	-0.14441	0.13638	0.33761	0.31160
AKIZKXZ	0.50917	-0.20571	-0.03611	0.53694	0.09317	0.06242	-0.14904	0.22339	0.21977	0.27021
STAKIZNR	1.00000	-0.40349	0.04348	0.44161	0.43490	-0.00477	-0.18775	0.14081	0.40745	0.40407
AKIZKRX	-0.40349	1.00000	-0.10144	-0.25083	-0.15222	0.00856	0.12111	-0.09296	-0.24685	-0.18402
ST&UCZ	0.04348	-0.10144	1.00000	0.13909	-0.01216	-0.04787	-0.07233	0.06500	0.14954	0.11383
SRVIVISX	0.44161	-0.25083	0.13909	1.00000	0.02838	-0.08695	-0.14345	0.01884	0.40835	0.44063
STZDOMB1	0.43490	-0.15222	-0.01216	0.02838	1.00000	0.57077	-0.17475	-0.03802	0.14612	0.09753
ZDOMX	-0.00477	0.00856	-0.04787	-0.08695	0.57077	1.00000	0.03187	-0.03496	-0.09875	-0.13860
STAD045Z	-0.18775	0.12111	-0.07233	-0.14345	-0.17475	0.03187	1.00000	-0.40543	-0.28019	-0.26613
STA7181Z	0.14081	-0.09296	0.06500	0.01884	-0.03802	-0.03496	-0.40543	1.00000	0.20307	0.16057
KANALZ	0.40745	-0.24685	0.14954	0.40835	0.14612	-0.09875	-0.28019	0.20307	1.00000	0.86532
VODZ	0.40407	-0.18402	0.11383	0.44063	0.09753	-0.13860	-0.26613	0.16057	0.86532	1.00000
ELENX	0.18915	-0.06425	0.05654	0.23029	0.04152	-0.08869	-0.10187	-0.08859	0.23325	0.31428
STPOCHI	0.21255	-0.09504	0.02313	0.22335	0.06771	0.02412	-0.05059	0.14451	0.14401	0.12521
POCHIX	-0.10680	0.09343	0.01157	0.16030	-0.06248	0.07174	-0.08714	0.08301	0.00692	-0.03991
NASOPR	0.80767	-0.67126	0.09296	0.38762	0.19096	-0.03144	-0.11066	0.06364	0.25506	0.21091
PAPDV	0.41858	-0.09991	0.05528	0.38108	0.04565	-0.07227	-0.16489	0.15231	0.25304	0.25333
BOZADZ	-0.16313	0.15362	0.05847	-0.26150	-0.17403	-0.14540	0.06062	0.06288	-0.16527	-0.15581
RELWUFZE	0.06551	0.02385	0.03698	-0.01353	-0.11158	-0.24322	0.01168	0.02674	0.02163	0.06954
NWHLHA	0.07607	-0.00600	0.03314	0.25585	-0.13158	-0.20592	-0.10402	0.06715	0.16641	0.17918
BNZLHA	-0.05898	-0.09978	-0.06759	-0.09395	0.00992	0.03365	0.16811	-0.07920	-0.10127	-0.07791
UZLAKHF	0.11636	-0.02663	0.13599	0.15106	-0.02596	-0.14405	-0.07023	0.11670	0.14656	0.19725
STWNO	0.20309	-0.05619	0.15300	0.05462	0.14498	0.05505	-0.00175	-0.03073	0.14885	0.07883
WNOX	-0.23140	0.10475	0.07949	-0.22608	-0.09239	-0.07195	0.19081	-0.03783	-0.10645	-0.17294
STWNOO	0.46082	-0.24560	0.12903	0.20981	0.22719	0.07163	-0.11752	0.07426	0.24113	0.21872
WNOX	-0.21397	0.23711	-0.10407	-0.09518	-0.16018	-0.08846	0.07295	-0.02505	-0.13106	-0.12882
STWNOO	0.81180	-0.50028	0.12190	0.33705	0.20058	0.03787	-0.09386	0.08330	0.27690	0.25907
WNOOX	0.31921	-0.31805	0.05549	0.28674	0.03607	0.10428	-0.15645	0.09274	0.18281	0.22792

FAKTOREKA ANALIZA

File NONAME (Creation date = 7-Aug-85)

	ELEKZ	STPOCHI	POCHIZ	NASOPR	PRPOV	GOZADZ	RELAUFZE	KWH_LHA	GNZ_LHA	DEZ_LAKHP
STPRB1	0.14850	0.23338	-0.11632	0.77036	0.29405	-0.10581	0.03462	0.01725	-0.05803	0.09049
STPRS3	0.13548	0.18735	-0.16088	0.63333	0.20249	-0.08561	0.02429	-0.02620	-0.07937	0.09171
INPRB171	-0.17400	0.19782	0.12031	0.12880	0.25518	0.00308	-0.00881	0.08529	-0.07727	0.06010
INPRB153	0.22062	0.09849	-0.01193	0.28137	0.32767	-0.05432	0.08154	0.19276	0.03913	0.01723
INSTAR	-0.05337	-0.05773	0.03491	-0.04652	-0.06950	-0.00002	-0.04931	-0.22552	-0.06523	-0.05853
FERTZ	0.12416	0.00378	-0.04480	0.08131	0.43004	0.06903	0.10691	0.14347	0.06793	0.07513
STKNFRB1	0.13547	-0.05827	-0.28416	0.25392	0.03079	0.15612	0.01182	-0.08224	-0.10214	-0.05877
KHPRZ	0.00277	-0.31862	-0.23551	-0.22697	-0.29173	0.41764	-0.07423	-0.21136	-0.00342	-0.22941
INGIKMFR	0.07279	-0.21027	-0.13348	-0.05730	-0.02762	0.31847	0.02512	0.02073	0.02984	-0.30360
STAKPR	0.15020	0.19916	-0.14562	0.74602	0.29016	-0.07913	0.02384	-0.00091	-0.08187	0.04297
AKPRZ	0.00874	-0.19011	-0.16028	-0.07927	-0.01013	0.02460	-0.03661	-0.08981	-0.12241	-0.23514
INAPB171	0.09276	-0.08791	-0.11577	0.06424	-0.00724	0.17741	0.00575	0.00254	0.04355	-0.13592
SE1_81	0.09200	-0.02344	-0.13856	0.29480	0.06111	-0.08761	0.03405	0.11753	0.29499	-0.11984
SE1_81Z	-0.02229	-0.10557	-0.06846	-0.00318	-0.10808	-0.06776	0.01729	0.05163	0.32703	-0.13591
SE2_81	0.13175	0.24591	-0.08208	0.74750	0.27180	-0.11271	0.00833	0.00260	-0.06007	0.07053
SE2_81Z	-0.03196	0.04153	-0.12381	-0.02742	0.00585	0.08026	-0.05620	-0.06481	-0.11933	0.02433
SE3_84	0.04369	0.24615	-0.02561	0.75053	0.34743	-0.12743	0.08392	0.04197	-0.07031	0.10100
SE3_84Z	0.05817	0.03314	0.19615	0.03065	0.06184	-0.01790	0.05419	0.02954	-0.08211	0.05503
STAKIZKH	0.13572	0.25277	-0.07812	0.80141	0.31627	-0.12923	0.03229	0.03168	-0.04972	0.09066
AKIZKNZ	0.04728	0.32748	0.24618	0.27138	0.28384	-0.39912	0.01363	0.15274	-0.01160	0.26902
STAKIZKR	0.18915	0.21255	-0.10680	0.60767	0.41858	-0.16313	0.08551	0.07607	-0.05898	0.11634
AKIZKRZ	-0.06425	-0.09504	0.09343	-0.67126	-0.09991	0.15362	0.02385	-0.00600	-0.09978	-0.02663
ST&UCZ	0.05654	0.02313	0.01157	0.09296	0.05526	0.05847	0.03698	0.03314	-0.06759	0.13599
SRVIVISZ	0.23029	0.22335	0.16030	0.38762	0.38108	-0.26150	-0.01353	0.25585	-0.09195	0.15106
STZDOMB1	0.04152	0.06771	-0.06248	0.19096	0.04565	-0.17403	-0.11158	-0.13158	0.00992	-0.02596
ZDOMZ	-0.08869	0.02412	0.07174	-0.03144	-0.07227	-0.14540	-0.24322	-0.20592	0.03365	-0.14403
STAD045Z	-0.10187	-0.05059	-0.08714	-0.11066	-0.16489	0.06062	0.01168	-0.10402	0.16811	-0.07023
STA71B1Z	-0.08859	0.14451	0.08301	0.06364	0.15231	0.06288	0.02674	0.06715	-0.07920	0.11670
KANALZ	0.23325	0.14401	0.00692	0.25526	0.25204	-0.16527	0.02133	0.16641	-0.10127	0.14853
VODZ	0.31428	0.12521	-0.03991	0.21091	0.25333	-0.15581	0.06954	0.17916	-0.07791	0.19723
ELEKZ	1.00000	-0.11930	-0.19340	0.07786	0.09192	0.15798	0.02944	0.11245	0.05194	-0.04599
STPOCHI	-0.11930	1.00000	0.77549	0.22915	0.20680	-0.29738	-0.03794	0.06330	-0.09742	0.23258
POCHIZ	-0.19340	0.77549	1.00000	-0.03744	0.17565	-0.29955	-0.11521	0.13122	-0.09796	0.04991
NASOPR	0.07786	0.22915	-0.03744	1.00000	0.17979	-0.09423	-0.04297	-0.00608	-0.03142	0.05901
PRPOV	0.09192	0.20680	0.17565	0.17979	1.00000	-0.17642	0.02930	0.33190	0.00503	-0.03119
GOZADZ	0.15798	-0.29738	-0.29955	-0.09423	-0.17642	1.00000	0.05920	-0.05453	0.11780	-0.10393
RELAUFZE	0.02944	-0.03794	-0.11521	-0.04297	0.02930	0.05920	1.00000	-0.03070	0.00844	0.32515
KWH_LHA	0.11245	0.06330	0.13122	-0.00608	0.33190	-0.05453	-0.03070	1.00000	0.11131	-0.30523
GNZ_LHA	0.05194	-0.09742	-0.09796	-0.03142	0.00503	0.11780	0.00844	0.21171	1.00000	-0.34608
DEZ_LAKHP	-0.04599	0.23288	0.06991	0.05904	-0.03119	-0.10393	0.32515	-0.30528	-0.34608	1.00000
STKMG0	-0.04347	0.02725	-0.06822	0.22214	0.17811	-0.09851	0.00640	0.01414	-0.10278	-0.11933
KMG0Z	-0.03901	-0.20456	-0.16745	-0.04636	-0.00878	0.16700	-0.05418	-0.12442	-0.12517	-0.11809
STNEGO	-0.01370	0.53069	0.29437	0.33059	0.21832	-0.18925	0.05734	0.02274	-0.09549	0.10319
HEGOZ	-0.02820	0.16150	0.21382	-0.22919	-0.17821	0.13226	-0.05202	-0.04330	-0.10020	0.03811
STNEKGO	0.06531	0.25159	0.01380	0.66758	0.28672	-0.18482	0.05423	0.12273	0.03313	0.03600
NEKGOZ	0.06152	-0.01699	-0.08588	0.26842	0.20336	-0.24944	0.09278	0.16974	0.16242	0.00579

FAKTORSKA ANALIZA

File NONAME (Creation date = 7-Aug-85)

	STKNGO	KNGOZ	STMEGO	MEGOZ	STNEKGO	NEKGOZ
STFRB1	0.23964	-0.15386	0.49565	-0.20333	0.72366	0.24410
STFR53	0.29784	-0.10677	0.46139	-0.16779	0.55213	0.13175
INFRB171	-0.00199	-0.02930	0.08325	-0.00750	0.08363	0.02304
INFRB153	0.04794	-0.17627	0.21631	-0.13388	0.33358	0.26312
INSTAR	0.05788	0.12350	0.03831	-0.00634	-0.02595	-0.08359
FERTZ	0.04615	-0.15048	0.23542	-0.10998	0.18916	0.21894
STKNFRB1	0.36697	0.11307	0.28846	0.04201	0.14487	-0.26004
KMPRZ	0.17472	0.53836	-0.18574	0.15973	-0.29134	-0.54260
INGIKMPR	0.21246	0.44586	-0.05505	0.00642	-0.08940	-0.29829
STAKFR	0.27390	-0.10632	0.48532	-0.17277	0.69251	0.17722
AKFRZ	0.18534	0.30852	-0.02175	0.20638	-0.12532	-0.42977
INAPB171	-0.02237	0.03696	-0.03234	-0.02091	0.03784	0.01414
SE1_B1	0.09562	-0.06319	0.05009	-0.23146	0.21470	0.27407
SE1_B1Z	-0.00812	-0.02263	-0.09031	-0.17564	-0.00736	0.19942
SE2_B1	0.17963	-0.15301	0.47977	-0.17170	0.75266	0.26605
SE2_B1Z	0.08805	-0.02186	0.12672	0.09143	0.02942	-0.05703
SE3B4	0.18546	-0.19231	0.45187	-0.25037	0.73245	0.32789
SE3B4Z	-0.10684	0.02202	-0.07633	0.01554	-0.01720	-0.05833
STAKIZKH	0.18077	-0.17321	0.47281	-0.20896	0.76855	0.30119
AKIZKMZ	-0.18225	-0.51446	0.21613	-0.15969	0.32261	0.53698
STAKIZKR	0.20309	-0.23140	0.46082	-0.21307	0.61180	0.31921
AKIZKRZ	-0.05619	0.10475	-0.24560	0.23711	-0.50026	-0.31805
STLUCZ	0.15300	0.07949	0.12903	-0.10407	0.12190	0.05549
BRVIVISZ	0.03462	-0.22608	0.20981	-0.09518	0.33705	0.28674
STZDOMB1	0.14498	-0.09239	0.22719	-0.16018	0.20058	0.03607
ZDOMZ	0.05505	-0.07195	0.07163	-0.08846	0.03787	0.10428
STADG45Z	-0.00175	0.19081	-0.11752	0.07295	-0.09386	-0.15645
STA7181Z	-0.03073	-0.03783	0.07426	-0.02505	0.08330	0.09274
KANALZ	0.14855	-0.10645	0.24113	-0.13106	0.27600	0.18281
VODZ	0.07883	-0.17294	0.21872	-0.12882	0.25907	0.22792
ELENZ	-0.04347	-0.03901	-0.01370	-0.02820	0.06531	0.06152
STPOCHI	0.02725	-0.20456	0.53069	0.16150	0.25459	-0.01699
POCHIZ	-0.06822	-0.16745	0.29437	0.21382	0.01380	-0.08588
NASOPR	0.22214	-0.04636	0.33059	-0.22919	0.66758	0.26842
PRFOV	0.17811	-0.00878	0.21632	-0.17821	0.28672	0.20336
GOZADZ	-0.08851	0.16700	-0.18925	0.13226	-0.18482	-0.24944
RELAUFZE	0.00646	-0.05418	0.05734	-0.05202	0.05423	0.09278
KWLHA	0.01414	-0.12445	0.02274	-0.04380	0.12273	0.16974
GNZHA	-0.10278	-0.12517	-0.09549	-0.15020	0.03313	0.26242
GBLAKMF	-0.11932	-0.13809	0.13319	0.03811	0.03620	0.02579
STKNGO	1.00000	0.51000	0.36197	-0.38505	0.38251	0.06211
KNGOZ	0.51000	1.00000	-0.28563	-0.30447	-0.17882	-0.32977
STMEGO	0.36197	-0.28563	1.00000	0.14099	0.63390	0.09322
MEGOZ	-0.38505	-0.30447	0.14099	1.00000	-0.37033	-0.70168
STNEKGO	0.38251	-0.17882	0.63390	-0.37033	1.00000	0.51287
NEKGOZ	0.06211	-0.32977	0.09322	-0.70168	0.51287	1.00000

Determinant of correlation matrix = 0.00000000 0.51796081E-211

FAKTORSKA ANALIZA

File NONAME (Creation date = 7-Aug-85)

Variable	Est Communalit	Factor	Eigenvalue	% of Var	Cum %
STPRB1	0.99777	1	10.73200	23.3	23.3
STPR53	0.97400	2	4.40822	9.6	32.9
INPRB171	0.65877	3	3.07160	6.7	39.6
INPRB153	0.86295	4	2.81983	6.1	45.7
INSTAR	0.54275	5	2.27165	4.9	50.7
FERTZ	0.50288	6	2.01192	4.4	55.0
STKMPRB1	0.97401	7	1.91816	4.2	59.2
KMPRZ	0.93778	8	1.76318	3.8	63.0
INGIKMPR	0.69681	9	1.66805	3.6	66.7
STAKPR	0.99782	10	1.55618	3.4	70.0
AKPRZ	0.82757	11	1.29759	2.8	72.9
INAPB171	0.64355	12	1.16833	2.5	75.4
SE1_B1	0.80172	13	1.08394	2.4	77.8
SE1_B1Z	0.93659	14	1.02105	2.2	80.0
SE2_B1	0.99219	15	0.92188	2.0	82.0
SE2_B1Z	0.97040	16	0.79876	1.7	83.7
SE3&4	0.95931	17	0.77590	1.7	85.4
SE3&4Z	0.96822	18	0.69127	1.5	86.9
STAKIZKH	0.99870	19	0.64746	1.4	88.3
AKIZKHZ	0.94382	20	0.62259	1.4	89.7
STAKIZKR	0.94858	21	0.54833	1.2	90.9
AKIZKRZ	0.69095	22	0.48383	1.1	91.9
ST&UCZ	0.31189	23	0.45729	1.0	92.9
SRVIVISZ	0.68116	24	0.41418	0.9	93.8
STZDOMB1	0.83028	25	0.36794	0.8	94.6
ZDOMZ	0.85985	26	0.32495	0.7	95.3
STADO45Z	0.47614	27	0.29989	0.7	96.0
STA7181Z	0.45248	28	0.26585	0.6	96.5
KANALZ	0.80497	29	0.23649	0.5	97.1
VODZ	0.82316	30	0.20809	0.5	97.5
ELEKZ	0.48544	31	0.18385	0.4	97.9
STPOCHI	0.81649	32	0.17415	0.4	98.3
POCHIZ	0.80937	33	0.14961	0.3	98.6
NASOPR	0.84645	34	0.13321	0.3	98.9
PRPOV	0.60390	35	0.10630	0.2	99.1
GOZADZ	0.56501	36	0.08843	0.2	99.3
RELAUFZE	0.33555	37	0.07703	0.2	99.5
KWLHA	0.47495	38	0.07112	0.2	99.6
GNZHA	0.43021	39	0.04079	0.1	99.7
DEZAKWF	0.58828	40	0.03924	0.1	99.8
STKMG0	0.79514	41	0.03376	0.1	99.9
KMG0Z	0.58970	42	0.02759	0.1	100.0
STWEG0	0.53314	43	0.01291	0.0	100.0
WEG0Z	0.51988	44	0.00471	0.0	100.0
STNMG0	0.90888	45	0.00200	0.0	100.0
NMG0Z	0.93054	46	0.00080	0.0	100.0

Convergence required 21 iterations

FAKTORSKA ANALIZA

File NONAME (Creation date = 7-Aug-85)

Variable	Communality	Factor	Eisenvalue	% of Var	Cum Z
STPRB1	0.99052	1	10.50397	42.9	42.9
STPR53	0.90169	2	4.05250	16.6	59.5
INPRB171	0.35331	3	2.62056	10.7	70.2
INPRB153	0.54376	4	2.27508	9.3	79.5
INSTAR	0.21189	5	1.93730	7.9	87.4
FERTZ	0.21517	6	1.61874	6.6	94.0
STKMFRB1	0.75433	7	1.46250	6.0	100.0
KMPRZ	0.81569				
INGIKMPR	0.55381				
STAKPR	0.99093				
AKPRZ	0.29130				
INAPB171	0.37844				
SE1_B1	0.52346				
SE1_B1Z	0.66054				
SE2_B1	0.91350				
SE2_B1Z	0.84148				
SE3B4	0.85204				
SE3B4Z	0.88958				
STAKIZKH	0.96688				
AKIZKHZ	0.84233				
STAKIZKR	0.87466				
AKIZKRZ	0.45585				
STBUCZ	0.08839				
SRVIVISZ	0.56311				
STZDOMB1	0.38447				
ZDOMZ	0.20109				
STADG45Z	0.14734				
STA7181Z	0.14664				
KANALZ	0.69859				
VODZ	0.72658				
ELEKZ	0.17355				
STPOCHI	0.71863				
POCHIZ	0.77465				
NASOPR	0.64943				
PRPOV	0.31013				
GOZAZ	0.27267				
RELNOFIE	0.03013				
NWR_LHA	0.19617				
GRZ_LHA	0.22397				
OBZ_LAKNF	0.19329				
STKNOB	0.36749				
KNBOZ	0.43663				
STWEOB	0.32286				
WEOBZ	0.35806				
STWENOB	0.72507				
WENOBZ	0.74050				

FAKTORSKA ANALIZA

File NONAME (Creation date = 7-Aug-85)

Varimax rotated factor matrix

	Factor 1	Factor 2	Factor 3	Factor 4	Factor 5	Factor 6	Factor 7
STFR81	0.96938	-0.06796	0.08343	0.00958	0.18902	-0.00884	-0.05780
STFR53	0.88600	-0.01858	-0.17713	-0.06067	0.26394	-0.04892	-0.09611
INPR8171	0.11198	-0.10570	0.51413	-0.19120	0.08763	0.09624	-0.10851
INPR8153	0.27421	-0.12324	0.62900	0.05220	0.23378	-0.01892	0.00122
INSTAR	-0.07321	0.21508	-0.23206	0.04238	-0.20727	0.10101	0.22685
FERTZ	0.12694	-0.09000	0.40513	0.09694	0.12869	-0.01304	-0.02644
STKMFR81	0.54034	0.38151	-0.26938	-0.17537	0.38113	-0.19100	-0.17819
KMFRX	-0.20072	0.79513	-0.25131	-0.13671	-0.15304	-0.19047	0.04034
INGIKMFR	-0.05414	0.71850	0.14701	0.07783	0.02023	-0.07151	-0.03797
STAKPR	0.97526	0.00952	0.07025	-0.02961	0.16426	-0.03342	-0.07610
AKFRX	0.01253	0.46117	-0.08856	-0.20366	-0.15259	-0.07602	-0.00929
INAP8171	0.06165	0.11356	0.54381	-0.09067	-0.14009	-0.18012	-0.07520
SE1_81	0.26887	0.01201	-0.22283	0.59341	0.21265	-0.04900	0.04028
SE1_81X	-0.07702	0.08835	-0.34880	0.70629	0.14548	0.01582	0.06985
SE2_81	0.92463	-0.09864	0.17538	0.01186	0.03510	0.02678	-0.12494
SE2_81X	0.09199	-0.00264	0.11958	-0.25707	-0.04872	-0.01423	-0.86605
SE3_81	0.87918	-0.14475	0.14175	0.05712	0.05295	0.07140	0.16394
SE3_81X	-0.03272	-0.08715	0.06934	-0.20688	-0.07069	0.00504	0.91010
STAKIZKM	0.95330	-0.12949	0.18183	0.04758	0.07283	0.02174	-0.01528
AKIZKMZ	0.26451	-0.80496	0.27880	0.09909	0.07557	0.17593	0.01365
STAKIZKR	0.84686	-0.20667	0.19983	0.01040	0.25534	-0.03344	-0.09176
AKIZKRZ	-0.53461	0.06337	0.05014	-0.37905	-0.09676	-0.03501	-0.09617
ST&UCKZ	0.05182	0.12566	0.14361	0.10091	0.17236	0.06590	0.07109
SRVIVISZ	0.29656	-0.29659	0.34128	0.02821	0.32117	0.13193	0.38649
STZDOMS1	0.47011	-0.05026	-0.36622	-0.03763	0.11760	-0.00860	-0.10724
ZDOMZ	0.11927	-0.08828	-0.38471	0.06111	-0.12543	0.09527	-0.05026
STADQ45Z	-0.10894	0.12127	-0.08211	0.00045	-0.32967	-0.04752	0.05554
STA7181Z	0.04986	-0.15200	0.19234	-0.00743	0.20133	0.09197	-0.18710
KANALZ	0.24639	-0.08244	0.11788	0.02806	0.78315	0.05425	0.01118
UCDZ	0.19904	-0.17777	0.17467	0.01250	0.78915	-0.01308	-0.04214
ELEKZ	0.09603	0.02377	0.11106	0.02876	0.27971	-0.25028	0.09860
STPOCHI	0.19711	-0.20467	0.02621	-0.16648	0.07580	0.77215	-0.00196
POCHIZ	-0.13765	-0.17228	0.02236	-0.15841	0.00407	0.82574	0.13627
NASOPR	0.76841	-0.02923	0.12129	0.14835	0.01189	0.07329	0.12603
FRPOV	0.23515	-0.04558	0.37917	0.08400	0.21804	0.22645	0.05582
GOZADZ	-0.10888	0.31464	0.09900	-0.10830	-0.06668	-0.36339	-0.05941
RELAPRZE	0.01227	-0.04745	0.09801	0.00112	0.06812	-0.10320	0.05317
KMW_LHA	-0.06124	-0.04430	0.29232	0.21783	0.20772	0.11497	0.03448
SNZ_LHA	-0.07180	-0.02187	0.01736	0.44475	-0.09309	-0.10147	-0.03638
ODLANKHF	0.03640	-0.31599	-0.01872	-0.25390	0.12844	0.05380	0.06266
OTWSD	0.19681	0.12839	0.05098	0.13947	0.03760	0.19928	-0.06867
WSDZ	-0.07139	0.04374	0.03028	0.01400	-0.03341	-0.04093	0.04018
STHSD	0.48980	-0.00112	0.03787	-0.09284	0.13812	0.48888	-0.06270
WSDK	-0.01086	0.00692	-0.14738	-0.03210	0.00101	0.06671	-0.03887
STWSDZ	0.78580	-0.04531	0.21878	0.28100	-0.00130	0.21688	0.02634
WSDKZ	0.21589	-0.47647	0.23019	0.64086	0.00018	-0.00318	-0.01401

FAKTORSKA ANALIZA

File NONAME (Creation date = 7-Aug-85)

Transformation matrix

	Factor 1	Factor 2	Factor 3	Factor 4	Factor 5	Factor 6	Factor 7
Factor 1	0.68842	-0.24430	0.20780	0.11401	0.28538	0.11226	-0.02845
Factor 2	0.35982	0.78150	-0.32667	-0.04919	-0.08095	-0.33274	-0.18269
Factor 3	0.01474	0.06361	0.29843	-0.87033	0.03441	0.17950	-0.34030
Factor 4	-0.19033	0.14954	0.68649	0.22869	0.31495	-0.52474	-0.20809
Factor 5	0.04009	0.38181	0.33980	-0.14406	0.02996	0.16501	0.82962
Factor 6	-0.19331	0.11926	-0.33443	-0.04312	0.89576	0.17908	0.01597
Factor 7	-0.07636	0.37837	0.24993	0.39013	-0.09137	0.71401	-0.34378

IGU
FAKTORSKA ANALIZA

File NQNAME (Creation date = 7-Aug-85)

Case	DBC	NAS	STPRB1	INPRB171	KMPRZ	F1	F2	F3	F4	Q
1	9.	1.	264.	4.	16.	2.6350	-1.1411	-0.4539	0.0140	0.
2	9.	53.	113.	3.	21.	0.9621	-0.8179	-0.3953	-1.0259	0.
3	9.	54.	51.	2.	29.	-0.2013	-0.4159	-0.4692	-0.3958	0.
4	9.	26.	168.	4.	20.	1.0545	-0.1480	2.2762	0.4568	0.
5	9.	50.	97.	4.	46.	-0.0887	-0.3516	0.3650	0.0820	0.
6	9.	66.	65.	2.	38.	-0.0371	-0.0956	-0.4360	0.0688	0.
7	9.	137.	31.	2.	61.	-0.2184	0.7029	-0.1210	0.3979	0.
8	9.	139.	32.	4.	22.	-0.8490	-1.0068	-0.5004	-0.4674	0.
9	9.	166.	15.	1.	60.	-0.3003	0.3206	-0.3438	-0.0496	0.
10	9.	59.	59.	3.	36.	-0.2680	0.4343	0.0777	-1.7396	0.
11	9.	100.	45.	4.	40.	-0.6556	0.1379	1.0997	-0.5840	0.
12	9.	132.	8.	3.	88.	-0.5653	2.8589	1.1708	-0.2770	0.
13	9.	203.	14.	1.	57.	-0.1832	-0.0509	-0.6277	-0.2889	0.
14	9.	43.	26.	2.	46.	-0.7206	0.6220	-0.0099	-0.7339	0.
15	9.	60.	169.	2.	13.	1.2697	-1.2654	-0.5198	0.9754	0.
16	9.	61.	116.	3.	22.	0.0311	-1.3302	0.2729	-0.0683	0.
17	9.	136.	13.	1.	38.	-0.9138	0.1944	-0.5087	-1.0596	0.
18	9.	7.	49.	1.	50.	-0.1570	0.7327	-0.0624	-0.3145	0.
19	9.	78.	23.	2.	26.	-0.7003	-0.2314	-0.2730	1.0930	0.
20	9.	99.	259.	4.	20.	2.5057	-0.5715	0.7435	2.1541	0.
21	9.	177.	35.	4.	60.	-0.4961	1.3834	1.0076	1.0514	0.
22	9.	34.	124.	4.	15.	0.4566	-0.5437	1.2265	-0.3975	0.
23	9.	63.	32.	2.	38.	-0.0721	-0.1184	0.3927	-1.4754	0.
24	9.	79.	38.	3.	13.	-0.6205	-1.2669	0.7621	0.1362	0.
25	9.	112.	127.	3.	25.	0.8317	0.0385	0.1253	-0.4737	0.
26	9.	178.	96.	2.	26.	0.1620	0.8807	1.0558	1.7484	0.
27	9.	56.	66.	2.	47.	0.1588	0.8605	-0.8408	0.3252	0.
28	9.	154.	67.	2.	37.	0.0294	0.1377	-0.2656	-0.4886	0.
29	9.	164.	9.	3.	78.	0.0058	3.0012	0.9524	1.9282	0.
30	9.	11.	16.	1.	25.	-0.7170	-0.3646	0.3848	0.4744	0.
31	9.	21.	57.	3.	30.	-0.7853	-0.5782	0.8824	-0.8626	0.
32	9.	82.	26.	2.	19.	-0.5143	-0.9347	0.5768	-0.4622	0.
33	9.	163.	51.	2.	37.	-0.1510	0.0930	0.4021	0.0834	0.
34	9.	169.	79.	2.	36.	-0.0184	-0.1893	-0.9752	0.8921	0.
35	9.	191.	34.	4.	41.	-0.5999	0.8385	1.6078	1.1205	0.
36	9.	44.	58.	2.	5.	-0.0888	-1.9514	0.3486	0.3703	0.
37	9.	62.	34.	2.	21.	0.0009	-1.6189	0.1111	-0.3601	0.
38	9.	86.	62.	2.	37.	0.1464	-0.4666	-0.7517	-0.5589	0.
39	9.	89.	50.	4.	22.	-0.5766	-1.1405	0.3083	0.1709	0.
40	9.	184.	34.	1.	62.	-0.0952	1.1532	-0.7917	-0.6002	0.
41	9.	187.	81.	4.	12.	-0.1266	-1.1938	0.8736	-0.4485	0.
42	9.	65.	43.	4.	44.	-0.4319	0.4429	0.4467	-0.1955	0.
43	9.	83.	28.	4.	46.	-0.5173	0.3646	0.4351	-0.3396	0.
44	9.	96.	16.	1.	50.	-0.7424	0.6270	-0.5892	1.1327	0.
45	9.	102.	98.	2.	35.	-0.4557	0.3106	-0.1515	0.6680	0.
46	9.	126.	57.	3.	26.	-0.1696	-0.5349	1.0316	-0.3272	0.
47	9.	165.	67.	2.	25.	-0.1371	-0.2355	0.4369	1.2366	0.
48	9.	182.	50.	1.	35.	0.3383	0.1043	-0.4746	0.9963	0.
49	9.	208.	70.	1.	23.	-0.0374	0.4244	1.1177	-0.6631	0.
50	9.	3.	14.	3.	31.	-0.6752	-1.3653	0.3510	0.0256	0.
51	7.	13.	153.	2.	28.	1.1207	-0.0774	-1.0334	-1.1437	0.
52	7.	130.	67.	2.	35.	-0.3271	-1.5705	-1.3674	-0.4413	0.
53	9.	194.	146.	3.	41.	0.5361	-0.7923	-1.7865	-0.3612	0.
54	9.	24.	44.	2.	14.	-0.3476	-1.8106	0.4030	-0.4033	0.
55	9.	31.	126.	2.	6.	1.1085	-1.9332	0.4493	1.1572	0.
56	9.	35.	64.	3.	33.	0.2467	0.3312	-0.0195	-0.7246	0.
57	9.	92.	64.	3.	22.	-0.2141	-0.9347	1.3433	-0.0910	0.
58	9.	201.	96.	3.	12.	0.0954	-0.0543	1.4680	1.7776	0.
59	16.	115.	42.	1.	37.	-0.1154	-0.9613	-2.8125	5.3537	0.
60	16.	134.	16.	3.	44.	0.4687	-2.0516	2.0265	-0.2660	0.

FAKTORSNA ANALIZA

file NCKAME (Creation date = 7-Aug-85)

Case	DBC	NAS	STPR81	INFR8171	KMPRX	F1	F2	F3	F4	Q
61	16.	139.	18.	1.	0.	-1.2858	-0.2764	-1.8676	4.6529	0.
62	16.	149.	55.	1.	48.	-0.4176	-0.1727	-2.3136	3.8889	0.
63	38.	6.	28.	4.	4.	-0.6544	-2.0104	0.0831	-1.3415	0.
64	38.	64.	50.	1.	32.	-0.1830	-0.0229	-1.2123	0.8835	0.
65	38.	109.	59.	3.	37.	0.0673	0.1417	-0.1126	-0.1670	0.
66	38.	186.	38.	1.	44.	-0.2098	-0.6130	-1.2675	-1.0361	0.
67	38.	221.	49.	1.	63.	0.2297	-1.1863	-1.4618	-0.0482	0.
68	38.	271.	101.	2.	48.	0.7147	1.3948	-0.8354	0.2004	0.
69	38.	310.	115.	2.	70.	-0.2664	1.0749	-0.7244	1.0984	0.
70	38.	65.	44.	2.	30.	-0.6423	-0.1823	-0.4907	-1.3850	0.
71	38.	75.	270.	4.	6.	2.3139	-1.0909	2.0886	1.0561	0.
72	38.	110.	35.	4.	31.	-0.8500	-0.1406	0.2366	0.0598	0.
73	38.	175.	99.	4.	15.	-0.1746	-1.2342	1.0821	-0.9089	0.
74	38.	251.	137.	2.	17.	0.6325	-0.9283	0.2424	-0.9841	0.
75	38.	299.	104.	4.	31.	0.1997	0.6020	0.8198	0.3509	0.
76	38.	321.	59.	3.	27.	-0.3894	-0.1501	0.5939	-0.2447	0.
77	38.	10.	55.	1.	52.	-0.1037	0.4620	-1.2788	1.0110	0.
78	38.	254.	25.	1.	50.	-0.2299	0.5566	-0.3292	0.6313	0.
79	38.	56.	65.	2.	28.	-0.3655	-0.8426	0.4322	0.4168	0.
80	38.	101.	135.	2.	45.	0.3619	0.2154	-0.2673	-0.2483	0.
81	38.	270.	63.	2.	40.	-0.3494	0.2381	-0.5341	1.1057	0.
82	38.	4.	125.	2.	30.	0.2469	-0.4479	-0.3354	-0.3158	0.
83	38.	58.	37.	2.	27.	-0.5020	-0.4613	1.2610	0.1239	0.
84	38.	80.	65.	2.	22.	0.3342	-0.7973	0.4272	0.5185	0.
85	38.	103.	76.	2.	17.	0.2885	-1.4156	0.0113	-0.8886	0.
86	38.	106.	55.	1.	33.	-0.0008	-0.5277	-0.0624	-0.5097	0.
87	38.	115.	23.	1.	9.	-0.3651	-1.9864	-0.5982	0.6197	0.
88	38.	139.	96.	3.	9.	0.4472	-1.6320	1.6505	1.1461	0.
89	38.	332.	81.	4.	26.	0.0715	-0.6962	0.9422	-0.3677	0.
90	38.	334.	81.	2.	24.	-0.1625	-1.0331	0.2481	0.0058	0.
91	38.	66.	27.	1.	74.	-0.1981	1.8017	-0.7155	-0.7484	0.
92	38.	111.	51.	2.	71.	-0.2028	2.2315	-0.1757	-0.9242	0.
93	38.	226.	24.	2.	42.	-0.5592	0.8091	0.7986	0.3655	0.
94	38.	327.	64.	3.	49.	0.1757	0.6247	-0.8193	-1.5624	0.
95	38.	333.	29.	4.	40.	-0.4512	-0.2703	0.6345	-0.3509	0.
96	38.	123.	107.	1.	53.	0.8238	1.5512	-1.4347	-0.6482	0.
97	38.	129.	31.	3.	19.	-0.6290	-1.1141	0.1588	0.0583	0.
98	38.	164.	30.	3.	48.	-0.5115	0.4864	-0.5807	-1.0182	0.
99	38.	215.	31.	2.	37.	-0.2587	-0.4678	-0.0896	0.5227	0.
100	38.	246.	125.	1.	48.	1.1899	1.3047	-0.6835	-0.3082	0.
101	38.	339.	49.	2.	56.	-0.5204	0.8201	1.0104	-0.4663	0.
102	38.	171.	104.	1.	64.	0.5182	1.0047	-2.4681	-0.2533	0.
103	38.	257.	55.	1.	72.	0.1090	1.3504	-0.9391	-0.4331	0.
104	38.	322.	113.	1.	79.	0.3395	1.9767	-1.0807	-1.0336	0.
105	38.	326.	57.	2.	81.	-0.3317	0.9862	-0.3023	-1.0223	0.
106	38.	142.	114.	1.	19.	0.1581	-0.5349	0.4116	0.1696	0.
107	38.	162.	70.	3.	41.	0.2445	1.0628	0.6070	-0.0148	0.
108	38.	216.	03.	3.	31.	-0.0974	0.0911	-0.0315	-0.3208	0.
109	38.	274.	132.	2.	31.	0.6530	0.8459	-0.1361	-0.8156	0.
110	38.	18.	117.	2.	35.	0.4030	0.4102	0.6232	0.0166	0.
111	38.	31.	90.	3.	47.	0.2854	1.2291	0.5725	-0.2014	0.
112	38.	70.	106.	3.	33.	0.8237	0.2067	-0.1085	-0.1794	0.
113	38.	152.	156.	2.	36.	1.2460	1.1737	-0.7467	0.2090	0.
114	38.	216.	37.	4.	31.	-0.4404	0.5020	0.7032	-0.3676	0.
115	38.	294.	140.	2.	32.	1.1713	0.3697	-0.1811	0.2943	0.
116	38.	234.	139.	3.	37.	0.6863	0.3760	1.1457	-0.6701	0.
117	38.	244.	76.	1.	66.	0.3637	1.0774	-2.7504	-0.9632	0.
118	38.	357.	281.	2.	42.	1.9924	0.4070	-2.9476	-3.3183	0.
119	38.	20.	63.	3.	40.	-0.8763	-0.2744	0.9653	-0.3056	0.
120	38.	230.	81.	3.	14.	-0.2856	-0.9652	0.5406	-0.2582	0.

FAKTORSKA ANALIZA

File: ROKANE (Creation date = 7-Aug-85)

Case	OBC	NAS	STPRB1	INPRB171	KMPRZ	F1	F2	F3	F4	Q
121	38.	279.	47.	4.	11.	-1.0871	-0.9606	1.3196	0.5369	0.
122	38.	335.	39.	2.	49.	-0.3520	1.0454	0.0292	-0.1421	0.
123	38.	352.	836.	4.	8.	10.2867	0.2557	1.3301	0.6562	0.
124	38.	113.	75.	1.	66.	0.7784	1.9662	-1.3922	-0.3450	0.
125	38.	154.	9.	2.	44.	-0.7451	-0.5316	-0.5765	-1.2212	0.
126	38.	192.	45.	1.	51.	0.4039	0.7402	-1.8625	0.5791	0.
127	38.	315.	68.	2.	49.	0.3553	0.7619	0.1420	-0.9227	0.
128	57.	2.	37.	1.	49.	-0.4266	-0.2757	0.1282	-1.0743	0.
129	57.	30.	100.	2.	24.	0.0513	-1.1000	0.2471	0.1268	0.
130	57.	32.	102.	2.	32.	0.0458	0.2546	-0.4275	0.3541	0.
131	57.	57.	18.	1.	56.	-0.3338	0.6618	-0.5497	-0.2147	0.
132	57.	100.	19.	2.	63.	-0.4262	0.8093	-0.2563	-0.1709	0.
133	57.	130.	24.	1.	33.	-0.6138	-0.7517	0.1134	0.5460	0.
134	57.	136.	68.	3.	28.	-0.5021	-0.7285	0.0838	0.0158	0.
135	57.	151.	17.	2.	41.	-0.5691	0.0512	0.8532	0.4545	0.
136	57.	171.	12.	1.	33.	-0.6012	-0.3956	-1.6251	1.0413	0.
137	57.	192.	61.	2.	38.	0.0500	0.3915	0.7044	0.6140	0.
138	57.	212.	61.	3.	41.	0.0117	0.5059	1.1261	-0.4610	0.
139	57.	42.	41.	3.	38.	-0.8797	-0.4099	0.2108	0.4533	0.
140	57.	38.	21.	3.	24.	-0.7520	-0.3200	1.7914	-0.3132	0.
141	57.	66.	66.	2.	35.	-0.1824	-0.4363	1.3176	-0.3632	0.
142	57.	62.	45.	3.	42.	-0.4239	0.1005	0.2398	0.3655	0.
143	57.	87.	71.	2.	42.	-0.0639	-0.1905	-0.5108	-0.0877	0.
144	57.	94.	27.	1.	38.	-0.7503	-0.6690	-0.2057	0.0517	0.
145	57.	102.	70.	2.	43.	0.2963	-0.0806	-0.0970	-0.1591	0.
146	57.	122.	31.	1.	69.	-0.5939	0.8700	-0.7011	-0.2721	0.
147	57.	157.	41.	2.	24.	-0.4608	-1.1055	-0.0514	-0.4117	0.
148	57.	218.	53.	2.	32.	-0.3902	-0.3894	0.9912	-0.8231	0.
149	57.	46.	29.	1.	38.	-0.8567	-0.4539	-0.8895	0.8692	0.
150	57.	71.	30.	2.	60.	-0.1564	0.5073	-0.6648	-0.0610	0.
151	57.	89.	100.	2.	40.	-0.2373	-0.8042	0.3001	-0.0334	0.
152	57.	148.	93.	2.	30.	0.0715	-0.8723	-0.3258	-0.5808	0.
153	57.	175.	17.	2.	18.	-1.0225	-0.9905	0.3447	-0.7344	0.
154	57.	176.	55.	2.	33.	-0.1865	-1.2325	-0.2458	-0.5262	0.
155	57.	183.	55.	2.	2.	-0.0866	-2.1516	-1.0436	-1.1425	0.
156	57.	201.	98.	2.	23.	0.8858	-0.2207	0.1144	0.8616	0.
157	57.	1.	28.	4.	75.	-0.7576	1.5810	0.6927	-0.4586	0.
158	57.	3.	18.	1.	67.	-0.2756	0.7779	-0.7067	-0.0140	0.
159	57.	45.	38.	4.	63.	-0.5683	1.4616	1.3415	0.0574	0.
160	57.	70.	20.	1.	50.	-0.2058	0.1780	-0.2166	-0.2129	0.
161	57.	99.	11.	4.	73.	-0.5795	1.2700	-0.0314	-0.5781	0.
162	57.	125.	41.	2.	53.	0.0914	1.0171	-0.7845	-0.6636	0.
163	57.	150.	26.	1.	65.	-0.3266	1.1145	-0.3609	-1.2997	0.
164	57.	161.	104.	2.	33.	0.7847	0.2442	0.6428	-0.5232	0.
165	57.	199.	20.	2.	60.	-0.6652	1.9854	1.3334	0.0460	0.
166	57.	207.	26.	2.	58.	-0.6882	0.8841	0.3754	0.7110	0.
167	57.	215.	11.	2.	73.	-1.2615	1.3421	1.3132	1.7606	0.
168	57.	76.	27.	3.	50.	-0.8283	-0.5460	0.3338	1.5840	0.
169	57.	149.	78.	3.	28.	0.1077	-0.6183	0.1840	-0.2260	0.
170	57.	206.	50.	1.	57.	0.1631	0.0942	0.2166	-0.3996	0.

5. ZAKLJUČKI

Suho Krajino označuje cel niz razvojnih problemov:

- naravne danosti v pokrajini so že od samega začetka omejevale eksistenčno vlogo kmetovanja in poudarjale vlogo neagrarnih dejavnosti za domače prebivalstvo, ki pa so bile na trgu večkrat nekonkurenčne;
- deagrarizacija in depopulacija sta v precejšnjem delu Suhe Krajine že presegle stopnjo, ki zagotavlja normalen populacijski razvoj (reprodukcija prebivalstva). Kritično je močno upadanje kmečkega prebivalstva, ki je na podeželju najpomembnejši vzdrževalec kulturne pokrajine. Zaradi ekonomske nuje se vse bolj krepi dnevna migracija, v izrabi tal pa socialni in tehnološki prelog.
- infrastrukturna opremljenost je z vidika Slovenije na podpovprečni stopnji. Kljub temu, da občine v perspektivi v svojih prostorskih planih namenjajo nekoliko več pozornosti lokalnim centrom, je prebivalstvo v zadovoljevanju svojih potreb vezano na naselja zunaj Suhe Krajine;
- vzpodbujevalni učinki razvojno perspektivnejših območij se širijo v pokrajini zelo ekstenzivno, saj se funkcionalna prostorska delitev dela med podeželjem in mesti zaradi nerazvitosti Suhe Krajine ni dovolj uveljavila (z izjemo širjenja rekreativne funkcije);
- bistvena problema, katerima tudi domačini namenjajo več pozornosti (rezultati anketiranja), sta pomanjkanje delovnih mest in slaba prometna povezanost. Slednji dejavnik je bil za nekatera območja s slabšimi elementi v ekonomiki in populacijski strukturi odločilen. Pri kompleksnem planiranju razvoja v prostoru se neredko pozablja na reševanje nižje stopnje razvitosti, vzrok pa je v večini primerov ekonomski (rentabilnost široko zasnovane infrastrukturne mreže). S tem je seveda prizadet ne le pristop, usmerjen k širšemu razumevanju razvoja družbe in tehnologije v bodočnosti, ampak tudi humani vidik planiranja, ki teži k zmanjševanju vloge "urbane rente", zlasti v odnosu mesto - podeželje.

Ce zaokrožimo spoznanja iz prejšnjih poglavij, lahko Suho Krajino razdelimo na več funkcijsko in gravitacijsko ločenih območij:

- severni obrobni del, ki vključuje Muljavo z okolico in naselja severno od tod v občini Grosuplje. Naselja so gravitacijsko vezana izključno na urbane centre v grosupeljski občini in na Ljubljano. Naselja so z izjemo Muljave, Doba in

kraja Velike Vrhe pretežno agrarni, v večjem številu pa se pojavljajo tudi sekundarna počitniška bivališča (bližina Ljubljane).

- grosupeljski del doline Krke se gravitacijsko v večji meri naslanja tudi na dva lokalna storitvena in zaposlitvena centra Krka in Zagradec-Fužina. Večji del naselij, je še vedno agraren, značilna pa je močna koncentracija počitniških bivališč.
- okolica Ambrusa je v nekaj letih precej spremenila strukturo naselij in prebivalstva zaradi lokacije industrijskega obrata. Manj je agrarnih ali pretežno agrarnih naselij, zaradi oddaljenosti pa tudi funkcija rekreacije ni tako poudarjena.
- trebanjski del Suhe Krajine je najbolj agraren, zlasti njegov zahodni del v zaledju vasi Sela pri Šumberku. Gravitacijsko je vezan zlasti na Trebnje, vzhodni del pa v dobršni meri na Novo mesto. Lokalni agrarni center Dobrnič izrazito stagnira.
- novomeški del doline zgornje Krke označuje vpliv Žužemberka in Dvora, najbolj agrarna so naselja južno od Dvora, kjer se spet pojavi večje število počitniških hišic (bližina Novega mesta). Tretji, manjši centralni kraj je še Šmihel, ki skupno z okoliškimi naselji delno že gravitira na Ljubljano.
- širše zaledje Hinje karakterizira nadpovprečno veliko število negativnih znakov (depopulacija, slaba prometna povezanost, agrarnost). Tradicionalni agrarni center Hinje močno nazaduje. Značilna je že močna dnevna migracija v Ljubljano.
- predel Ajdovške planote nad Dvorom je vzpet svet, pretežno agraren in slabo dostopen. Dnevna migracija je skoraj v celoti usmerjena v Gornjo Stražo. Nekoliko boljši razvoj doživljata samo naselji Boršt pri Dvoru in Gornji Ajdovec.
- skrajni vzhodni del, ki obsega naselja v k.o. Globodol in Golobinjek je gravitacijsko povsem odmaknjen od doline Krke in se vse bolj navezuje na lokalni center Mirna peč, zelo neposredno pa je že povezan z Novim mestom. Naselja so v precejšnji meri deagrarizirana.
- kočevski del (naselja Smuka, Seč, Stari log in Polom) je zaradi spremembe v prebivalstvu in specifične gospodarske usmeritve (gozdarstvo) doživljal poseben razvoj, gravitacijsko pa je tudi povsem drugače usmerjen kot ostala Suha Krajina.

6. UPORABLJENA LITERATURA IN VIRI

- Anketiranje v naseljih Sela, Luža, Šmihel in Zagradec-Furžina, november 1985.
- Družbeni plan občine Grosuplje za obdobje 1981 - 1985.
- Furlan I., 1972: Suha Krajina. Diplomsko delo. Filozofska fakulteta, PZE za geografijo.
- Furlan I., 1972: Tendence socialno geografskega razvoja nerazvijene periferne kraške zemlje - Suhe krajine. Zbornik jugoslovanskega simpozija o podeželskih naseljih in kmetijski proizvodnji Skopje.
- Gams I., 1962: Morfografski pregled novomeških pokrajin. Dolenjska zemlja in ljudje, Novo mesto.
- Gosar L., 1974: Kmečka delovna sila v Sloveniji. Geografski vestnik XLVI.
- Gosar L., 1976: Vpliv gibanja kmečke delovne sile na oblikovanje agrarnega prostora. Doktorska disertacija. FF.
- Gosar L., P. Mihevc., 1979: Urbanizacija v Sloveniji. II. faza - II. zvezek - tipologija naselij. UI SR Slovenije.
- Jeršič M., 1984: Prostorski učinki rekreacije prebivalstva novomeške regije. Dolenjska in Bela krajina. Ljubljana.
- Kladnik D., 1982: Mešana delavsko-kmečka gospodinjstva kot dejavnik razvoja kmetijstva in podeželja v občini Novo mesto. IGU.
- Kladnik D., 1983: Zemljiška razdrobljenost kot zaviralni faktor posodabljanja kmetijstva v občini Novo mesto. IGU.
- Klemenčič V., 1968: Problemi mešane strukture gospodinjstev in kmečkih gospodarstev v Sloveniji. Geografski vestnik XL.
- Klemenčič V., 1971: Prostorska diferenciacija Slovenije po selitveni mobilnosti prebivalstva. Geografski zbornik XII.
- Klemenčič V., 1972: Geografija prebivalstva Slovenije. Geografski vestnik XLIV.

- Krajevni leksikon Slovenije, II. knjiga. Urednik Roman Savnik. Ljubljana, 1971.
- Medved J., 1970: Spremembe v izrabi zemljišča in preslajanje kmečkega prebivalstva v Sloveniji v zadnjih dveh desetletjih. Geografski vestnik XLII.
- Melik A., 1959: Posavska Slovenija. Ljubljana.
- Ogrinc T., 1983: Demografske karakteristike občine Novo mesto. IGU.
- Pak M., 1971: Socialnogeografski problemi nekaterih gospodarsko zaostalih področij Slovenije. Nekatera naselja Suhe Krajine. IGU.
- Plut D., 1977: Sekundarna počitniška bivališča (vikendi), nov pejzažni in funkcijski element okolja v dolini zgor-
nje Krke. GS 5.
- Ravbar M., 1984: Vrednotenje naselij za potrebe prostorskega razvoja v občini Novo mesto. Dolenjska in Bela krajina. Ljubljana.
- Rus A., 1977: Suha Krajina, geografski opis. Diplomsko naloga, Oddelek za geografijo, Filozofska fakulteta. Ljubljana.
- Rus A., 1977: Geografske značilnosti Suhe Krajine. Geografski obzornik XXIV., št. 3-4.
- Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v SRS leta 1981. Zavod SRS za statistiko.
- Strokovne osnove za pripravo smernic prostorskega plana občine Novo mesto (povzetek). UI SRS, Zavod za družbeno planiranje Novo mesto. 1979.
- Uradni list SRS 1975 (št.29) in 1980 (št.30).
- Vozni redi avtobusnih podjetij SR Slovenije za leto 1984/85.
- Valant M., 1971: Zgodovina Žužemberka in Krajine. Ljubljana.
- Vrišer I., 1974: Mesto in podeželje - eden od aspektov socialnega razlikovanja. Geographica Slovenica 3.
- Vrišer I., 1978: Regionalno planiranje. Ljubljana.
- Vrišer I., 1984: Razvoj industrije v dolenjski regiji. Dolenjska in Bela krajina. Ljubljana.

7. SEZNAM TABEL

1. Gibanje števila prebivalstva po k.o. Suhi Krajini.
2. Delež prebivalcev in naselij v različnih demografskih conah leta 1981.
3. Razporeditev naselij Suhe Krajine po velikostnih razredih leta 1953 - 1981.
4. Razporeditev naselij po demografskih karakteristikah in velikostnih razredih.
5. Razporeditev naselij po demografskih karakteristikah in po deležu kmečkega prebivalstva.
6. Indeks staranja in delež fertilnega prebivalstva po k.o.
7. Primerjava različnih velikostnih kategorij naselij z indeksom staranja.
8. Razporeditev naselij glede na delež prebivalstva s srednjo, višjo ali visoko šolo in glede na delež študentov in dijakov.
9. Delež zaposlenih po sektorjih dejavnosti po k.o. leta 1981.
10. Indeks gibanja kmečkega prebivalstva 1981/71 po različnih conah demografskega razvoja.
11. Delež aktivnih in kmečkega prebivalstva leta 1961 in 1981 ter indeks gibanja kmečkega prebivalstva po k.o.
12. Delež njivskih, travniških in gozdnih površin po k.o. v letih 1953, 1961, 1979 in tipologija spreminjanja izrabe tal.
13. Socioekonomska in posestna struktura gospodinjstva.
14. Delež dohodka od kmetijstva po gospodinjstvih.
15. Nadaljevanje kmetovanja glede na socioekonomsko strukturo gospodinjstev.
16. Število centrov zaposlitve, v katere dnevno migrirajo delavci iz posameznih naselij.
17. Razvrstitev naselij glede na disperznost dnevne migracije.
18. Smeri dnevne migracije po območjih.
19. Razporeditev naselij z ozirom na demografski razvoj ter prometno povezanost.
20. Značilnosti naselij po posameznih skupinah, ugotovljenih s pomočjo faktorske analize.

8. SEZNAM KART MED TEKSTOM

1. Suha Krajina - situacijska skica območja proučevanja.
2. Gibanje števila prebivalstva, indeks 81/71 po k.o.
3. Indeks staranja po k.o. leta 1981.
4. Gibanje števila kmečkega prebivalstva, indeks 81/71 po k.o.
5. Delež kmečkega prebivalstva po k.o. leta 1981.
6. Spreminjanje izrabe tal v obdobju 1971 - 79 po k.o.

9. SEZNAM KART V PRILOGI

1. Razvoj prebivalstva naselij, indeks gibanja 81/71.
2. Indeks staranja.
3. Delež aktivnih izven kmetijstva leta 1981.
4. Indeks gibanja kmečkega prebivalstva 81/61.
5. Delež stanovanj, zgrajenih od leta 1971 do 1981.
6. Prometna dostopnost in povezanost z avtobusnim prometom.
7. Smeri dnevne migracije.
8. Delež stanovanj za počitek in rekreacijo od vseh stanovanj.
9. Klasifikacija naselij po faktorski analizi.

OBČINA GROSUPLJE

OBČINA TREBNJE

NOVO MESTO

OBČINA

OBČINA KOČEVJE

REGIONALNO-GEOGRAFSKA RAZISKAVA RAZVOJNIH PROBLEMOV SUHE KRAJINE

1 : 50 000

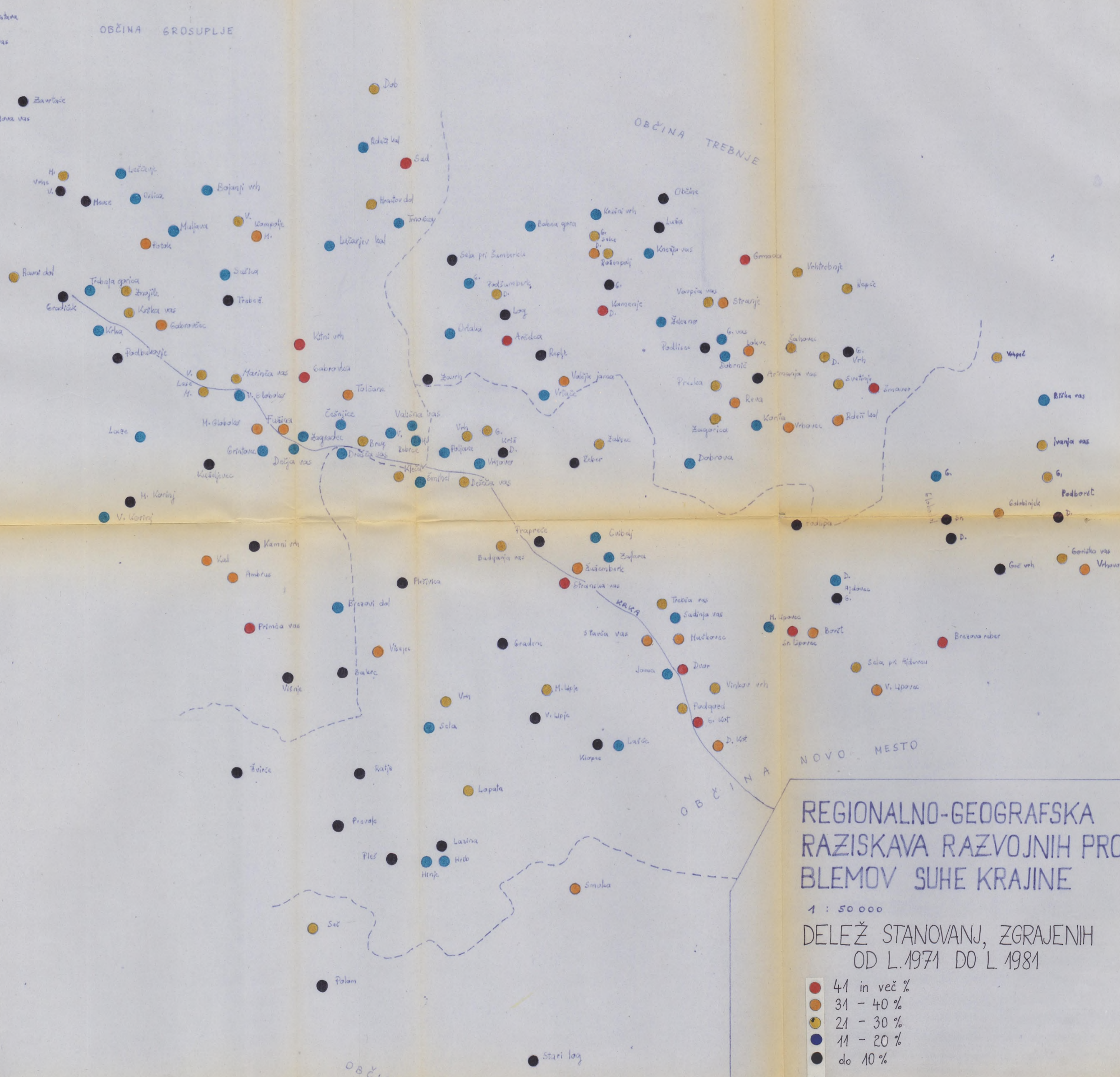
DELEŽ STANOVANJ, ZGRAJENIH OD L.1971 DO L.1981

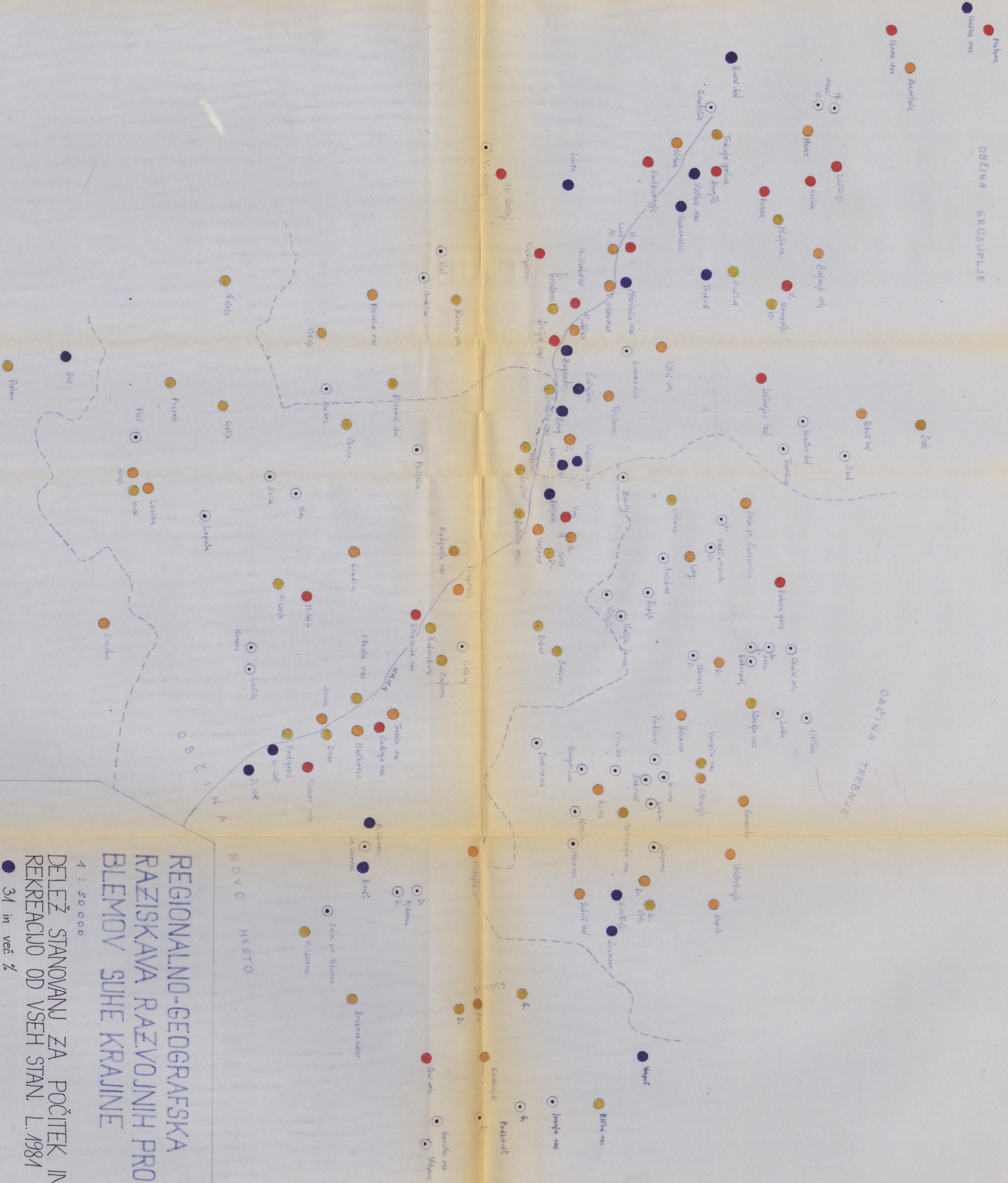
- 41 in več %
- 31 - 40 %
- 21 - 30 %
- 11 - 20 %
- do 10 %

Nosilec raziskave : Drago Kladrnik

Karta izdelal : Peter Repolusk

1GU, 11/1985

REGIONALNO-GEODRAFSKA
 RAZISKAVA RAZVOJNIH PRO-
 BLEMOV SUHE KRAJINE

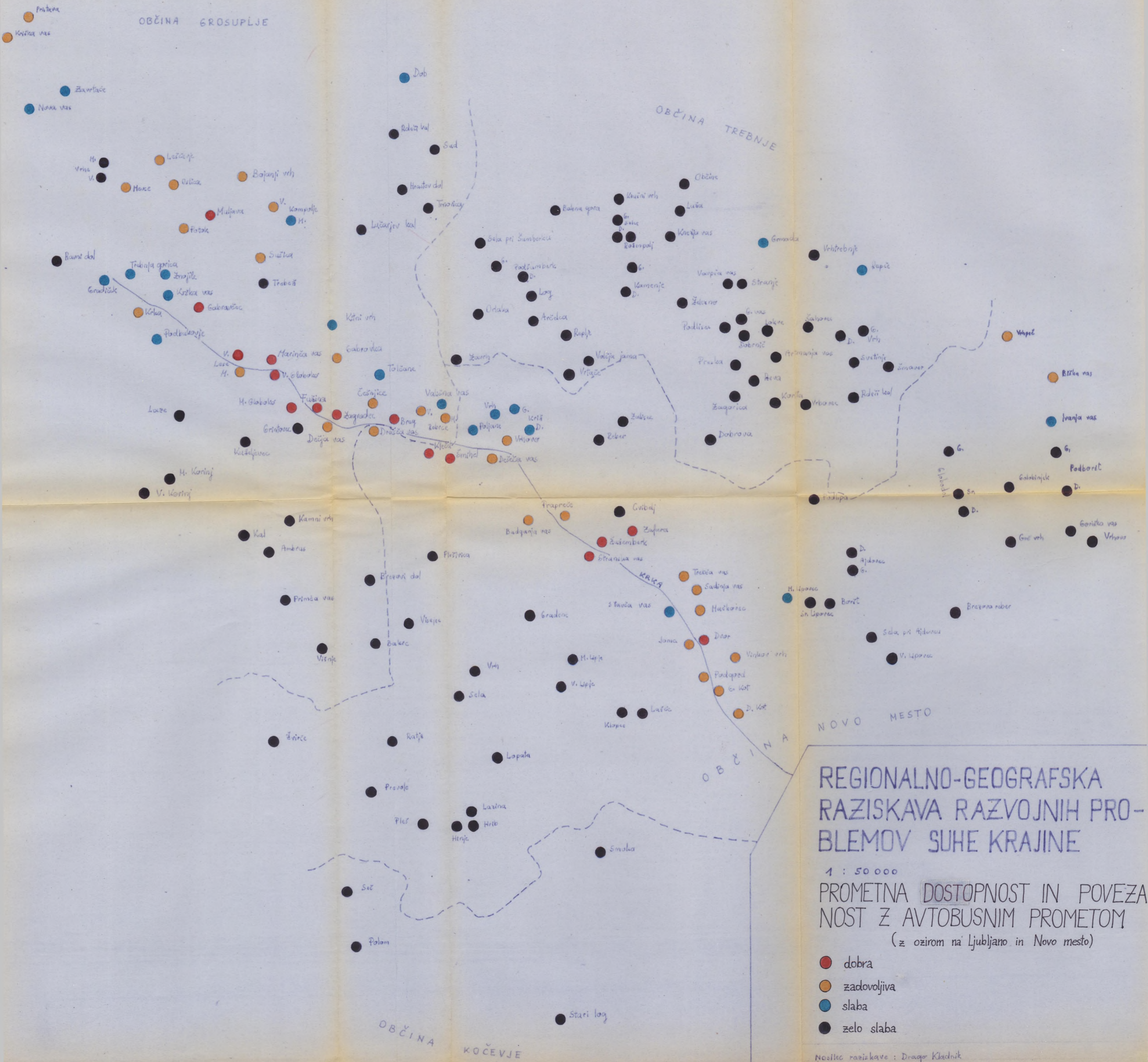
1 : 50 000

DELEŽ STANOVANJ ZA POČITEK IN
 REKREACIJO OD VSEH STAN. L. 1981

- 31 in več %
- 21 - 30 %
- 11 - 20 %
- 1 - 10 %
- ni pojava

Nacrtje raziskave : Draga Klavnik

izvirni podatki : Peter Repolšek

OBČINA GROSUPLJE

OBČINA TREBNJE

NOVO MESTO

OBČINA KOČEVJE

REGIONALNO-GEOGRAFSKA
RAZISKAVA RAZVOJNIH PRO-
BLEMOM SUHE KRAJINE

1 : 50 000

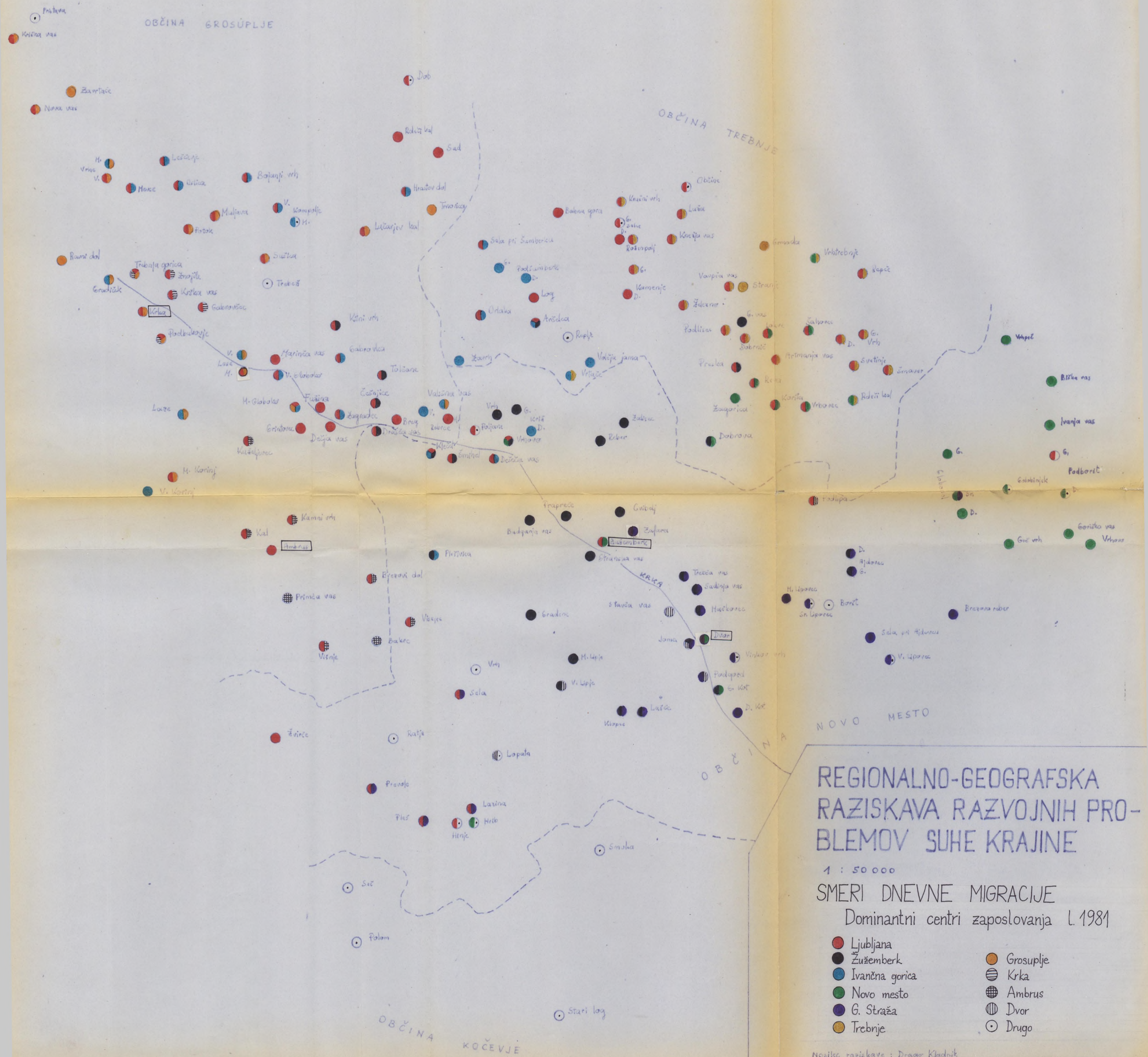
PROMETNA DOSTOPNOST IN POVEZA-
NOST Z AVTOBUSNIM PROMETOM

(z ozirom na Ljubljano in Novo mesto)

- dobra
- zadovoljiva
- slaba
- zelo slaba

Nosilec raziskave : Drago Kladrnik
Karta izdelal : Peter Repolusk

IGU, 11/1985

REGIONALNO-GEOGRAFSKA RAZISKAVA RAZVOJNIH PRO- BLEMŌV SUHE KRAJINE

1 : 50 000
SMERI DNEVNE MIGRACIJE
Dominantni centri zaposlovanja l. 1981

- Ljubljana
- Grosuplje
- Žužemberk
- Krka
- Ivančna gorica
- Ambrus
- Novo mesto
- Dvor
- G. Straža
- Trebnje
- Drugo

OBČINA GROSUPLJE

OBČINA TREBNJE

NOVO MESTO

OBČINA

OBČINA KOČEVJE

REGIONALNO-GEOGRAFSKA RAZISKAVA RAZVOJNIH PROBLEMOV SUHE KRAJINE

1 : 50 000

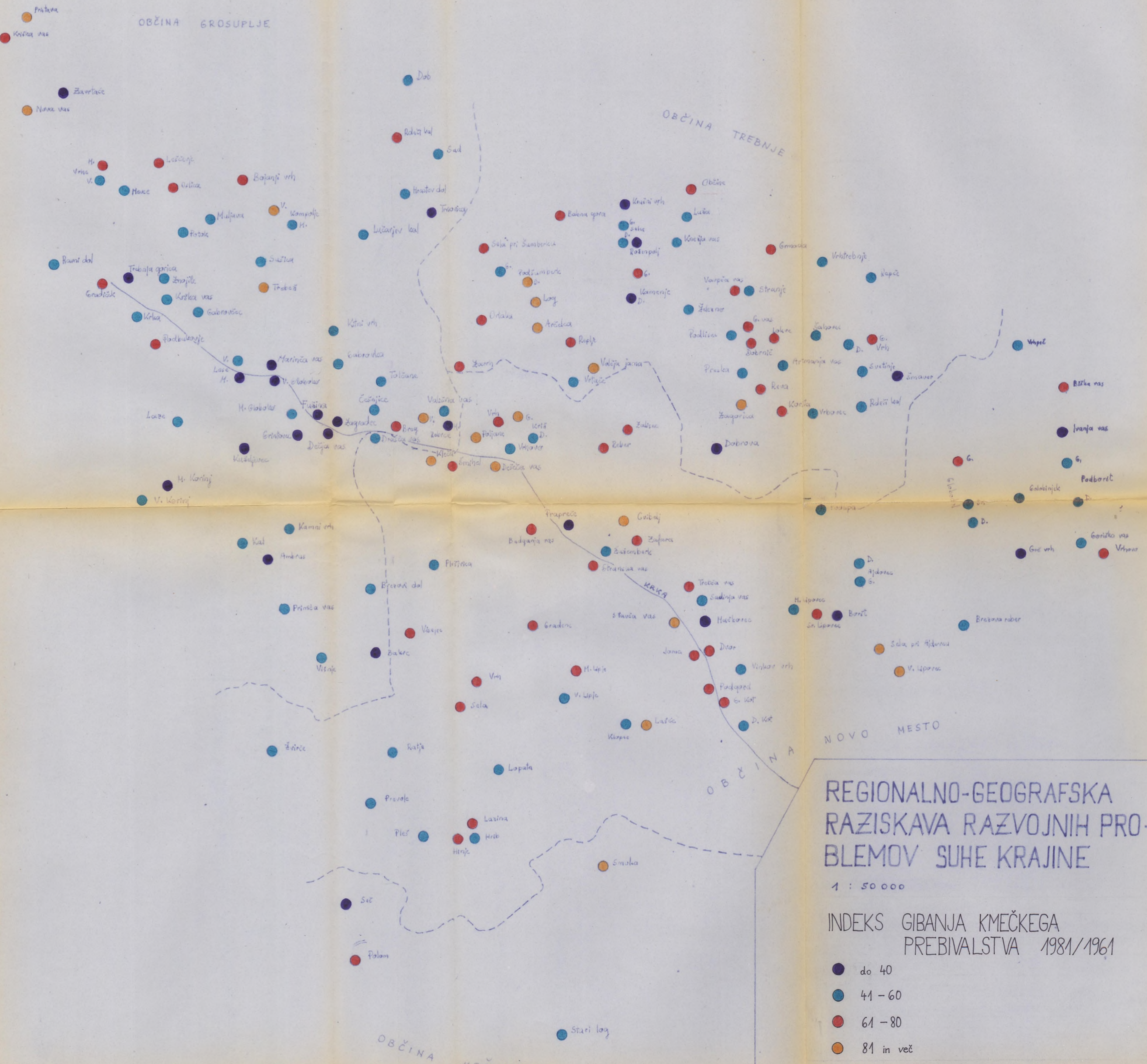
INDEKS GIBANJA KMEČKEGA PREBIVALSTVA 1981/1961

- do 40
- 41 - 60
- 61 - 80
- 81 in več

Nosilec raziskave : Drago Kladrnik

Karta izdelal : Peter Repolšek

IGU, 11/1985

OBČINA GROSUPLJE

OBČINA TREBNJE

NOVO MESTO

OBČINA

OBČINA KOČEVJE

REGIONALNO-GEOGRAFSKA RAZISKAVA RAZVOJNIH PROBLEMOV SUHE KRAJINE

1 : 50 000

RAZVOJ PREBIVALSTVA NASELIJ

Indeks gibanja 1981/1971

- močna koncentracija (121 in več)
- zmerna koncentracija (106 - 120)
- stagnacija z značilnimi koncentracije (101 - 105)
- stagnacija z značilnimi depopulacije (96 - 100)
- zmerna depopulacija (81 - 95)
- močna depopulacija (80 in manj)

Nosilec raziskave : Drago Kladrnik

Karta izdelal : Peter Ropolusk

IGU, 11/1985

OBČINA GROSUPLJE

OBČINA TREBNJE

NOVO MESTO

OBČINA

OBČINA KOČEVJE

REGIONALNO-GEOGRAFSKA RAZISKAVA RAZVOJNIH PROBLEMOV SUHE KRAJINE

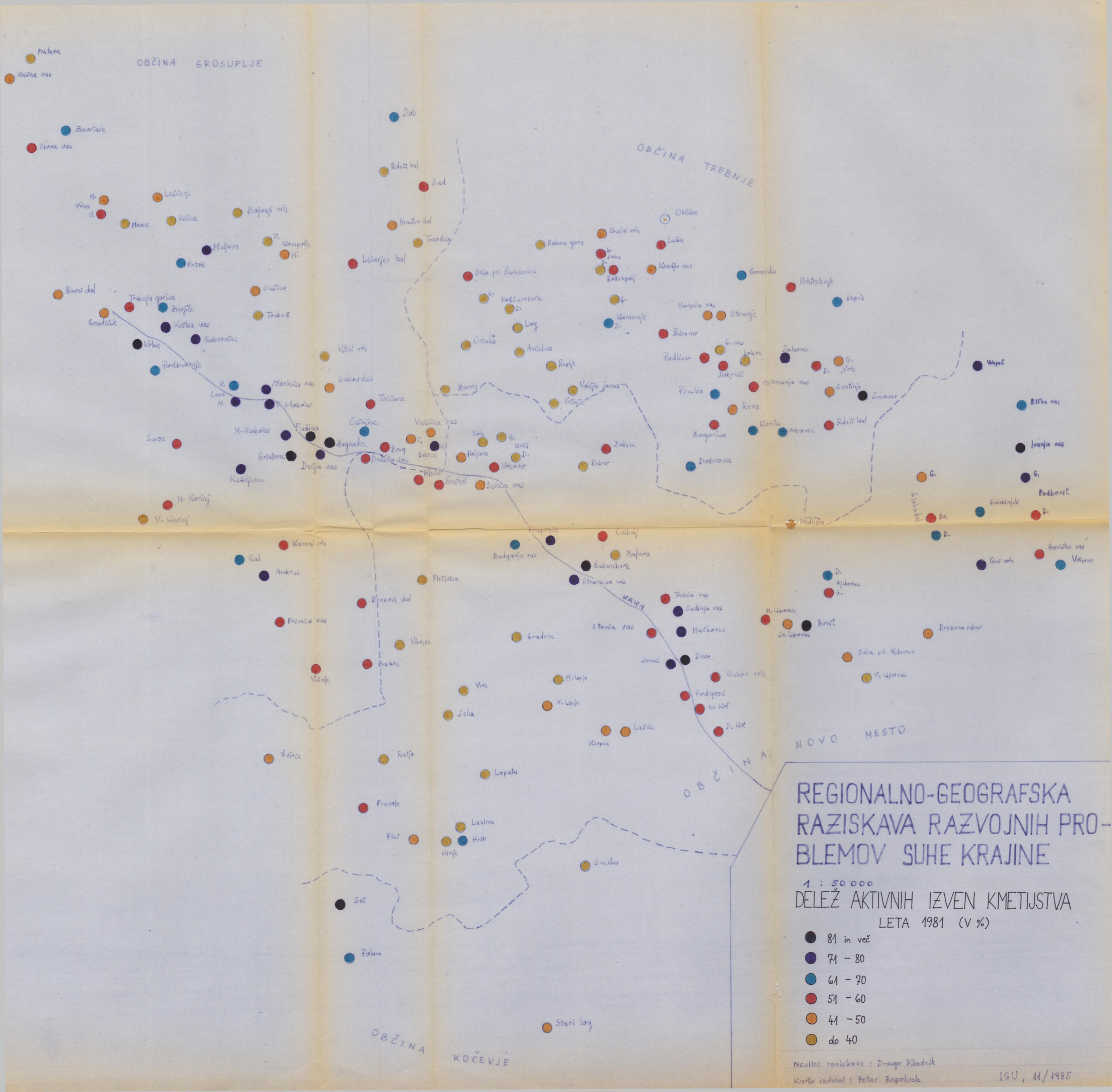
1 : 50 000

DELEŽ AKTIVNIH IZVEN KMETIJSTVA
LETA 1981 (V %)

- 81 in več
- 71 - 80
- 61 - 70
- 51 - 60
- 41 - 50
- do 40

Nosilec raziskave : Drago Kladnik
Karto izdelal : Peter Ropolusk

IGU, 11/1985

OBČINA GROSUPLJE

OBČINA TREBNJE

NOVO MESTO

OBČINA

OBČINA KOČEVJE

REGIONALNO-GEOGRAFSKA RAZISKAVA RAZVOJNIH PROBLEMOV SUHE KRAJINE

1 : 50 000

INDEKS STARANJA

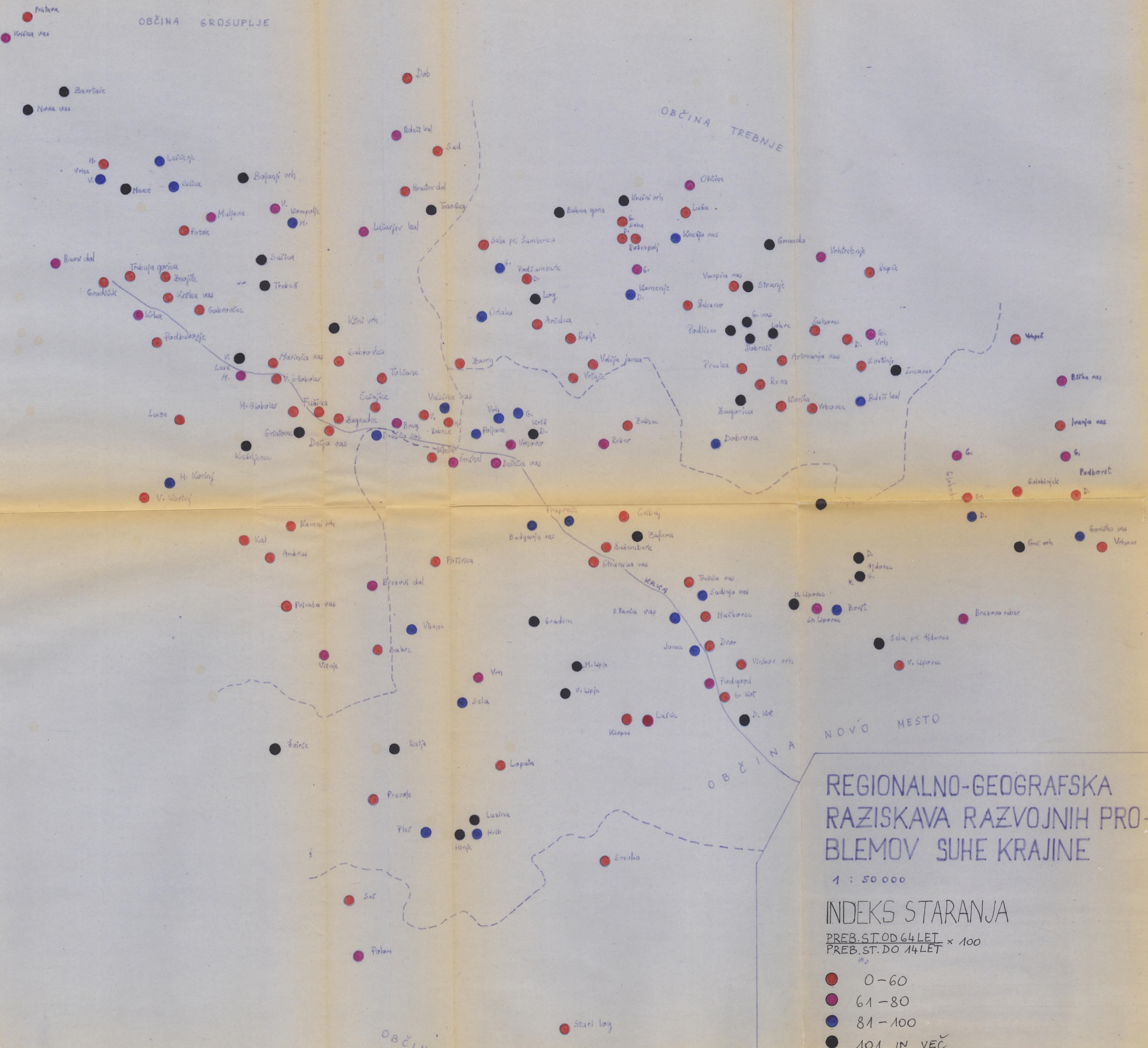
$\frac{\text{PREB. ST. OD 64 LET}}{\text{PREB. ST. DO 14 LET}} \times 100$

- 0-60
- 61-80
- 81-100
- 101 IN VEČ

Nosilec raziskave : Drago Kladrnik

Karto izdelal : Peter Repolusk

IGU, 11/1985

OBČINA GROSUPLJE

OBČINA TREBNJE

NOVO MESTO

OBČINA

OBČINA KOČEVJE

REGIONALNO-GEOGRAFSKA RAZISKAVA RAZVOJNIH PROBLEMOV SUHE KRAJINE

1 : 50 000

KLASIFIKACIJA NASELIJ PO FAKTORSKI ANALIZI

- NASELJA V FAZI URBANIZACIJE
- NASELJA V ZMERNI FAZI URBANIZACIJE
- PRETEŽNO AGRARNA NASELJA
- AGRARNA NASELJA

Nosilec raziskave : Drago Klavnik

Karte izdelal : Peter Repolusk

IGU, 11/1985

